

DIAGNOZA SPOŁECZNO –
GOSPODARCZA
GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
DLA GMINY JANÓW PODLASKI
NA LATA 2025-2030

Spis treści

WPROWADZENIE	3
Definicje kluczowych pojęć.....	4
1. Ogólna charakterystyka Gminy Janów Podlaski	6
1.1. Położenie	6
1.2. Demografia	9
1.2. Edukacja	13
1.2.1. Wychowanie przedszkolne.....	15
1.2.2. Poziom nauczania w szkołach podstawowych	15
1.3. Zabytki i kultura.....	15
1.3.1. Zabytki kultury	15
1.3.2. Działalność kulturalna	17
1.4 Sport i rekreacja.....	19
1.5. Turystyka	19
1.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	22
1.7. Wykluczenie społeczne.....	22
1.8. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych	24
1.8.1. Fundusz sołecki	25
1.8.2. Organizacje pozarządowe.....	25
1.9. Przedsiębiorczość.....	25
1.10. Rynek pracy i bezrobocie	30
1.11. Sektor rolniczy	32
1.12. Zasoby naturalne i ochrona środowiska	33
1.13. Energetyka.....	37
1.13.1. Zaopatrzenie w gaz.....	37
1.13.2. Gospodarka ciepła	37
1.13.4. <i>Energia odnawialna</i>	38
1.14. Gospodarka wodno – ściekowa	38
1.15. Polityka przestrzenna.....	40
1.16. Mieszkalnictwo.....	44
1.17. Ochrona bezpieczeństwa	45
1.18. Komunikacja	46
2. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH.....	48
2.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	48
2.2. ETAP 1 – wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Janów Podlaski	49
2.2.1. Wskaźniki delimitujące obszary zdegradowane.....	50
2.2.2. Wyniki dla poszczególnych miejscowości wg ww. wskaźników	54

2.3. ETAP 2 – wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Janów Podlaski	85
2.4. Podsumowanie – delimitacja Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Janów Podlaski	87
Spis tabel:	90
Spis map:	92
Spis wykresów:.....	93

WPROWADZENIE

Opracowanie stanowi szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz wybranych pozostałych (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej) zgodnie ze zidentyfikowanymi zjawiskami negatywnymi oraz analizę lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji. Diagnoza dotycząca całego obszaru gminy pokazuje ogólne ramy i powiązania obszarów kryzysowych z resztą gminy.

Przedstawiono również ogólną charakterystykę Gminy Janów Podlaski, która została przeprowadzona na podstawie danych dostępnych za lata 2015 – 2021 i będzie uzupełniana w toku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji w miarę uzyskiwania dostępu do nowych danych. Jako że niniejszy dokument jest materiałem do konsultacji z interesariuszami rewitalizacji, należy zakładać, że diagnoza będzie uzupełniana także w wyniku propozycji i poprawek zgłaszanych podczas konsultacji.

Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji została opracowana w oparciu o analizę następujących obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego oraz technicznego. Analizie poddane zostały wskaźniki opracowane dla każdego z wymienionych obszarów. Dzięki szeroko zakrojonym badaniom na różnych płaszczyznach możliwe było wskazanie obszarów zdegradowanych, które znajdują się na terenie gminy. Dokonano precyzyjnego wyznaczenia wymienionych obszarów przy wykorzystaniu metody kartograficznej. Zamieszczone mapy obszarów zdegradowanych szczegółowo przedstawiają wyznaczone obszary, które mają zostać objęte procesem rewitalizacji.

Sporządzona Diagnoza społeczno – gospodarcza dla Gminy Janów Podlaski spełnia wszystkie zapisy i wskazania wynikające z *ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278.)*.

Definicje kluczowych pojęć

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. **Rewitalizacja** zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez **interesariuszy** (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ **gospodarczych** (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ✓ **środowiskowych** (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- ✓ **przestrzenno-funkcjonalnych** (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- ✓ **technicznych** (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów),
- ✓ **budowlanych**, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji** są w szczególności:

- ✓ mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- ✓ mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
- ✓ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- ✓ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- ✓ jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- ✓ organy władzy publicznej;
- ✓ podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych

z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy. Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Prace diagnostyczne i projektowe obejmowały analizy dokumentów dostarczonych przez Zamawiającego. Wykorzystano również dane dostarczone z GUS oraz innych opracowań i dokumentów planistycznych.

1. Ogólna charakterystyka Gminy Janów Podlaski

1.1. Położenie

Gmina Janów Podlaski jest jedną z 213 gmin województwa lubelskiego, położoną w podregionie białkopodlaskim. Gmina Janów Podlaski jest gminą wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa lubelskiego. Janów Podlaski jest jedną z 19 gmin powiatu bialskiego, położoną w północnej części tego powiatu. Powiat bialski ziemski jest największy pod względem obszaru w województwie lubelskim. Odległość od stolicy powiatu – Białej Podlaskiej wynosi 21 kilometrów.

W skład Gminy Janów Podlaski wchodzi 18 sołectw i odrębna jednostka osadnicza:

- 1) Błonie,
- 2) Bubel Łukowiska,
- 3) Kajetanka,
- 4) Klonownica Plac,
- 5) Ostrów,
- 6) Nowy Pawłów,
- 7) Stary Bubel,
- 8) Peredyło,
- 9) Polinów,
- 10) Jakówki,
- 11) Romanów,
- 12) Stare Buczyce,
- 13) Stary Pawłów,
- 14) Klonownica Mała,
- 15) Werchliś,
- 16) Woroblin,
- 17) Bubel Granna,
- 18) Janów Podlaski,
- 19) Wygoda.

Od strony północnej i częściowo wschodniej na odcinku ok. 25,5 km gmina graniczy z rzeką Bug, która jest zarazem granicą państwową z Białorusią. Gmina sąsiaduje z czterema gminami wchodzącymi w skład powiatu bialskiego: od południowego wschodu na odcinku 25,5 km z gminą Rokitno, od południa na odcinku 2,6 km z gminą Biała Podlaska, na krótkim odcinku 0,8 km z gminą Leśna Podlaska oraz na odcinku 24,2 km z gminą Konstantynów. Zajmuje powierzchnię 135,73 km² (co stanowi około 0,19% powierzchni województwa lubelskiego).

Siedzibą gminny jest Janów Podlaski, dawniej miasto, obecnie osada, od 1 stycznia 2026 r. ponownie miasto.

Przez Janów Podlaski przebiega droga wojewódzka nr 698 relacji Siedlce-Łosice-Konstantynów-Terespol biegnąca niemalże przez środek gminy na odcinku ok. 17 km (z zachodu na wschód) przez miejscowości Nowy Pawłów, Janów Podlaski, Werchliś, Błonie, aż do granicy państwa. Pod względem administracyjnym gmina podzielona jest na 18 sołectw i odrębną jednostkę osadniczą - Wygoda, w której znajduje się siedziba słynnej Stadniny Koni.

Biorąc pod uwagę podział Polski na jednostki fizyczno-geograficzne, obszar gminy położony jest na wschodnim krańcu Nizy Środkowoeuropejskiego, we wschodniej części Podprovincji Niziny Środkowopolskiej, w Makroregionie Nizina Południowopodlaska. Północna, nadbużańska część gminy, znajduje się w granicach mezoregionu Podlaski Przełom Bugu, natomiast część środkowa i południowa przynależy do mezoregionu Równina Łukowska.

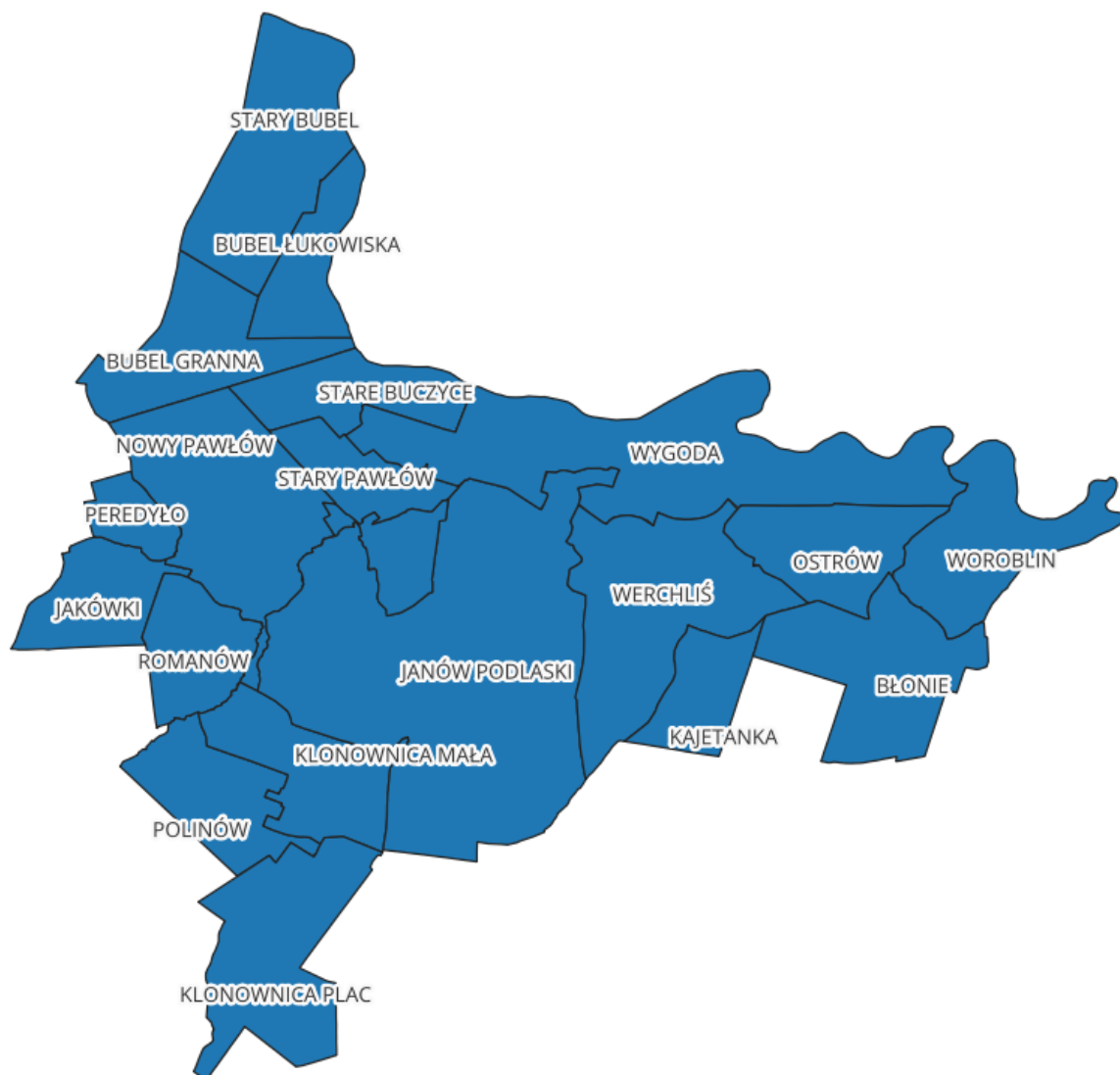
Gmina Janów Podlaski, leży w zasięgu zlodowacenia środkowo-polskiego Stadiału Warty. Obszar ten tworzy utwory akumulacji lodowcowej, wytopiskowe i rzeczne, które tworzą dolinę Bugu. Fizjografia terenu gminy została ukształtowana w okresie zlodowaceń plejstoceńskich oraz w późniejszym okresie poprzez działania erozyjne rzeki Bug.

Mapa 1 Położenie Gminy Janów Podlaski na tle powiatu bialskiego

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/66.html>

Mapa 2 Położenie poszczególnych miejscowości na terenie Gminy Janów Podlaski

Źródło: <https://bialski.e-mapa.net/>

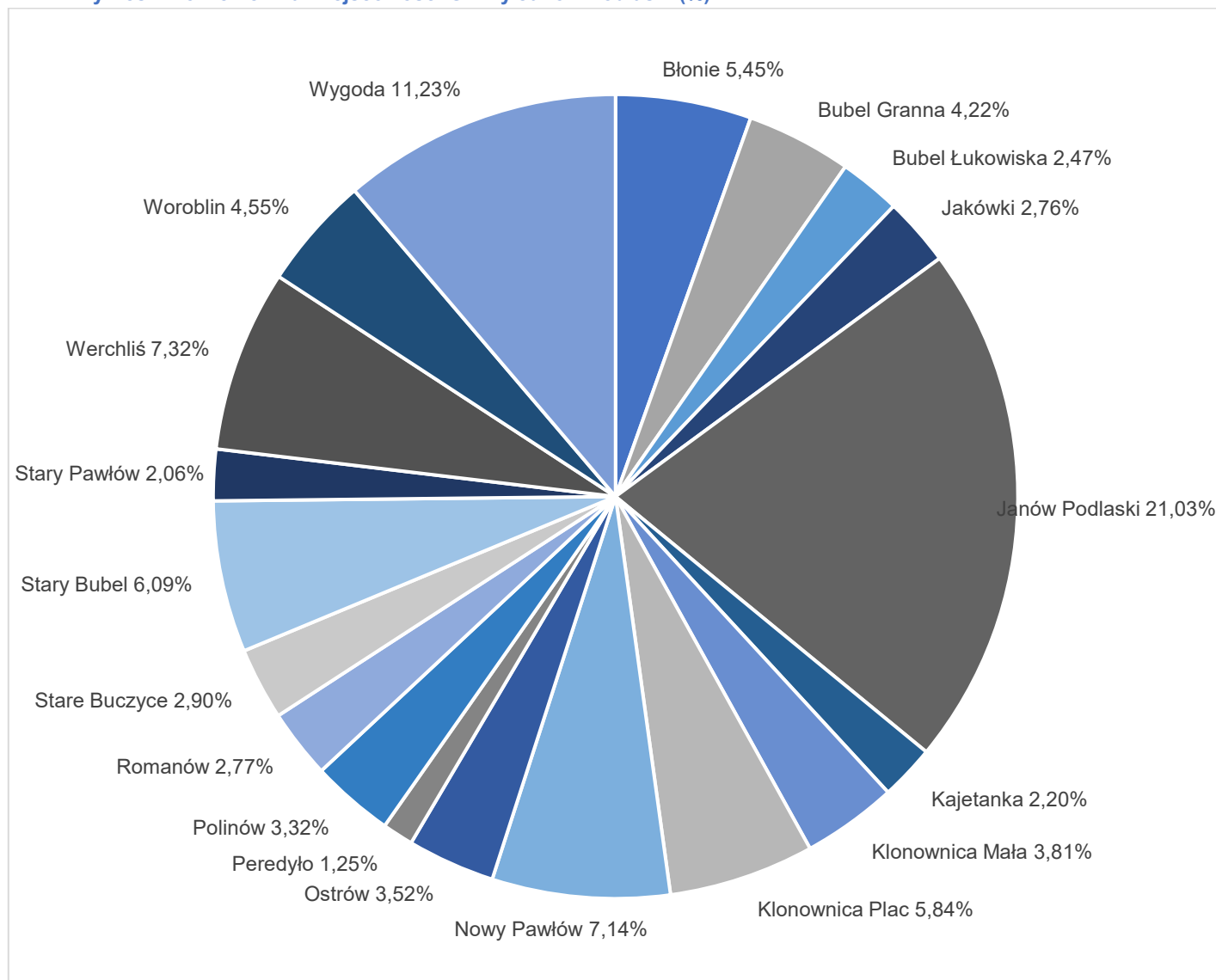
Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminy Janów Podlaski

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia całkowita miejscowości [km ²]
1.	Błonie	7,40
2.	Bubel Granna	5,73
3.	Bubel Łukowiska	3,35
4.	Jakówki	3,74
5.	Janów Podlaski	28,54
6.	Kajetanka	2,99
7.	Klonownica Mała	5,17
8.	Klonownica Plac	7,93
9.	Nowy Pawłów	9,69
10.	Ostrów	4,78
11.	Peredyło	1,69
12.	Polinów	4,51

13.	Romanów	3,76
14.	Stare Buczyce	3,94
15.	Stary Bubel	8,27
16.	Stary Pawłów	2,80
17.	Werchliś	9,93
18.	Woroblin	6,17
19.	Wygoda	15,24
Razem:		135,73

Źródło: UG Janów Podlaski

Wykres 1 Powierzchnia miejscowości Gminy Janów Podlaski (%)

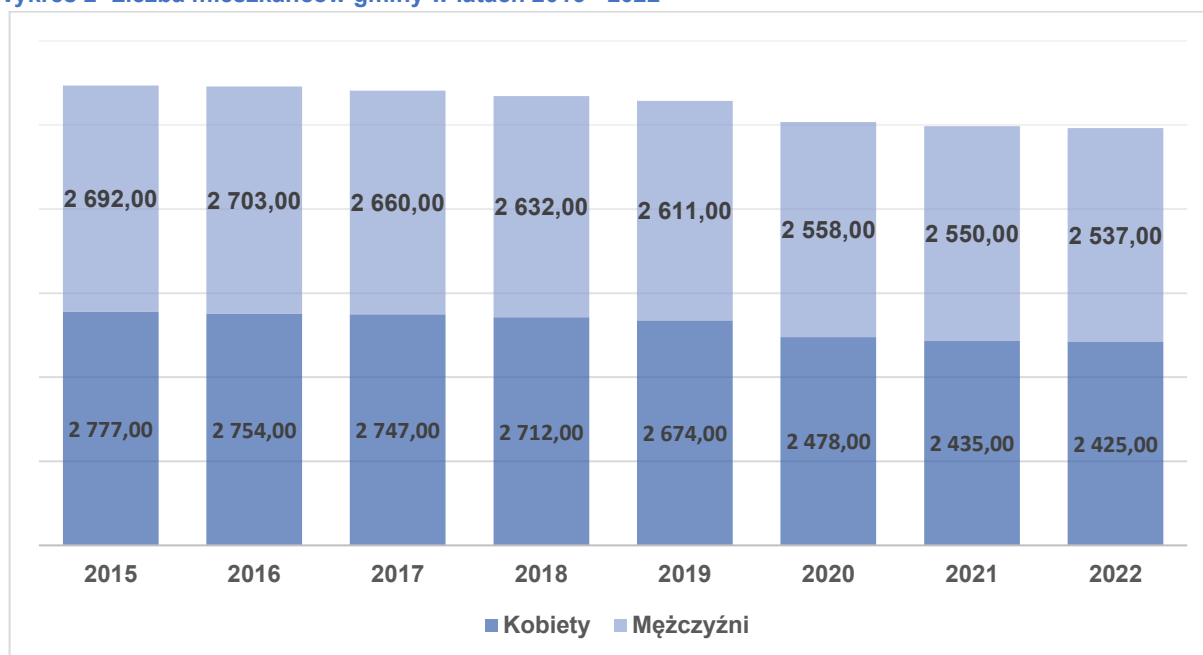
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Janów Podlaski

1.2. Demografia

Do podstawowych charakterystyk zbiorowości ludzkiej należą jej liczebność i rozmieszczenie. Liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje z niewielkimi wahaniami.

Ogólnie w latach 2015 - 2021 liczba osób zamieszkujących gminę zmniejszyła się o 484 osoby, a w 2022 r. o kolejne 23 osoby.

Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy w latach 2015 - 2022

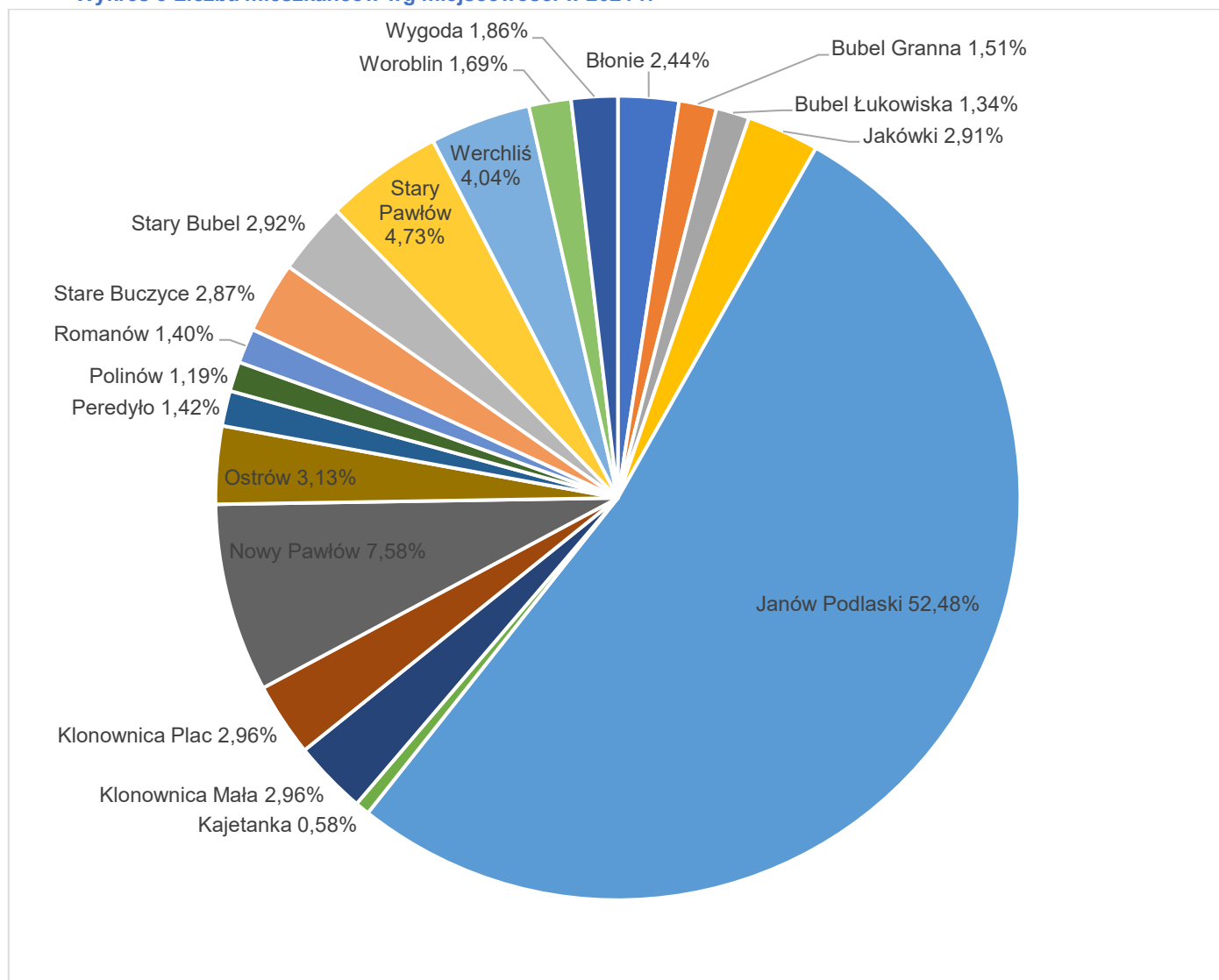
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Janów Podlaski

Tabela 2 Liczba mieszkańców wg miejscowości zameldowanych na pobyt stały – stan na 31.12.2021 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
1	Błonie	131	64	67
2	Bubel Granna	81	37	44
3	Bubel Łukowska	72	36	36
4	Jakówki	156	76	80
5	Janów Podlaski	2818	1450	1368
6	Kajetanka	31	22	9
7	Klonownica Mała	159	76	83
8	Klonownica Plac	159	74	85
9	Nowy Pawłów	407	192	215
10	Ostrów	168	77	91
11	Peredyło	76	39	37
12	Polinów	64	35	29
13	Romanów	75	39	36
14	Stare Buczyce	154	75	79
15	Stary Bubel	157	75	82
16	Stary Pawłów	254	119	135
17	Werchliś	217	103	114
18	Woroblin	91	48	43
19	Wygoda	100	47	53
RAZEM:		5 370	2 684	2 686

Źródło: UG Janów Podlaski

Wykres 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości w 2021 r.

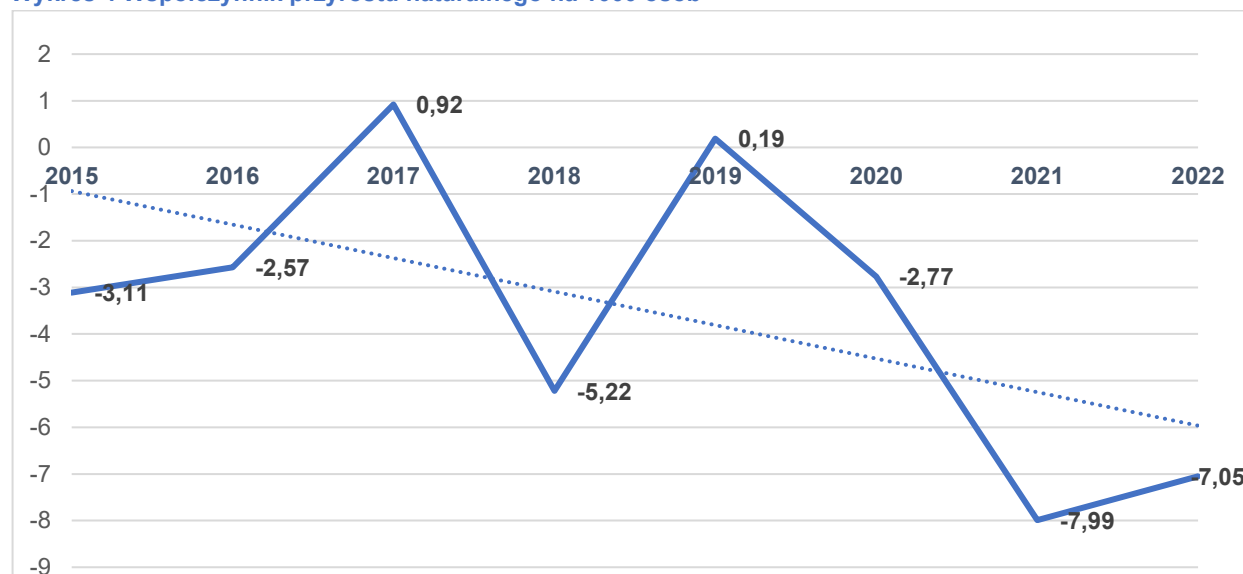

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Janów Podlaski

Struktura wieku mieszkańców i przyrost naturalny

Szczegółowa analiza dotycząca struktury wieku mieszkańców pozwala na stwierdzenie, że sytuacja demograficzna w większości sołectw gminy stale pogarsza się. Dane dostarczone przez Urząd Gminy wskazują, na **ujemny przyrost naturalny. Bezpośrednią przyczyną jest malejąca liczba urodzeń.**

Wykres 4 Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 osób

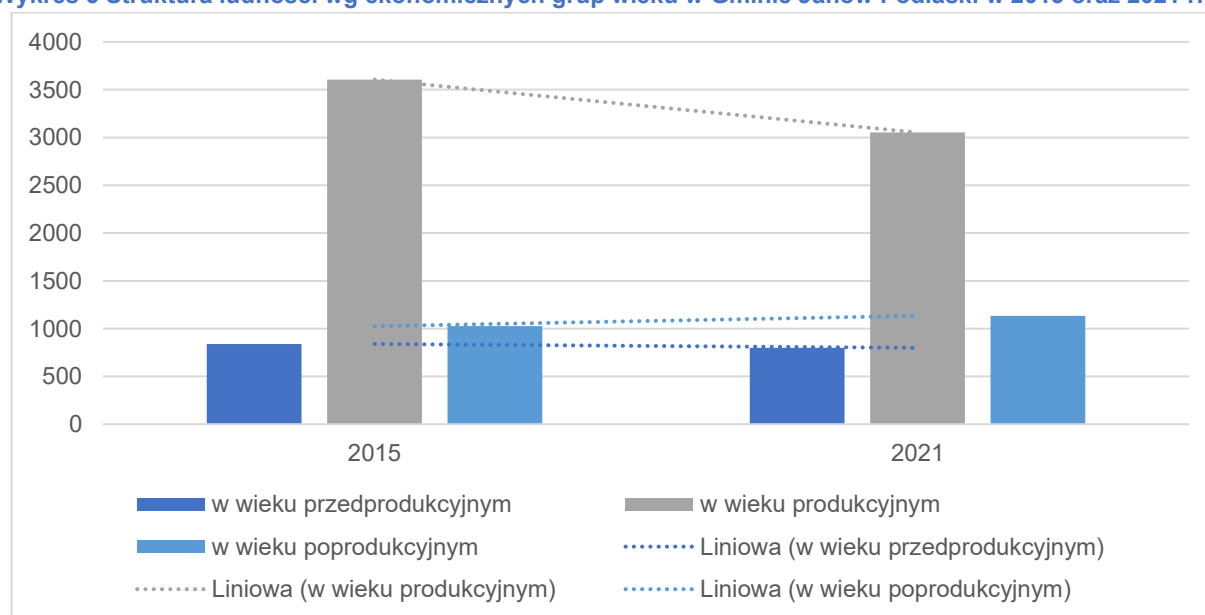

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Współczynnik przyrostu naturalnego był dodatni w latach 2017 i 2019, najniższy współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano w 2021 r.

W 2017 i 2019 r. obserwujemy chwilową poprawę (wartości dodatnie/bliskie zeru), ale ogólny trend pozostaje wyraźnie ujemny. Wartości po 2018 r. stają się szczególnie niekorzystne: następuje gwałtowne pogorszenie salda przyrostu naturalnego, co wiąże się m.in. ze spadkiem liczby urodzeń i rosnącą liczbą zgonów, zwłaszcza w okresie pandemii COVID-19. 2021 to rok z najgorszym wskaźnikiem (około –8 na 1,000 mieszkańców), potem widać lekką poprawę, ale stan jest nadal poważnie niekorzystny (2022: –7,05). Liniowy trend extrapolowany sugeruje dalsze pogłębianie się kryzysu demograficznego, nawet jeśli rok do roku pojawiają się krótkotrwale „poprawy”. Nawet krótkotrwale przebicia linii zera nie zmieniają ogólnego negatywnego trendu. Sytuacja ta bezpośrednio wpływa na starzenie się społeczeństwa i długofalowe wyzwania dla rynku pracy, systemu emerytalnego i opieki zdrowotnej.

Wykres 5 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Janów Podlaski w 2015 oraz 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Powyższy wykres wykazuje malejący trend ludności w wieku produkcyjnym oraz rosnący trend ludności w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza następujący proces starzenia się społeczeństwa.

W latach 2015–2021 Gmina Janów Podlaski, zgodnie z ogólnokrajowym trendem, doświadczyła:

- spadku udziału osób młodych,
- zmniejszenia grupy produkcyjnej,
- wyraźnego przyrostu liczby osób starszych.

Zjawiska te oznaczają wyzwania dla lokalnego rynku pracy, systemu ochrony zdrowia i polityki społecznej: coraz więcej mieszkańców jest w wieku emerytalnym, a coraz mniej w wieku typowym do pracy i wychowywania dzieci

Migracje ludności

Sytuacja demograficzna w gminie kształtowana jest również przez migracje. Saldo migracji jako różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań pokazuje ruch mieszkańców zarówno w kraju jak i za granicę.

Migracje ludności są podstawowym elementem i formą mobilności przestrzennej. Oznaczają one przemieszczenia terytorialne związane ze względnie trwałą zmianą miejsca zamieszkania i są postrzegane jako komponent, obok rozrodczości i umieralności, zmian demograficznych.

W omawianym okresie (2015-2021) Gmina Janów Podlaski notuje ujemne saldo migracji wewnętrznych. Saldo migracji wewnętrznych ogółem na koniec 2021 r. wynosiło minus 26 (liczba osób zameldowanych w stosunku do wymeldowanych).

1.2. Edukacja

W gminie funkcjonuje Zespół Placówek Oświatowych w Janowie Podlaskim, w tym Szkoła Podstawowa im. Czesława Tańskiego oraz Przedszkole Samorządowe.

W roku szkolnym 2021/2022 w Zespole Placówek Oświatowych w Janowie Podlaskim funkcjonowało 20 oddziałów szkoły podstawowej i 7 oddziałów przedszkola.

Rocznik	Liczba dzieci
<i>Oddział przedszkolny 3-4 latków</i>	90
<i>Oddział przedszkolny 5-latków</i>	40
<i>Oddział przedszkolny 6-latków</i>	41
<i>Klasa I</i>	55
<i>Klasa II</i>	42
<i>Klasa III</i>	47
<i>Klasa IV</i>	58
<i>Klasa VI</i>	25
<i>Klasa VII</i>	58
<i>Klasa VIII</i>	24

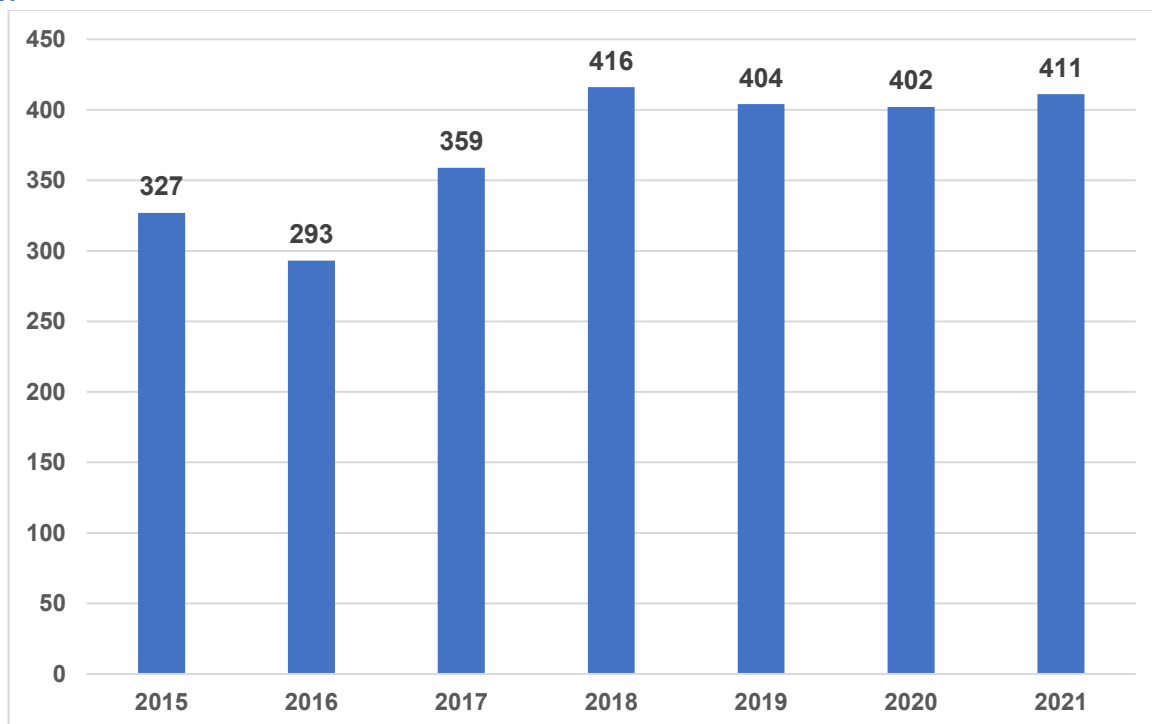
Liczba uczniów Szkoły Podstawowej w 2015 r. wynosiła 311, a w roku szkolnym 2021/2022 – 362.

Na terenie gminy funkcjonuje także Zespół Szkół w Janowie Podlaskim (szkoła ponadpodstawowa), dla której organem prowadzącym jest Powiat Bialski. W Zespole Szkół im. Adama Naruszewicza w Janowie Podlaskim w roku szkolnym 2021/2022 prowadzone było kształcenie w następujących typach szkół publicznych:

- 1) Technikum – 4 lata na podbudowie gimnazjum kształcące w zawodach:
 - a) technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki – symbol zawodu 311515,

- b) technik hodowca koni – symbol zawodu 314203,
- 2) Liceum Ogólnokształcącym – 4 lata po szkole podstawowej,
- 3) Technikum – 5 lat po szkole podstawowej kształcące w zawodach:
 - a) technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki – symbol zawodu 311515,
 - b) technik hodowca koni – symbol zawodu 314203,
 - c) technik hotelarstwa – symbol zawodu 422402,
 - d) inne, w zależności od zapotrzebowania.

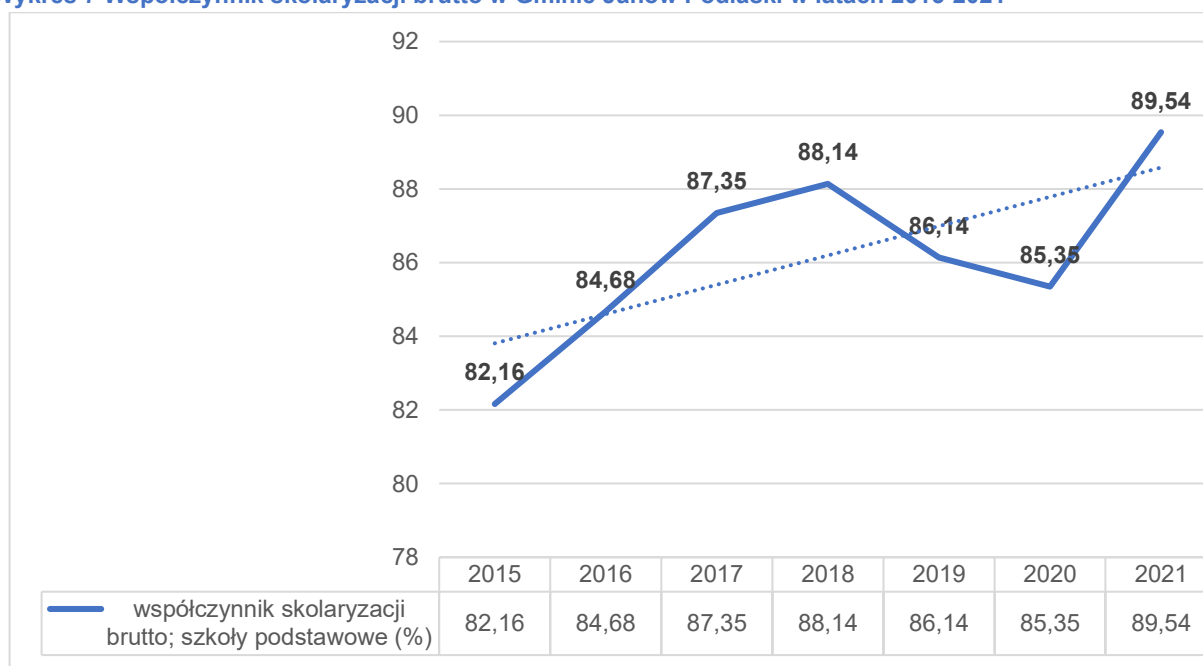
Wykres 6 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Janów Podlaski w latach 2015 - 2021

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie wynosił w roku 2021 89,54%. Współczynnik ten rósł do 2018 r., przez kolejne dwa lata spadał, jego ponowny wzrost notuje się od 2020 r.

Wykres 7 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Janów Podlaski w latach 2015-2021

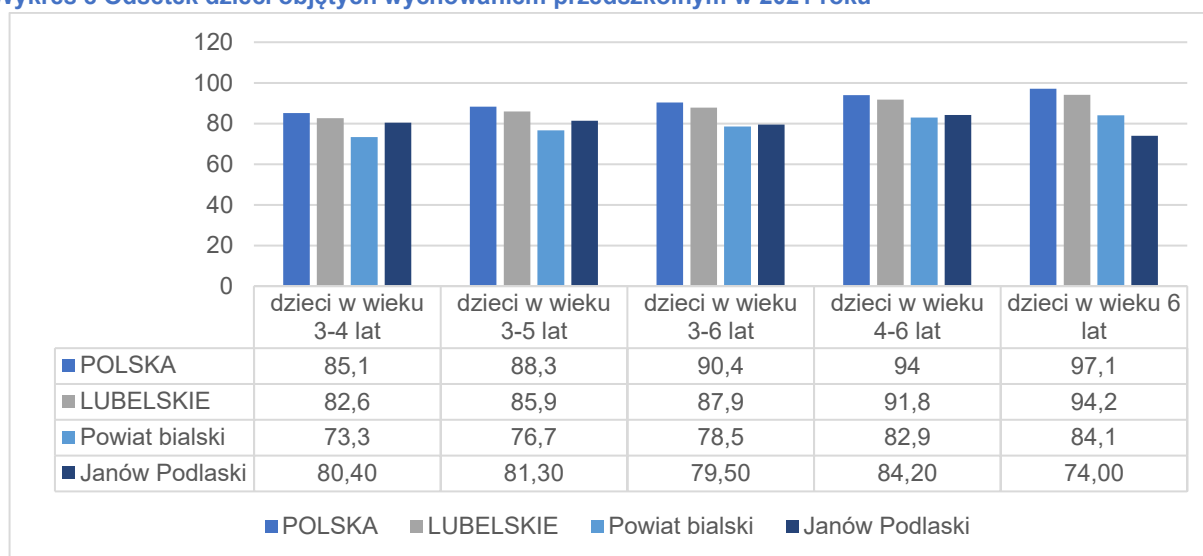

W latach 2015–2021 w Gminie Janów Podlaski wzrósł udział dzieci uczęszczających do szkół podstawowych w stosunku do liczby ludności w odpowiednim wieku szkolnym. Przełamanie wzrostu pomiędzy 2018 a 2020 może być związane z czynnikami zewnętrznymi i przejściowymi (demografia, pandemia). Najwyższy współczynnik skolaryzacji w 2021 roku potwierdza skuteczność lokalnej polityki edukacyjnej i duże upowszechnienie kształcenia na tym poziomie.

1.2.1. Wychowanie przedszkolne

W Gminie Janów Podlaski funkcjonuje jedno przedszkole samorządowe, w którym funkcjonuje 7 oddziałów.

Wykres 8 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Z powyższej tabeli wynika, że odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Janów Podlaski jest średni i niższy od wskaźnika dla kraju oraz województwa zaś wyższy jak dla powiatu bialskiego (za wyjątkiem dzieci w wieku 6 lat).

1.2.2. Poziom nauczania w szkołach podstawowych

Tabela 3 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Janów Podlaski (2021 r.)

Lp.	Egzamin	Wyniki egzaminu w %				
		Szkoła	Gmina	Powiat	Województwo	Kraj
1.	Język polski	52	52	56	61	60
2.	Matematyka	45	45	50	56	57
3.	Język angielski	66	66	58	64	67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Janów Podlaski

1.3. Zabytki i kultura

1.3.1. Zabytki kultury

Centralny punkt osady stanowi rynek – Plac Partyzantów, którego historyczny układ na przestrzeni wieków nie został zmieniony. W Janowie Podlaskim zachowały się historyczne

monumentalne budowle, jak bazylika p.w. św. Trójcy, kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, budynek dawnego sanktuarium, dzwonnica czy zamek biskupi, jak i typowa XIX i XX wiekowa drewniana zabudowa małomiasteczkowa, głównie parterowa. Tylko przy rynku i ulicach z niego wychodzących w miarę zwarta. W pozostałych częściach cofnięta od ulicy, otoczona ogrodami lub zabudowaniami związanymi z gospodarką rolną. W centrum rynku usytuowany jest zespół sklepów – zwanych kramnicami.

Ze względu na szczególne wartości historyczne i kulturowe osada Janów Podlaski objęta jest ochroną konserwatorską i archeologiczną i wszelkie inwestycje, adaptacje, modernizacje budynków oraz podziały działek muszą być uzgadniane ze służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na terenie Gminy znajdują się liczne obiekty prawnie chronione, wpisane do rejestru zabytków. Obiekty zabytkowe zlokalizowane są przede wszystkim w Janowie Podlaskim – dawnym miejscu pobytu biskupów Łuckich, którzy przez ponad 300 lat dbali o jego dobro i rozwój, pozostawiając po sobie liczne wartości kultury materialnej.

Obiekty zabytkowe zlokalizowane są przede wszystkim w Janowie Podlaskim – dawnym miejscu pobytu biskupów Łuckich, którzy przez ponad 300 lat dbali o jego dobro i rozwój, pozostawiając po sobie liczne wartości kultury materialnej. Jednakże obiekty o wartościach zabytkowych rozmieszczone są również w innych miejscowościach gminy.

Wykaz dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków:

1. Układ urbanistyczny osady Janów Podlaski obejmujący siatkę ulic i placów wraz z dominantami architektonicznymi oraz jego panoramą.

Źródło: <http://www.janowpodlaski.pl>

2. Zespół pokatedralny, w skład którego wchodzi:
 - murowany barokowy kościół p.w. Św. Trójcy z lat 1714 – 1735,
 - dzwonnica murowana z 1745 r.,
 - murowany gmach Seminarium z połowy XVIII w – obecnie Zespół Szkół,
 - murowane ogrodzenie.
3. Pozostałość zespołu dawnego zamku biskupiego, w skład którego wchodzi:
 - murowany zamek biskupi z lat 1770 – 1780,
 - pozostałość obudowań ziemnych z fosą i podjazdem z końca XVIII w.,
 - grota biskupa Adama Naruszewicza (z kamienia polnego) z 1796 r.,
 - park krajobrazowy.
4. Kościół murowany p.w. Św. Jana Chrzciciela w stylu klasycystycznym z lat 1790 – 1801, dzwonnica w stylu bizantyjskim murowana z 1874 r.
5. Murowana kaplica cmentarna p.w. Św. Rocha z II połowy XIX w.

6. Plebania murowana z końca XIX w.
7. Założenie parkowo przestrzenne w Janowie Podlaskim – Wygoda I połowa XIX w., w skład którego wchodzi zespół stajni autorstwa Henryka Marconiego (Nr A141 wpis z dnia 28.12.1983 r.)
 - stajnia Czołowa murowana z 1885 r.,
 - stajnia Zegarowa murowana z 1841 r.,
 - stajnia Woroncowska murowana z 1885 r.,
 - stajnia Wyścigowa murowana z 1848 r.,
 - brama wjazdowa murowana z ok. 1840 r.,
 - założenie parkowe z XVIII – XX w.
8. Założenie dworsko – ogrodowe w Jakówkach, w skład którego wchodzi: dwór (1934-1936 r.), dawna suszarnia tytoniu (lata 30-te XX w.), drewny spichrz (lata 30-te XX w.) (Nr A150 wpis z dnia 19.04.1985 r.).
9. Założenie dworsko – ogrodowe w Woroblinie, w skład którego wchodzi: dwór z ok. 1860 r. z parkiem, dawna część gospodarcza, stary sad, ogród porzeczkowy oraz aleję dojazdową (Nr A139, wpis z dnia 31.12.1983 r.).
10. Zespół dworski – Klonownica Plac (własność prywatna) obejmujący dwór murowany z 1810 r. park krajobrazowy z II połowy XIX w.
11. Czworaki murowane w Klonownicy Plac z 1913 r.
12. Kościół drewniany p.w. Św. Jana Ewangelisty z 1740 r.
13. Kościół drewniany p.w. Św. Mikołaja w Starym Pawłowie (dawna cerkiew prawosławna).

Zabytki w gminie Janów Podlaski są niezwykle atrakcyjnie turystycznie, doskonale harmonizują z przyrodą i krajobrazem. Ich bogactwo uzupełniają małe zabytkowe obiekty architektury sakralnej: kapliczki i krzyże przydrożne, które tworzą unikalny nastrój malowniczo położonych wsi.

1.3.2. Działalność kulturalna

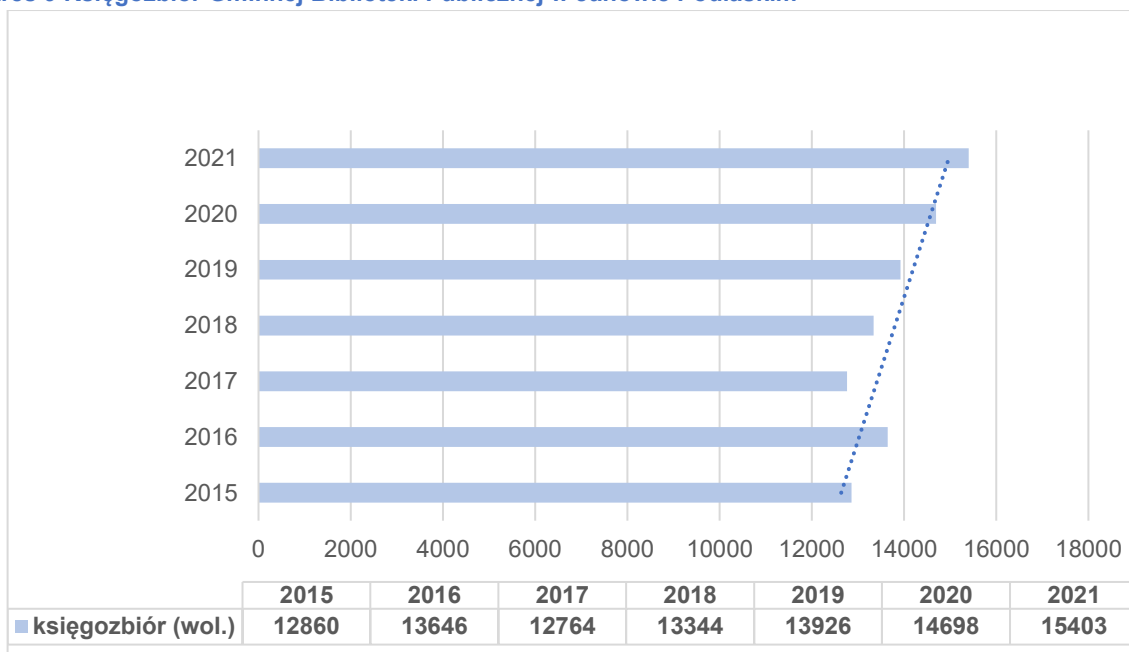
Placówkami realizującymi działania kulturalne na terenie gminy są: Gminny Ośrodek Kultury w Janowie Podlaskim, Wiejski Dom Kultury w Nowym Pawłowie i 8 świetlic wiejskich.

Na terenie gminy działa również Gminna Biblioteka Publiczna. Gminna Biblioteka Publiczna w Janowie Podlaskim funkcjonuje od 50 lat. Mieści się w budynku Gminnego Ośrodka Kultury.

W bibliotece działają wypożyczalnia dla dorosłych i oddział dla dzieci oraz czytelnia. Księgozbiór biblioteki na koniec 2021 r. liczył 15 403 woluminów, a zbiory specjalne 31 szt. Liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w 2021 r. wyniosła 7 433. W 2021 r. Biblioteka liczyła ogółem 288 czytelników.

Działalność biblioteczna:

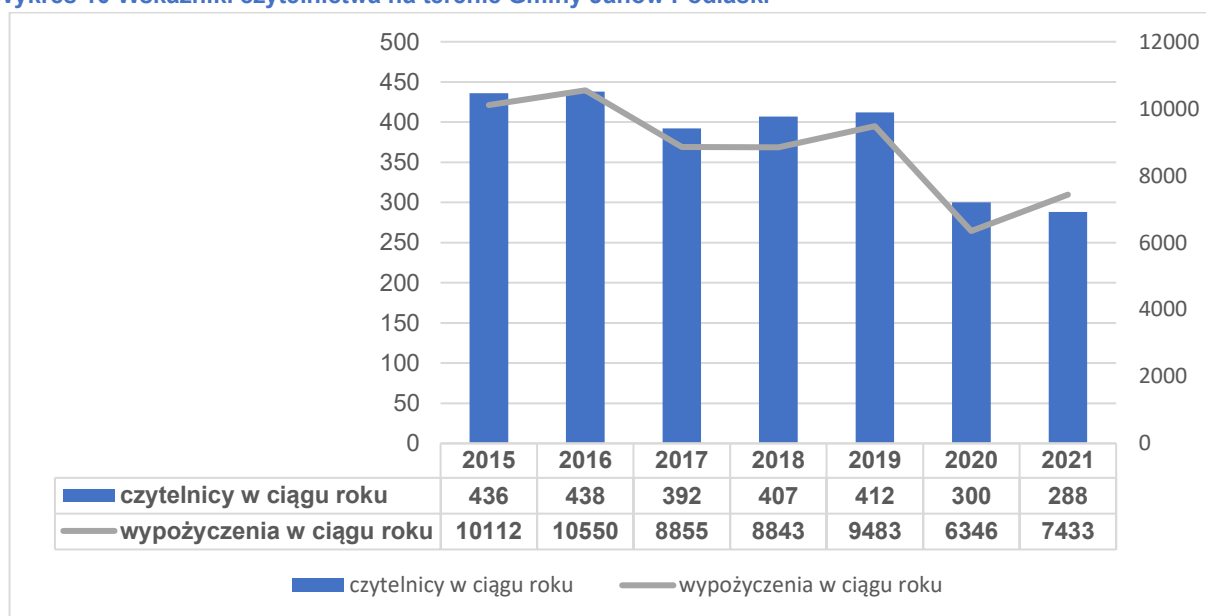
Wykres 9 Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Janowie Podlaskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Księgozbiór biblioteczny stale zwiększa się od 2018 r.

Wykres 10 Wskaźniki czytelnictwa na terenie Gminy Janów Podlaski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Od 2020 r. notuje się spadek liczby czytelników.

Tabela 4 Dostęp do infrastruktury kultury oraz jej stan na poziomie miejscowości gminy.

L.p.	Miejscowość	Infrastruktura kultury	Stan
1.	Błonie	świetlica	dobry
2.	Bubel Granna	świetlica	dobry
3.	Bubel Łukowska	-	-
4.	Jakówki	świetlica	dobry

5.	Janów Podlaski	GOK Biblioteka	zadowalający zadowalający
6.	Kajetanka	-	-
7.	Klonownica Mała	światlica	dobry
8.	Klonownica Plac	-	-
9.	Nowy Pawłów	światlica	dobry
10.	Ostrów	światlica	dobry
11.	Peredyło	-	-
12.	Polinów	-	-
13.	Romanów	-	-
14.	Stare Buczyce	-	-
15.	Stary Bubel	światlica	dobry
16.	Stary Pawłów	-	-
17.	Werchliś	światlica	dobry
18.	Woroblin	-	-
19.	Wygoda	-	-
Razem:		-	-

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy.

1.4 Sport i rekreacja

Bazę sportową gminy tworzą następujące obiekty zlokalizowane przy szkole w Janowie Podlaskim: hala sportowa, boisko wielofunkcyjne, boisko do gry w piłkę nożną – stan infrastruktury dobry. W gminie funkcjonuje 7 placów zabaw: plac zabaw przy świetlicy wiejskiej w Bubel Granna – stan infrastruktury zadowalająco dobry, plac zabaw przy świetlicy wiejskiej w m. Jakówki – infrastruktury zadowalająco dobry, dwa place zabaw w Janowie Podlaskim – stan dobry, plac zabaw przy świetlicy wiejskiej w m. Klonownica Mała – stan infrastruktury zadowalająco dobry, plac zabaw przy świetlicy wiejskiej w m. Nowy Pawłów – stan infrastruktury zadowalająco dobry, plac zabaw przy świetlicy wiejskiej w m. Ostrów – stan infrastruktury zadowalająco dobry. Z obiektów przyszkolnych korzystają przede wszystkim uczniowie szkół w ramach lekcji.

1.5. Turystyka

Obszar Gminy Janów Podlaski dysponuje potencjałem uzasadniającym uznanie turystyki, jako ważnej dziedziny rozwoju gospodarczego. Należą do nich przede wszystkim:

- ❖ interesująca historia regionu i gminy, ciekawe zabytki w szczególności w miejscu dawnego pobytu biskupów łuckich (barokowy kościół pw. Św. Trójcy z lat 1714 – 1735, dzwonnica z 1745 r., gmach Seminarium z poł. XVIII – obecnie Zespół Szkół), układ urbanistyczny osady Janów Podlaski, pozostałość zespołu dawnego zamku biskupiego (zamek biskupi z lat 1770 – 1780, grota Adama Naruszewicza z 1796 r. i park krajobrazowy), kościół pw. Św. Jana Chrzyciela w stylu klasycystycznym z lat 1790 – 1801, dzwonnica murowana w stylu bizantyjskim z 1874 r.),
- ❖ zabytkowe stajnie (Wygoda k. Janowa Podlaskiego),
- ❖ słynna stadnina koni arabskich (Wygoda k. Janowa Podlaskiego),
- ❖ pensjonat „Uroczysko Zaborek” – swoisty skansen zabytków architektury drewnianej (bielony dworek z 1844 r., stara plebania z 1880 r., kościółek z Choroszczyńkiwiatrak, zaścianek oraz inne obiekty małej architektury),
- ❖ szlaki turystyczne (Nadbużański Szlak Rowerowy biegnący z Janowa Podlaskiego do Hrubieszowa, Ścieżka przyrodnicza „Nadbużańskie Łęgi” prowadząca przez rezerwat leśny „Łęg Dębowy”),

- ❖ położenie w obrębie Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” i rezerwatu leśnego „Łęg Dębowy”,
- ❖ wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe,
- ❖ bogate dziedzictwo i tradycje kulturowe,
- ❖ czyste środowisko,
- ❖ dobre położenie komunikacyjne,
- ❖ dość dobrze rozwinięta sieć infrastruktury technicznej,
- ❖ pielęgnowanie lokalnych tradycji i folkloru, twórczość ludowa,
- ❖ bliskość Sanktuarium w Leśnej Podlaskiej – ważnego miejsca pielgrzymkowego.

Potencjałem jest również położenie gminy w sąsiedztwie granicy Państwa i wschodniej granicy Unii Europejskiej.

Duże znaczenie turystyczne w chwili obecnej posiada agroturystyka. Niezaprzeczalne atuty gospodarstw agroturystycznych to: poznanie pracy rolnika i zwyczajów wsi, możliwość grzybobrania, zbierania runa leśnego, wędkowania, spotkania z mieszkańcami wsi, wycieczki po okolicy. Coraz więcej właścicieli gospodarstw dostosowuje warunki mieszkaniowe do gustów gości. Dużą atrakcją staje się w chwili obecnej turystyka konna. Kilka gospodarstw, na terenie gminy zajmuje się hodowlą koni dla potrzeb rekreacyjnych.

Kościół p.w. św. Trójcy w Janowie Podlaskim został zbudowany w latach 1714-1735 na miejscu drewnianej świątyni. Kościół był dwukrotnie przebudowywany: w 1859 r. i 1919 r. Świątynia jest budowlą trójnawową, a jej fasadę flankują dwie wieże. Barokowe wyposażenie pochodzi z XVIII w. Najcenniejszym jego elementem są święte relikwie: krew i prochy męczennika z III w. św. Wiktora, ofiarowane przez papieża Piusa IX w 1859 r. W kościele warto zobaczyć pomnik biskupa i poety Adama Naruszewicza, który jest pochowany w krypcie świątyni. W pobliżu kościoła Świętej Trójcy i seminarium w Janowie Podlaskim stoi murowana dzwonnica z XVIII wieku. Wolno stojącą dzwonicę w kształcie baszty zbudowano na planie kwadratu w 1745 roku. Po bokach kościoła budynki dawnego seminarium duchownego z 1754 (wg innych źródeł - drugi budynek z lat 1741-45 i w tychże latach budowa dzwonnicy oraz przylegającego do niej muru); obecnie zespół szkół, użytkowany przez szkoły średnie. Seminarium Duchowne założone w 1684 przez bpa Stanisława Witwickiego; wg niektórych źródeł - przywrócenie działalności seminarium w 1735. 1859-60 gruntowny remont, wzniesienie budynków gospodarczych i pomocniczych oraz wymurowanie parkanu. Po 1864 sekularyzowane (wg innych źródeł - likwidacja w 1867). Od 1868 siedziba władz powiatowych, następnie koszary, 1918-32 w budynku pd. ponownie siedziba władz powiatowych, w budynku pn. seminarium duchowne (wskrzeszenie i uroczyste otwarcie w 1919). W 1939 ponowne zamknięcie seminarium, od 1945 zespół szkół zawodowych.

Układ urbanistyczny osady Janów Podlaski obejmuje siatkę ulic i placów wraz z dominantami architektonicznymi oraz panoramą. Pozostałości zamku biskupiego wybudowanego w latach 1770-1780 stanowią obecnie czterogwiazdkowe Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe.

W gminie znajduje się również Grota bpa Naruszewicza (1790). W pałacu biskupim w Janowie Podlaskim biskup i poeta Adam Naruszewicz spędził ostatnie lata swojego życia. Mieszkał w nim od 1788 r. do śmierci w 1796 r. O jego pobycie w miasteczku przypomina zbudowana z polnych kamieni Grota Naruszewicza, znajdująca się na końcu alei lipowej w parku pałacowym. We wzniesionej w 1796 r. grocie biskup lubił u schyłku życia spędzać czas na medytacjach. Tradycja podlaska głosi, że tu właśnie pisał tezy Konstytucji 3 Maja.

Do dyspozycji turystów jest także zabytkowy kościół dominikanów, obecna filia p.w. św. Jana Chrzciciela (1790-1801, przebudowany 1874). Kościół św. Jana Chrzciciela to obecnie kościół rzymskokatolicki, pierwotnie należący do dominikanów. W latach 1867-1874 była to cerkiew unicka, zaś od 1875 do 1915 -prawosławna. W latach 2000 i 2005 obiekt był remontowany.

Kościół wzniesiony został na planie prostokąta z cegły w stylu klasycystycznym. Jest orientowany i częściowo podpiwniczony, z kryptami. Okna świątyni zamknięte są półkoliście; te w prezbiterium są mniejsze od tych w nawie. Fasadę obiektu zdobi dwukolumnowy portyk toskański oraz trójlistny szczyt. Dach kościoła jest dwuspadowy. Brama-dzwonnica, zbudowana w czasie przebudowy obiektu na prawosławną cerkiew, jest również ceglana i otynkowana, z dolną kondygnacją na planie prostokąta i górną kwadratową. Na fasadzie dzwonnicy widoczna jest płycina z fryzem kostkowym. Całość wieńczy dach hełmowy z krzyżem

Niewątpliwą atrakcją jest również Cerkiew św. Mikołaja Cudotwórcy. Pierwsza cerkiew unicka w Starym Pawłowie została wzniesiona prawdopodobnie XVI w., następnie w tym miejscu została wybudowana drewniana w 1741 r., która to spłonęła w pożarze, a w jej miejsce około 1793 r. została odbudowana mała świątynia pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, która to w 1875 r. została przejęta przez Rosjan i przemianowana na cerkiew prawosławną. Cerkiew zasłynęła z cudownej ikony św. Mikołaja, która mimo przeciwności losu cudownie ocalała. W czasie pierwszej wojny światowej cerkiew popadła w ruinę, przez to ikona była narażona na niekorzystne warunki atmosferyczne, następnie nietknięta ocalała z pożaru. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości powróciła do unitów.

W dniu 28 lipca 1925 roku dekretem biskupa Henryka Przeździeckiego erygowano parafię obrządku wschodniosłowiańskiego przy kościele św. Jana Ewangelisty we wsi Bubel Stary, ale ze względu na trudności zewnętrzne świątynia w Bublu nie mogła być używana dla celów parafii. Do tego celu służyła kaplica pod wezwaniem św. Mikołaja Cudotwórcy w Pawłowie Starym. Została wzniesiona w latach 1929-30 w miejsce starej i zniszczonej. W cerkwi znalazła swój dom ocalała ikona św. Mikołaja. Przed jej wizerunkiem modliło się wielu wiernych, szczególnie 19 grudnia, w dniu odpustu. W 1946 roku została poświęcona jako kaplica rzymskokatolicka pw. Św. Mikołaja. W 2011 r. została gruntownie wyremontowana.

Janów Podlaski słynie ze Stadniny Koni. Nazwa Janów Podlaski nieodmiennie kojarzy się ze słynną stadniną koni arabskich. Stadnina znajduje się w miejscowości Wygoda, położonej 2 km na północny wschód od Janowa Podlaskiego. Przez teren stadniny, malowniczo położonej wśród nadbużańskich łąk, prowadzi czerwony szlak turystyczny oraz wytyczona równolegle do niego trasa rowerowa, będące fragmentem długiego Szlaku Nadbużańskiego z Wyszkowa do Hrubieszowa. Na terenie stadniny oprócz pięknych koni warto zobaczyć zabytkowy zespół stajni. Najstarsze z nich - "Zegarową" z 1848 r. oraz "Czołową" z 1841 r. - zaprojektował słynny architekt Henryk Marconi. Pierwsza polska państwowa stadnina koni w Wygodzie ma już ponad 180 lat. Założona została w 1817 r. za zgodą cara Aleksandra I. Jej losy były równie burzliwe jak historia naszego kraju. Po powstaniu styczniowym przeszła pod zarządek carskich urzędników. W 1914 r. wszystkie konie z Janowa zostały wywiezione w głąb Rosji, skąd żaden nie powrócił. W okresie międzywojennym staraniem Ministerstwa Rolnictwa stado zostało odbudowane; zapoczątkowano wówczas hodowlę koni czystej krwi arabskiej. Po wybuchu II wojny światowej stadniną zarządzały niemieckie wojskowe władze okupacyjne. W roku 1944, kiedy armia radziecka dochodziła do Bugu, Niemcy przewieźli konie w głąb Niemiec. Stamtąd jesienią 1946 r. drogą morską wrócili do Polski, ale do Janowa dotarli dopiero w 1950 r., kiedy to odbudowano zniszczone stajnie.

Dziś w stadninie hodowane są dwie rasy koni: czystej krwi arabskiej i półkwi anglo-arabskiej. Od 1970 r. w połowie sierpnia stadnina organizuje Dni Konia Arabskiego, w czasie których odbywa się Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi - ze stadnin w Janowie, Michałowie i Białce. Latem na terenie stadniny organizowane są plenery malarskie, których motywem przewodnim są oczywiście konie. Tutejsze atrakcje polecamy zwiedzać z przewodnikiem, z którym można umówić się w biurze stadniny. Oprowadzi po niedostępnych dla spacerowiczów stajniach, pokaże wielkie kamienie znaczące miejsca spoczynku koni, które dożyły kresu swych dni w rodzimej stadninie, opowie o historii i dniu codziennym stadniny.

Pensjonat „Uroczysko Zaborek” to m.in. bielony dworek (1844), stara plebania (1880), wiatrak, zaścianek oraz inne obiekty małej architektury. Najnowszym nabytkiem tego swoistego skansenu jest kościółek z Choroszczyнки. W jego wnętrzu podziwiać można olejne malowidła ściennie nieżyjącego już Bazylego Albiczuka, podlaskiego Nikifora. W kościółku gospodarze urządzili galerię sztuki, w której prezentowane są prace z odbywających się w Zaborku plenerów malarskich. Pensjonat oferuje 80 miejsc noclegowych. Wśród gości z kraju i zagranicy szczególnym uznaniem cieszy się miejscowa kuchnia. Serwowane są tu podlaskie potrawy, takie jak pierogi, parowańce, baba ziemniaczana, bliny gryczane. Restauracja nie posiada stałego menu, a weekendowa karta zmienia się, oferując różnorodne dania regionalne. Na życzenie gości gospodarze organizują kuligi, spływy tratwami, biesiady przy akompaniamencie kapeli ludowej, konne przejażdżki, a nawet loty balonami. To wspaniałe miejsce na weekendowy wypoczynek.

Przez teren gminy przebiega Nadbużański Szlak Rowerowy biegnący z Janowa Podlaskiego do Hrubieszowa. Trasa: Janów Podlaski (pl. Partyzantów) – Wygoda – Ostrów – Pratulin – Łęgi – Krzyczew – Neple – Stare Mokransy – Malowa Góra – Koroszczyn – Kobylany – Zastawek – Lebedziew – Dobratycze Kolonia – Kostomłoty – Okczyn – Kodeń – Zabłocie – Krzywówka – Jabłeczna – Liszna – Sławatycze – Kuzawka – Hanna – Dołhobrody – Stawki – Różanka – Szuminka – Włodawa (ul. Mostowa).

Trasa Janów Podlaski-Włodawa o długości 146 km stanowi I etap szlaku. Szlak przebiega przez wschodnią część województwa lubelskiego, w sąsiedztwie rzeki Bug, wyznaczającej granicę Polski z Białorusią. Są to tereny Niziny Podlaskiej i Polesia Zachodniego. Trasa umożliwia poznanie nadbużańskiej przyrody i krajobrazu. Bug jest nieuregulowaną i jedną z nielicznych dużych rzek w Europie, Nadbużańskie łąki która zachowała naturalny charakter. Czyste powietrze, uroczy krajobraz oraz bogactwo flory i fauny stwarzają doskonałe warunki do wypoczynku na łonie natury, z dala od zgiełku miast.

Mamy też tutaj ścieżkę przyrodniczą „Nadbużańskie Łęgi” prowadzącą przez rezerwat leśny „Łęg Dębowy”. Ścieżka położona jest w zakolu Bugu, na tarasie zalewowym rzeki, w sąsiedztwie stadniny koni w Janowie Podlaskim, w kompleksie leśnym zw. „Uroczysko Dębina”. Długość ścieżki wynosi ok. 16,5 km i jest ona liczona od tablicy z mapą Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” w centrum Janowa Podlaskiego do ostatniej tablicy ustawionej na ścieżce. Na tej trasie znajduje się 20 tablic poglądowych, z pomocą których możemy poznać różne typy lasów i ich mieszkańców oraz zgłębić wiedzę na temat starorzeczy i bioróżnorodności w nich panującej.

1.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy funkcjonuje jedna przychodnia. W 2021 r. udzielono ogółem 20 001 porad. W gminie w 2021 r. funkcjonowała 1 apteka. Na jedną aptekę przypadało 4 985 osób.

1.7. Wykluczenie społeczne

Pomoc społeczna

Zadania zlecone i zadania własne w zakresie pomocy społecznej w Gminie Janów Podlaski realizowane są przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim**.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej przyznawanymi przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie białskim są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zmniejsza się ranga i znaczenia niemal każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy z OPS. Konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc.

Tabela 5 Świadczenia wypłacone przez GOPS w 2021 r.

Rodzaj świadczenia	Liczba osób korzystających	Wydatkowana kwota	Źródło finansowania
Zasiłek stały	30	161 345	Budżet państwa-budżet województwa
Składki na ubezpieczenie zdrowotne od zasiłków stałych	24	13 013	Budżet państwa-budżet województwa
Zasiłek okresowy	17	16 500	Budżet państwa-budżet województwa
Zasiłek celowy w tym: w wyniku zdarzeń losowych	7	3 700	Środki własne gminy
Zasiłek celowy na żywność w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”	16	11 449	Budżet Państwa-budżet województwa 60%; Środki własne – 40%
Posiłek dla dzieci w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”	6	1 551	Budżet Państwa-budżet województwa 60%; Środki własne – 40%

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim

Tabela 6 Liczba ludności korzystająca z OPS w poszczególnych miejscowościach Gminy Janów Podlaski

Wyszczególnienie		Przyczyna					
Sołectwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	ubóstwo	bezrobocie	bezzadność	dożywianie dzieci	niepełnosprawność	choroba
Błonie	5			1		4	
Bubel Granna	8	2				4	2
Bubel Łukowiska	6			1		3	2
Jakówki	18	3	1	2	1	9	2
Janów Podlaski	246	54	8	7	2	153	22

Kajetanka	8	4	1			3	
Klonownica Mała	14	5	1			6	2
Klonownica Plac	6		1			5	
Nowy Pawłów	20	5	4			9	2
Ostrów	17	8	1	1	3	4	
Peredyło	1					1	
Polinów	2	1				1	1
Romanów	1					1	
Stare Buczyce	8	2		1		5	
Stary Bubel	13	1		2		9	1
Stary Pawłów	11	1	1	1	2	6	
Werchliś	6					5	1
Woroblin	7	2				4	1
Wygoda	1	1					

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Janów Podlaski

Największa liczba korzystających z OPS jest w Janowie Podlaskim (246 osób), co jest naturalne ze względu na wielkość miejscowości. Główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej: niepełnosprawność – najczęściej występująca przyczyna w większości sołectw (np. Janów Podlaski – 153 osoby, Jakówki – 9, Nowy Pawłów – 9, Stary Bubel – 9), ubóstwo – znacząca w Janowie Podlaskim (54 osoby), Ostrów (8) i Nowy Pawłów (5), choroba – również ważna przyczyna w wielu wsiach (Janów Podlaski – 22, Bubel Granna – 2, Jakówki – 2). Bezrobocie i bezradność są mniej powszechne.

Dożywianie dzieci jako pomoc występuje sporadycznie, m.in. w Janowie Podlaskim (2 osoby), Jakówki (1), Stary Pawłów (2), Ostrów (3).

Mniejsze miejscowości cechuje niewielka liczba osób korzystających z pomocy OPS, często 1–2 osoby, co obrazuje skalę problemu w zależności od wielkości sołectwa.

Często jedna osoba korzysta z OPS z kilku powodów – suma przyczyn nie zawsze równa się liczbie osób.

Niepełnosprawność i choroba to najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej w gminie Janów Podlaski, wyprzedzają one ubóstwo i bezrobocie.

Największe skupisko osób korzystających z tej pomocy występuje w samej miejscowości Janów Podlaski, jednak problem występuje we wszystkich sołectwach na różnym poziomie natężenia. Pomoc społeczna obejmuje szeroki zakres przyczyn, a jej zakres i intensywność są zróżnicowane pomiędzy poszczególnymi miejscowościami.

Na terenie Gminy Janów Podlaski nie ma infrastruktury społecznej tj. chociażby mieszkań komunalnych, dziennych domów pomocy czy placówek opiekuńczo-wychowawczych. Mieszkańcy wymagający takiego wsparcia kierowani są i umieszczani w instytucjach na terenie powiatu bądź województwa. W gminie zauważalna jest potrzeba objęcia wsparciem osób starszych, schorowanych i wymagających pomocy w zaspokajaniu podstawowych codziennych potrzeb życiowych.

1.8. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych

1.8.1. Fundusz sołecki

W Gminie Janów Podlaski w lata 2018 – 2023 nie funkcjonował fundusz sołecki.

1.8.2. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią istotny element społeczeństwa obywatelskiego. W gminie corocznie uchwalany jest Roczny Program Współpracy Gminy Janów Podlaski z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, który podlega konsultacjom społecznym.

Tabela 7 Liczba NGO w podziale na miejscowości

L.p.	Miejscowość	Liczba NGO
1.	Błonie	0
2.	Bubel Granna	2
3.	Bubel Łukowiska	0
4.	Jakówki	1
5.	Janów Podlaski	10
6.	Kajetanka	0
7.	Klonownica Mała	1
8.	Klonownica Plac	0
9.	Nowy Pawłów	1
10.	Ostrów	0
11.	Peredyło	0
12.	Polinów	0
13.	Romanów	0
14.	Stare Buczyce	0
15.	Stary Bubel	1
16.	Stary Pawłów	0
17.	Werchliś	0
18.	Woroblin	0
19.	Wygoda	1
Razem:		17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Janów Podlaski.

1.9. Przedsiębiorczość

W Gminie Janów Podlaski w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 375 podmiotów gospodarki narodowej, w tym:

- 1) sektor publiczny ogółem – 16:
 - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego – 12,
 - spółki handlowe – 1
- 2) sektor prywatny ogółem – 359:
 - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 295,
 - spółki handlowe – 16,
 - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego – 2,
 - spółdzielnie – 1,
 - fundacje – 1,
 - stowarzyszenia i organizacje społeczne – 17.

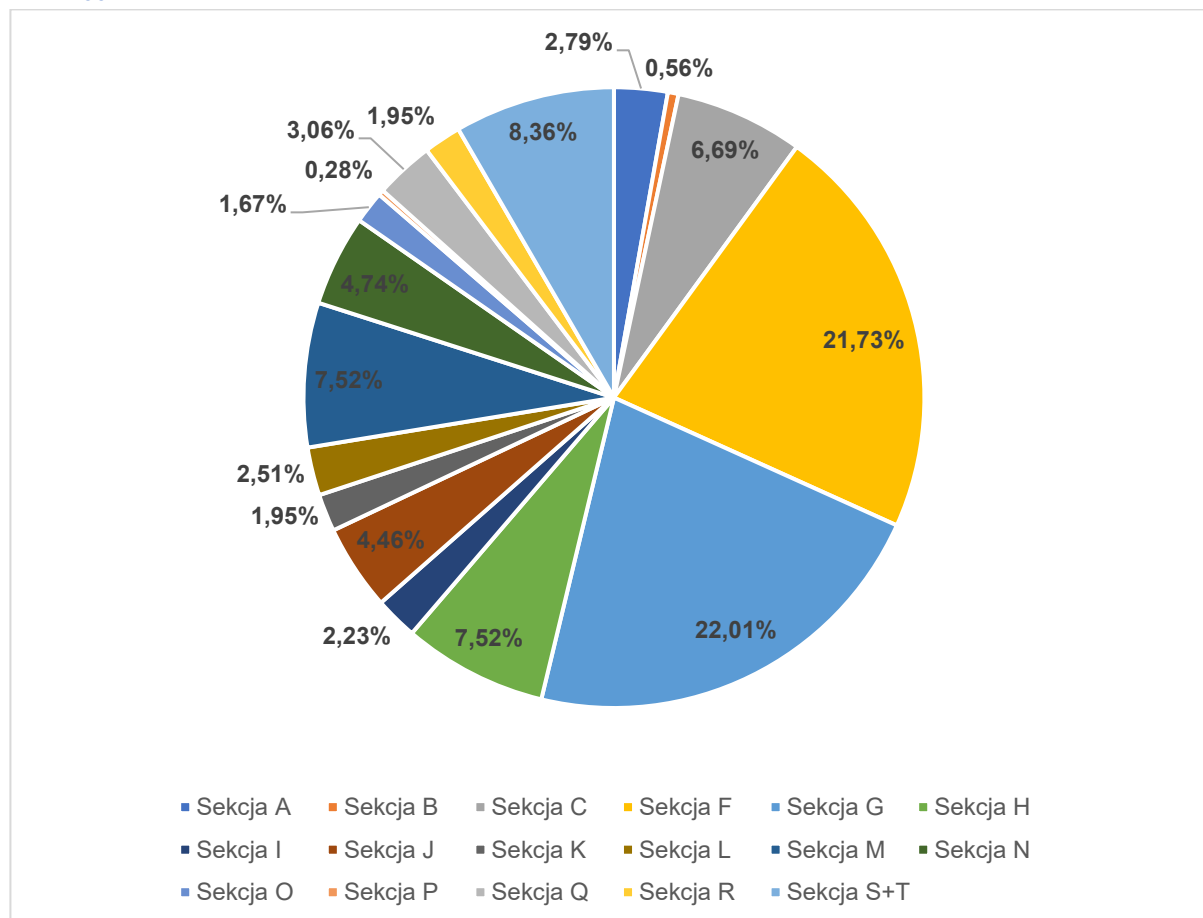
W 2021 r. zarejestrowano 23 podmioty i były to podmioty z sektora prywatnego – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Był to najniższy poziom od 2015 r. najwięcej podmiotów

(52) zarejestrowano w 2018 r.

W 2021 r. wyrejestrowano 20 podmiotów, z czego 19 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaś 1 podmiot to spółka handlowa. W perspektywie lat 2015-2021 najczęściej podmiotów wyrejestrowano w 2016 r. – 30, w pozostałych latach wartość ta oscyluje w okolicy 20.

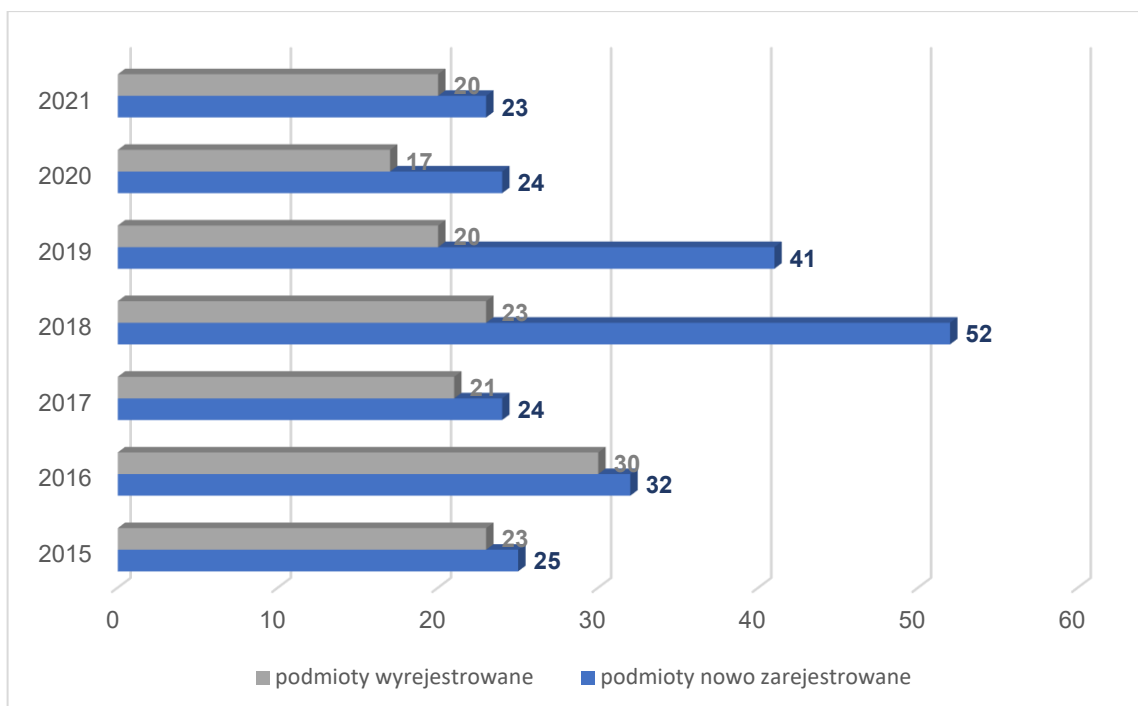
Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (367) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,93% (11) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 27,7% (104) podmiotów, a 69,33% (92) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wykres 11 Udział procentowy podmiotów gospodarczych w Gminie Janów Podlaski w roku 2021 wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Janów Podlaski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

W większości analizowanych lat liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższa liczbę wyrejestrowanych. Trendy te świadczą o względnej stabilności lokalnego rynku – brak dużych skoków, jednak widoczna jest systematyczna rotacja podmiotów (głównie są to jednoosobowe działalności gospodarcze). Obserwowany dodatni bilans rejestracji w gminie oznacza, że wciąż są osoby podejmujące inicjatywę gospodarczą mimo demograficznych i rynkowych wyzwań.

W Gminie Janów Podlaski co roku obserwuje się kilkanaście–kilkadziesiąt rejestracji nowych podmiotów gospodarczych (w tym głównie mikroprzedsiębiorców i osoby prowadzące działalność indywidualną). Liczba wykreśleń (wyrejestrowań działalności) w ostatnich latach jest mniejsza niż liczba rejestracji, co sugeruje niewielki, ale stały wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Lokalny biznes jest w dużej mierze oparty o sektor prywatny (usługi, handel, rolnictwo), a rejestracje najczęściej dokonują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 8 Liczba przedsiębiorstw działających w poszczególnych miejscowościach

Lp.	Miejscowość	Liczba podmiotów gospodarczych (na 31.12.2021 r.)	Liczba podmiotów gospodarczych (na 31.12.2022 r.)
1.	Błonie	3	3
2.	Bubel Granna	6	6
3.	Bubel Łukowiska	4	4
4.	Jakówki	3	3
5.	Janów Podlaski	131	131
6.	Kajetanka	2	2
7.	Klonownica Mała	3	3
8.	Klonownica Plac	7	7
9.	Nowy Pawłów	18	15
10.	Ostrów	1	2
11.	Peredyło	2	2
12.	Polinów	4	5
13.	Romanów	2	2
14.	Stare Buczyce	8	8
15.	Stary Bubel	6	6

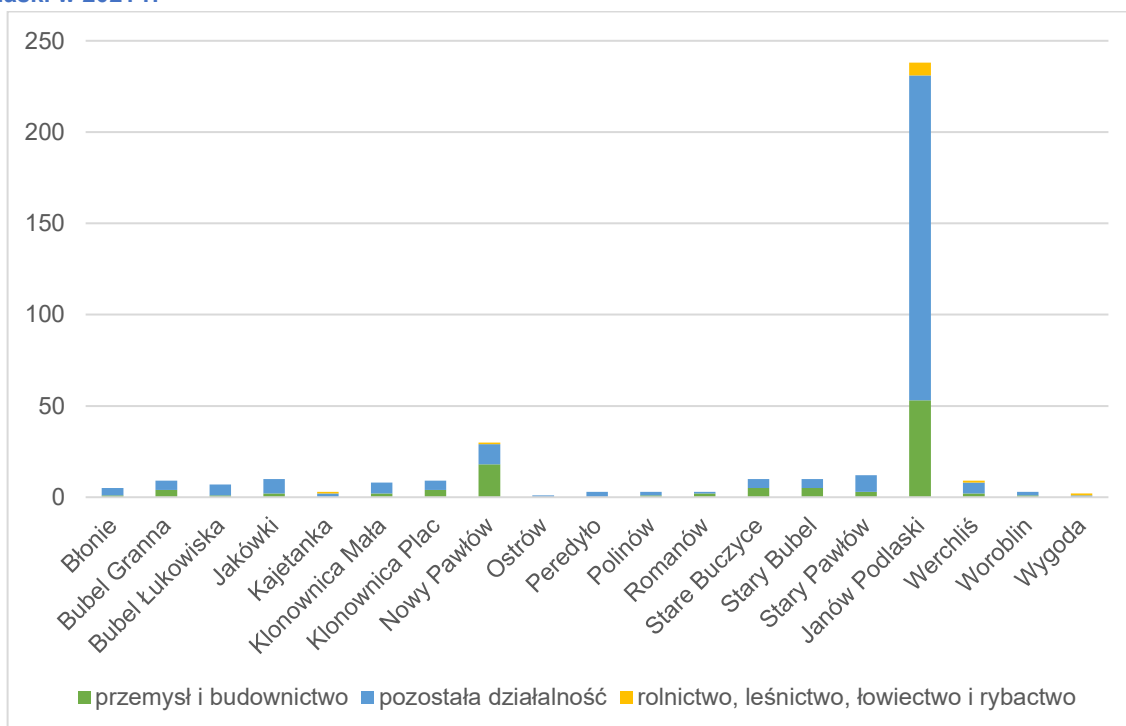
16.	Stary Pawłów	8	9
17.	Werchliś	5	4
18.	Woroblin	4	4
19.	Wygoda	1	1
Razem:		218	217

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Janów Podlaski.

Lokalne życie gospodarcze jest silnie skoncentrowane w miejscowości Janów Podlaski, która dominuje pod względem aktywności przedsiębiorczej. Wsie i sołectwa, poza nielicznymi wyjątkami, utrzymują bardzo niewielką, niemal stałą liczbę mikroprzedsiębiorstw. Zmiany są niewielkie i nie pokazują wyraźnego trendu – lokalny rynek cechuje się dużą stabilnością, ale też niską dynamiką. Analiza sugeruje, że powstawanie nowych firm poza centrum gminy jest sporadyczne, a rotacja aktywności gospodarczej zachodzi głównie przez niewielkie fluktuacje w wybranych sołectwach.

Gospodarka gminy Janów Podlaski cechuje się dużą koncentracją działalności przedsiębiorczej w stolicy gminy i stagnacją w pozostałych miejscowościach. Całkowita liczba podmiotów gospodarczych nieznacznie spadła rok do roku, a zmiany mają raczej incydentalny, a nie systemowy charakter.

Wykres 13 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD w poszczególnych miejscowościach Gminy Janów Podlaski w 2021 r.

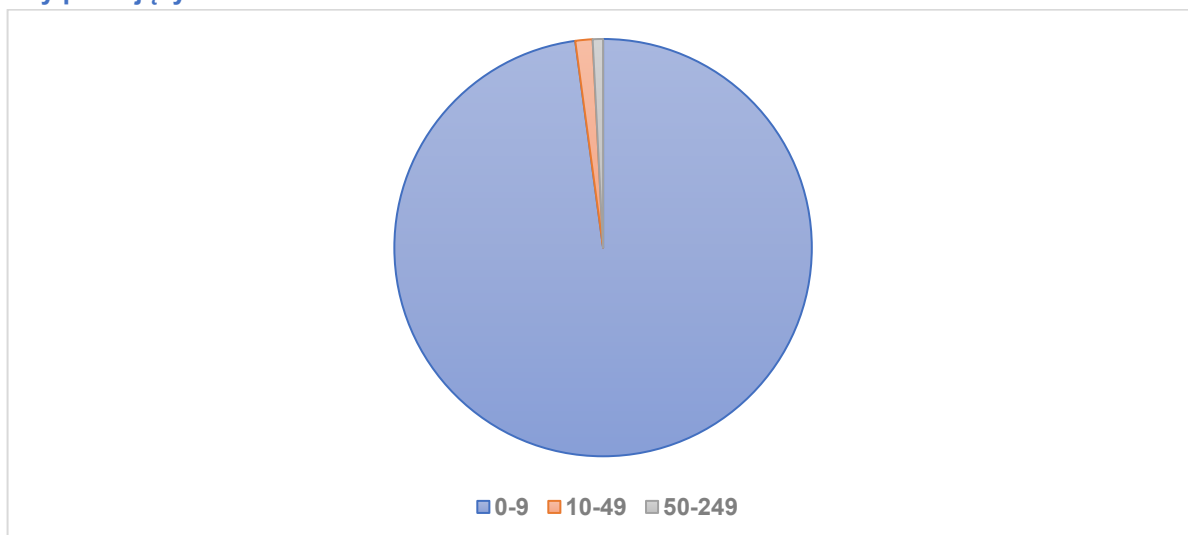
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Struktura podmiotów gospodarczych

W Gminie Janów Podlaski działają w przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – stanowiły one na koniec 2021 r. 97% wszystkich firm.

Firmy zatrudniające od 10 do 49 osób stanowiły 1,33%. Na terenie gminy działają trzy firmy zatrudniające powyżej 50 pracowników. Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Janów Podlaski według kryterium liczby pracowników nie odbiega od uwarunkowań zarówno powiatowych, jak i wojewódzkich oraz ogólnopolskich.

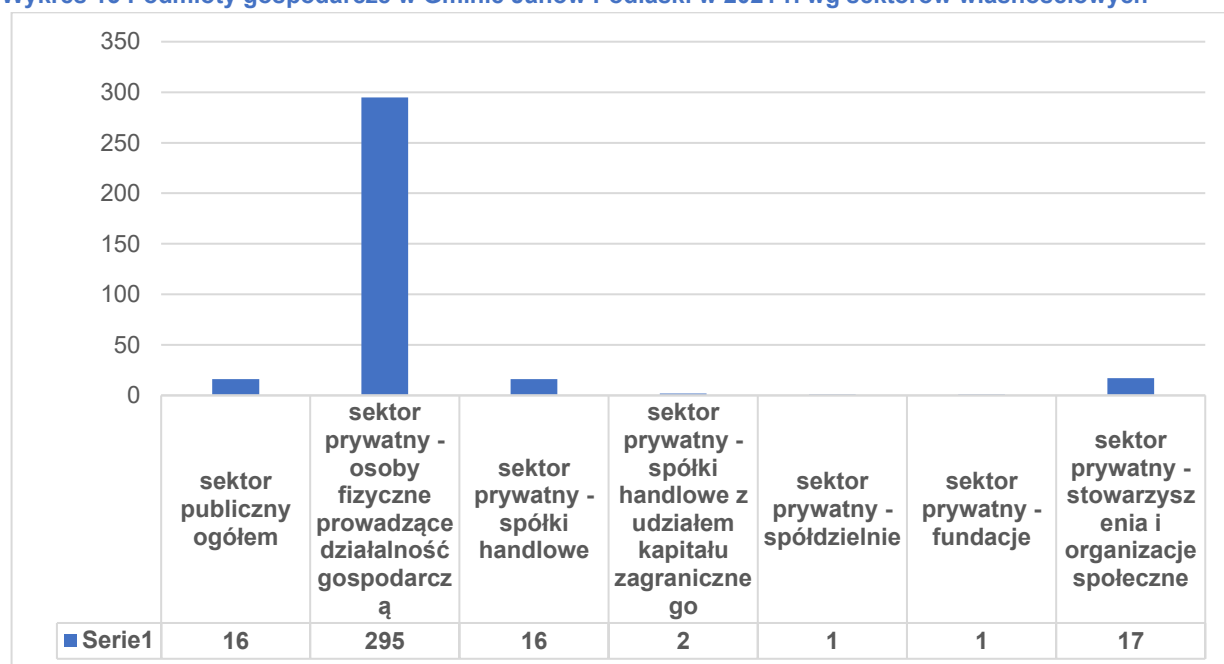
Wykres 14 Podmioty gospodarcze w Gminie Janów Podlaski klasyfikowane w 2021 r. wg kryterium liczby pracujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wśród form prawnych firm działających w Gminie Janów Podlaski zdecydowanie dominują podstawowe, w postaci jednoosobowych działalności gospodarczych.

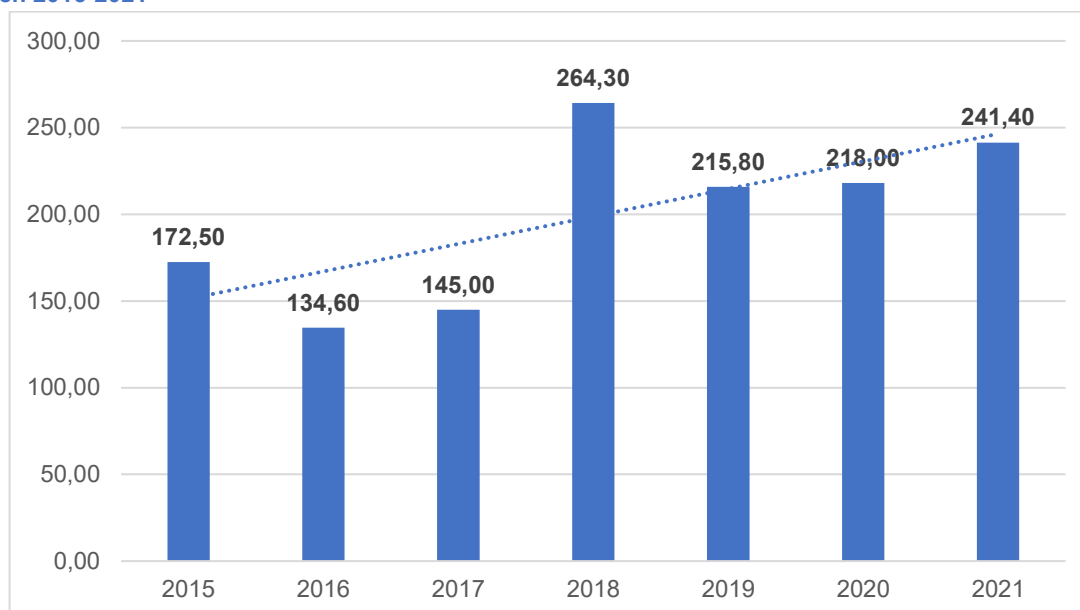
Wykres 15 Podmioty gospodarcze w Gminie Janów Podlaski w 2021 r. wg sektorów własnościowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Zatrudnienie:

Wykres 16 Liczba osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Janów Podlaski w latach 2015-2021

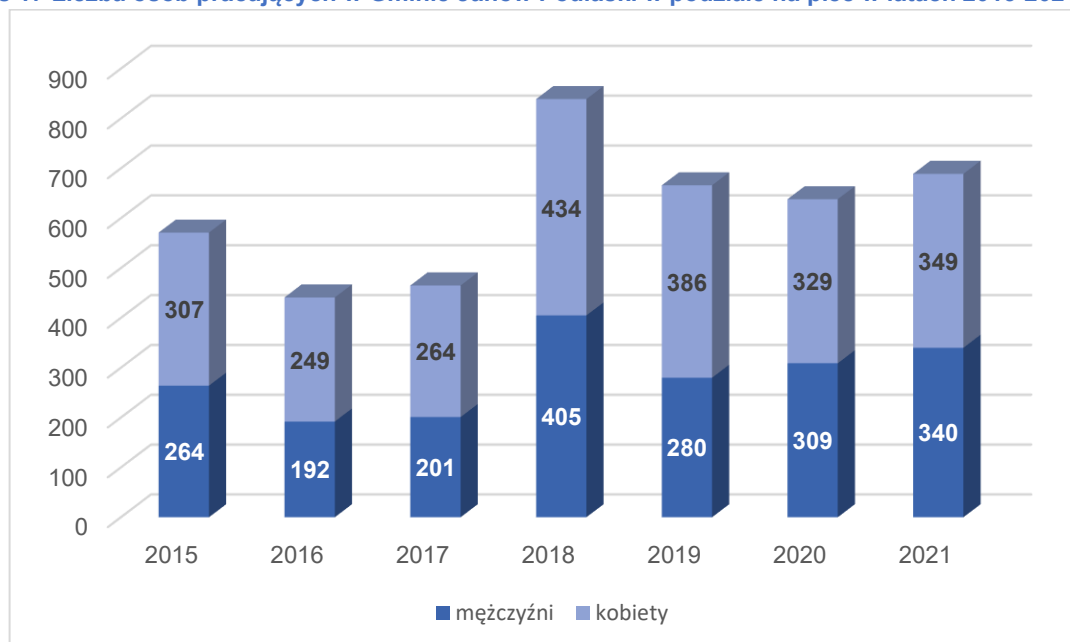

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Gmina Janów Podlaski w latach 2015–2021 zanotowała poprawę wskaźnika zatrudnienia w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten pokazuje względnie skuteczną aktywizację zawodową mieszkańców, lecz należy pamiętać, że stoją za nim również procesy demograficzne (starzenie się i depopulacja w wieku produkcyjnym). Dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy będzie możliwa dzięki inwestycjom, szkoleniom oraz programom aktywizacji dla osób biernych zawodowo.

Świadczy to o pozytywnych zmianach na lokalnym rynku pracy, choć cały czas wyzwaniem pozostają niekorzystne trendy demograficzne.

Wykres 17 Liczba osób pracujących w Gminie Janów Podlaski w podziale na płeć w latach 2015-2021

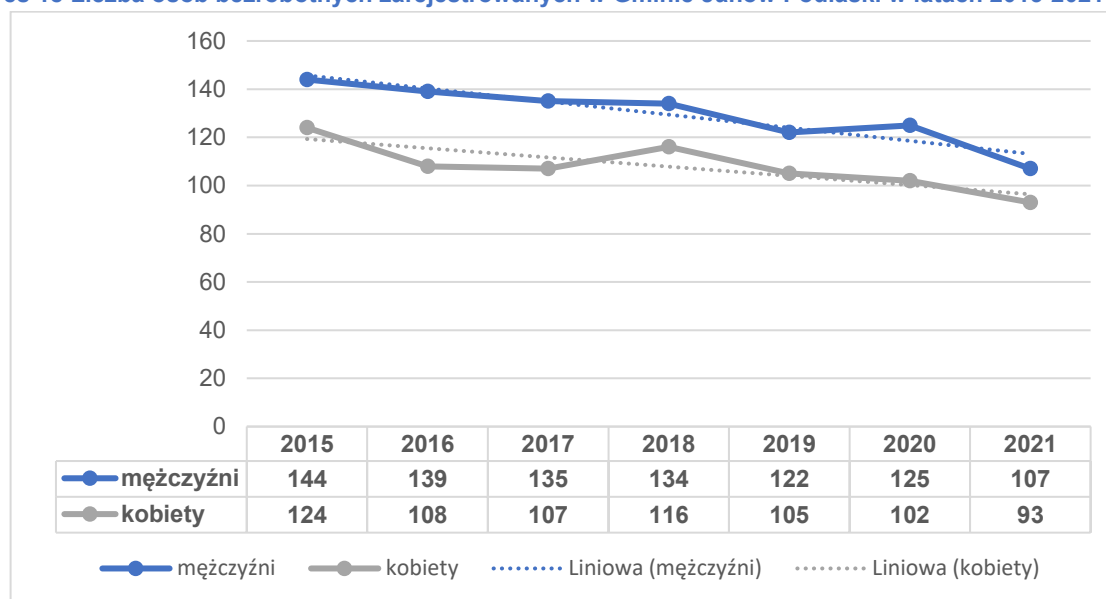
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Zatrudnienie w gminie rośnie umiarkowanie, a struktura płci pracujących pozostaje stabilna.

Kobiety stanowią połowę, a nawet minimalną większość wśród osób aktywnych zawodowo w Janowie Podlaskim. Takie wyniki są charakterystyczne dla małych gmin wiejskich z dominującym rolnictwem i sektorem usług publicznych.

Bezrobocie:

Wykres 18 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Janów Podlaski w latach 2015-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W latach 2015–2021 poziom bezrobocia w Gminie Janów Podlaski systematycznie spadał – z poziomu ponad 300 do 200 osób. Największy spadek nastąpił po 2017 roku; od 2019 liczba bezrobotnych stabilizowała się i mieściła w przedziale 200–220. Spadek liczby bezrobotnych odzwierciedla pozytywne zjawiska na lokalnym rynku pracy – zarówno poprawę sytuacji gospodarczej, jak i skuteczność działań aktywizacyjnych gminy i powiatu.

Świadczy to o wyraźnej poprawie na rynku pracy i skuteczniejszej aktywizacji lokalnych mieszkańców.

Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych w podziale na poszczególne miejscowości w 2022 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych - kobiety	Liczba osób bezrobotnych - mężczyźni	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
1	Błonie	3	2	1	0	1
2	Bubel Granna	1	0	1	0	1
3	Bubel Łukowska	2	2	0	0	1
4	Jakówki	10	4	6	1	6
5	Janów Podlaski	100	42	58	12	42
6	Kajetanka	1	1	0	0	1
7	Klonownica Mała	5	1	4	1	3
8	Klonownica Plac	9	4	5	0	7
9	Nowy Pawłów	15	5	10	0	7
10	Ostrów	3	1	2	0	1
11	Peredyło	4	3	1	1	1
12	Polinów	3	2	1	1	0
13	Romanów	3	2	1	1	0
14	Stare Buczyce	3	2	1	1	1

15	Stary Bubel	11	6	5	0	5
16	Stary Pawłów	9	6	3	2	3
17	Werchliś	8	3	5	0	5
18	Woroblin	4	3	1	1	1
19	Wygoda	4	2	2	1	0
Razem		198	91	107	22	86

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z PUP w Lublinie, filia Biała Podlaska

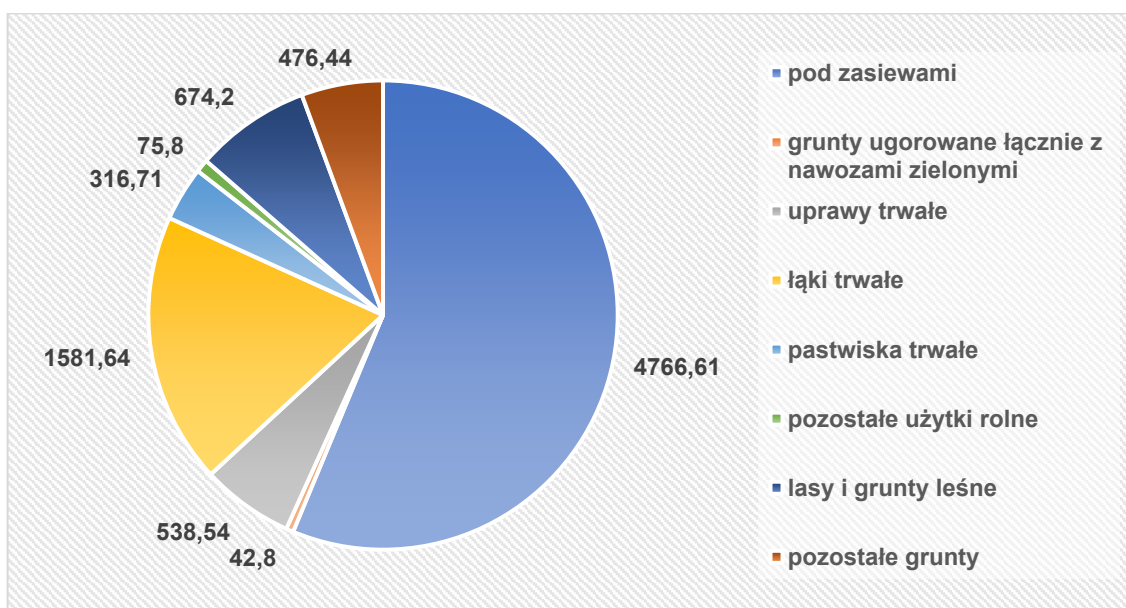
Najwięcej bezrobotnych znajduje się w Janowie Podlaskim (100 osób – ponad 50% ogółu), co jest proporcjonalne do liczby mieszkańców tej miejscowości. Pozostałe wsie i sołectwa mają od 1 do 15 bezrobotnych, z przewagą niewielkich liczb (do 10). W ogólnej liczbie osób bezrobotnych przeważają mężczyźni (107 vs. 91 kobiet), choć w niektórych wsiach to kobiety przeważają wśród bezrobotnych. Aż 86 osób – prawie 44% bezrobotnych – jest zarejestrowanych bez pracy ponad rok, z czego najwięcej w Janowie Podlaskim (42 osoby), Jakówkach (6), Nowym Pawłowie i Klonownicy Plac (7). Zasiłek dla bezrobotnych pobiera jedynie 22 osoby (ok. 11% zarejestrowanych), co oznacza, że większość nie spełnia kryteriów do jego przyznania lub wyczerpała prawo do pobierania świadczenia. W niektórych wsiach (np. Bubel Granna, Kajetanka, Bubel Łukowska) problem bezrobocia ma charakter incydentalny – dotyczy 1–2 osób. Wskaźniki te wskazują na umiarkowane, ale bardzo rozproszone bezrobocie w gminie, z silną koncentracją w Janowie Podlaskim i kilku większych wsiach. Duży odsetek długotrwale bezrobotnych oraz niska liczba osób z prawem do zasiłku świadczy o strukturalnych problemach z aktywnością zawodową, niedopasowaniem kwalifikacji do rynku pracy lub długotrwałej bierności zawodowej. We wsiach z pojedynczymi przypadkami bezrobocia często wszystkie osoby bezrobotne są długotrwale zarejestrowane.

Lokalny rynek pracy wymaga działań skierowanych na aktywizację długotrwale bezrobotnych oraz tworzenie nawet pojedynczych miejsc pracy w mniejszych sołectwach. W centralnej miejscowości (Janów Podlaski) należy rozważyć szersze programy wsparcia społecznego i zawodowego oraz szkolenia dla bezrobotnych z utrudnionym powrotem na rynek pracy.

1.11. Sektor rolniczy

Gmina zajmuje powierzchnię 13 573,76 ha. Użytki rolne zajmują 8 698,83 ha, natomiast lasy i grunty leśne stanowią 941,43 ha. Użytki rolne stanowią 64% powierzchni gminy.

Wykres 19 Użytkowanie gruntów w Gminie Janów Podlaski w ha

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechne Spisy Rolne 2020

Zdecydowaną większość stanowią grunty rolne orne (ponad 4,700 ha, czyli większość użytkowanej powierzchni). Łąki i pastwiska trwale to kolejna istotna część – łącznie ponad 2,100 ha (niemal 30% powierzchni użytków). Lasy i grunty leśne stanowią znaczący udział (ok. 674 ha, czyli ponad 18% całej powierzchni gminy), co jest zgodne z danymi statystycznymi dla regionu. Pozostałe kategorie, jak sady, ugory czy inne grunty, mają mniejsze znaczenie powierzchniowe. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Janów Podlaski ma typowo rolniczy charakter, z przewagą upraw polowych oraz znacznego udziału łąk, pastwisk i lasów. Gmina dysponuje dużym potencjałem zarówno rolniczym, jak i przyrodniczym (obszary leśne, pastwiska, tereny objęte ochroną środowiskową).

Tabela 10 Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem w Gminie Janów Podlaski w roku 2020 oraz liczba gospodarstw w poszczególnych kategoriach

	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
powierzchnia	5,21	648,18	1 050,96	1 161,51	4 464,03
liczba	6	252	148	98	116
udział	0,97%	40,64%	23,87%	15,81%	18,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnych Spisów Rolnych 2020

Czynnikami wpływającym na stan rolnictwa i intensywność produkcji rolnej jest struktura agrarna. W gminie dominują małe (do 5 ha) i średnie (5-10 ha), w porównaniu do 2010 r. widoczny jest wzrost gospodarstw dużych o pow. powyżej 15 ha. Zdecydowanie przeważa sektor indywidualny. Struktura wielkości gospodarstw rolnych na terenie gminy w porównaniu do struktury gospodarstw rolnych w powiecie jest podobna, a nawet nieco lepsza. W gminie gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha stanowią 18,71%, a w powiecie 15,75%. W strukturze zasiewów dominują zboża (93,41%). Największy udział w powierzchni zasiewów posiada owies (34,72%) oraz pszenżyto ozime (27,02%).

W Gminie Janów Podlaski istnieją dość korzystne warunki do rozwoju hodowli bydła, trzody chlewnej oraz drobiu. Duży udział w powierzchni gminy posiadają łąki i pastwiska, łącznie stanowią one jedną czwartą (25,9%) wszystkich użytków rolnych.

1.12. Zasoby naturalne i ochrona środowiska

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Obszarami chronionymi na terenie gminy są:

- 1) Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”,
- 2) Rezerwat przyrody „Łęg Dębowy”,
- 3) Obszary Natura 2000:
 - PLB 140001 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Dolnego Bugu”
 - PLH 140011 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Nadbużańska”.

Ponadto na obszarze gminy znajdują się liczne pomniki przyrody. Są to głównie drzewa: lipy drobnolistne i dęby szypułkowe. Oprócz nich w uroczysku „Sachalin” występuje głaz narzutowy. Gmina Janów Podlaski leży w obrębie Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” i rezerwatu leśnego „Łęg Dębowy”.

„Podlaski Przełom Bugu” – mezoregion fizycznogeograficzny będący granicą pomiędzy Niziną Południowopodlaską (umownie wchodzący w jej skład) a Niziną Północnopodlaską, graniczący od zachodu z Doliną Dolnego Bugu, od południa z Wysoczyzną Siedlecką, od południowego wschodu z Równiną Łukowską, od wschodu z Polesiem Brzeskim, od północy z Wysoczyzną Drohiczyńską, a od północnego zachodu z Wysoczyzną Wysokomazowiecką. Kraina leży w Polsce na obszarze województw: mazowieckiego, podlaskiego i lubelskiego, a na Białorusi obwodu brzeskiego. Zajmuje powierzchnię 673 km². Krajobraz tworzy dolina Bugu, którego bieg jest kręty, a miejscami meandrowy. Na szerokość od 1,5 do 4 km przecina on polodowcowe wysoczyzny, zagłębiając się w nie na głębokość ok. 20–30 m. W 1993 roku zachodnia część regionu znalazła się w granicach utworzonego na lewym brzegu Bugu Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, a w 1994 roku we wschodniej części regionu, również na lewym brzegu Bugu, utworzono Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu.

Park stworzono dla ochrony fragmentu lewobrzeżnej doliny Bugu – od rzeki Tocznej do ujścia rzeki Krzny w miejscowości Neple. Położenie administracyjne (powiat/gminy): Województwo lubelskie / Powiat bialski / Terespol (wiejska), Rokitno (wiejska), Janów Podlaski (wiejska), Konstantynów (wiejska), Zalesie (wiejska); Województwo mazowieckie / Powiat łosicki / Sarnaki (wiejska), Platerów (wiejska).

Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu obejmuje kilkudziesięciokilometrowy odcinek doliny Bugu przyległy do granicy z Białorusią. Największym walorem krajobrazowym Parku jest przełomowa dolina rzeki, wijącej się wśród morenowych wzgórz osiągających kilkadziesiąt metrów wysokości względnej. Nieuregulowany, silnie meandrujący Bug przecina pas wzgórz morenowych utworzonych w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Sama dolina rzeki nie jest jednorodna. Miejscami jest szeroka, z licznymi starorzeczami, mokradłami i oczkami wodnymi, a miejscami zwęża się i głęboko wcina w otaczające ją wysoczyzny, tworząc wysokie na kilkadziesiąt metrów skarpy. Deniwelacje sięgają tu 85 m i należą do największych na obszarze pasa nizin. Dolina rzeki jest zróżnicowana, miejscami jest szeroka, z licznymi starorzeczami i dopływami, zdarzają się jednak miejsca, w których Bug się zwęża, wcinając się w otaczające wysoczyzny, tworząc wysokie skarpy. Rzeka Bug na przełomowym odcinku jest kręta, jej brzegi są raz wysokie i urwiste, innym razem łagodnie nachylone i piaszczyste albo bagniste i niedostępne. Elementem urozmaicającym krajobraz są także rozcinające wysoczyzny doliny większych dopływów Bugu. W obrębie Parku do Bugu uchodzą: Krzna, Czyżówka, Sarenka, Toczna, Kołodziejka i Czapelka.

Rzeka Bug jest osią parku i najistotniejszym elementem hydrograficznym tego terenu. W krętym korycie rzeki spotykamy głębokie doły, piaszczyste łachy, wyspy, a w sąsiedztwie rzeki starorzecza, które najczęściej przybierają kształt sierpa. Największe z nich to Bużysko w okolicach Starego Bublą, Duża Purwa w okolicach Borsuk i Trojan nieopodal Mierzwic. W korycie rzeki zachodzą naturalne procesy erozyjne, polegające na wymywaniu brzegów na łukach wklęsłych oraz nanoszeniu materiału na łukach wypukłych. Lewobrzeżnymi dopływami Bugu w granicach parku są: Krzna, Czyżówka, Sarenka i Toczna. Do wód stojących należą liczne starorzecza, niewielkie śródpolne i śródleśne oczka wodne oraz zalewy retencyjne na rzece Krzywuli nieopodal Janowa Podlaskiego i stawy rybne w Cieleśnicy.

Źródło: <https://parki.lubelskie.pl/parki-krajobrazowe/park-krajobrazowy-podlaski-przelom-bugu/o-parku>

Rezerwat przyrody Łęg Dębowy koło Janowa Podlaskiego – leśny rezerwat przyrody położony na terenie gminy Janów Podlaski, w powiecie białskim (województwo lubelskie). Znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu.

- Powierzchnia: 132,38 ha
- Rok utworzenia: 1972
- Cel ochrony: zachowanie łągu dębowego z licznymi drzewami pomnikowymi i rzadkimi roślinami runa, ze względów naukowych i dydaktycznych.

Rezerwat położony jest w szerokiej dolinie Bugu, na obszarze dolnej terasy zalewowej, corocznie podtapianej w czasie wiosennych wezbrań. Drzewostany wykształciły się na glebach żyznych i bardzo żyznych, a ich naturalność jest wysoka.

Roślinność

Największą osobliwością przyrodniczą rezerwatu jest rzadki w Polsce las łągowy, z zachowanym starodrzewem dębu szypułkowego (*Quercus robur*) w wieku 150–160 lat oraz domieszką olszy czarnej (*Alnus glutinosa*).

W skład drzewostanu wchodzi także:

- warstwa drzew: wiąz pospolity (*Ulmus campestris*), czeremcha zwyczajna (*Padus avium*), sporadycznie lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), grusza pospolita (*Pirus communis*), grab zwyczajny (*Carpinus betulus*),
- warstwa krzewów: leszczyna (*Corylus avellana*), trzmielina zwyczajna (*Evonymus europaea*), dereń świdwa (*Cornus sanguinea*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*), wiciokrzew suchodrzew (*Lonicera xylosteum*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*).

Na najniższych położonych fragmentach terenu występują olsy zdominowane przez olszę czarną, z domieszką brzozy omszonej (*Betula pubescens*) i wierzby białej (*Salix alba*).

Flora rezerwatu obejmuje liczne gatunki chronione, m.in.: lilię złotogłów (*Lilium martagon*), mieczyka dachówkowatego (*Gladiolus imbricatus*), goździka pysznego (*Dianthus superbus*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), a także wiele storczyków, np. kruszczyka rdzawoczerwonego

(*Epipactis atrorubens*), podkolana białego (*Platanthera bifolia*), storczyka szerokolistnego (*Orchis latifolia*).

Fauna

Bogactwo siedlisk sprzyja obecności licznej zwierzyny leśnej. Stwierdzono tu występowanie m.in.:

- jelenia szlachetnego (*Cervus elaphus*),
- sarny (*Capreolus capreolus*),
- dzika (*Sus scrofa*),
- lisa (*Vulpes vulpes*),
- łosia (*Alces alces*).

Rezerwat stanowi także ważną ostoję ptaków. Gniazdują tu m.in.: bocian czarny (*Ciconia nigra*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dudek (*Upupa epops*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*).

Obszary Natura 2000

PLB 140001 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Dolnego Bugu”

Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) – obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 o powierzchni 74 309,9 ha, obejmujący dolinę Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego (ok. 260 km). Większość terenu zajmują suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska oraz obszary bagienne związane z ujściami dopływów i dawnymi korytami rzecznyymi. Koryto Bugu zachowało naturalny charakter, z licznymi piaszczystymi wyspami i łęgami wierzbowo-topolowymi. Występują tu także dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne o wysokim stopniu naturalności.

Obszar ma znaczenie w skali europejskiej jako ostoja ptaków. Stwierdzono tu co najmniej 22 gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków ujętych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Dolina jest ważnym miejscem lęgowym ptaków wodno-błotnych, w tym jednym z nielicznych stanowisk gadożera zwyczajnego i kulona w Polsce.

Przedmioty ochrony: bocian czarny (*Ciconia nigra*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), gadożer zwyczajny (*Circaetus gallicus*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), błotniak łąkowy (*Circus pygargus*), kropiatka (*Porzana porzana*), zielonka (*Porzana parva*), derkacz (*Crex crex*), zimorodek zwyczajny (*Alcedo atthis*), podróżniczek (*Luscinia svecica*).

PLH 140011 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Nadbużańska”

Ostoja Nadbużańska (PLH140011) – specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 o powierzchni 46 036,7 ha, obejmujący dolinę Bugu na odcinku od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego (ok. 260 km). Teren wyróżnia się obecnością nadrzecznych lasów o naturalnym charakterze oraz rozległych zbiorowisk łąkowych związanych z siedliskami wilgotnymi.

Na obszarze stwierdzono występowanie 16 typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w Dyrektywie siedliskowej, a także bogatą florę i faunę bezkręgowców, w tym rzadkie gatunki pajaków (m.in. *Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Iberina candida*, *Leptyphantes flavipes*). Ostoja jest jednym z najważniejszych w Polsce obszarów ochrony ichtiofauny – obejmuje stanowiska 10 gatunków ryb, w tym kozy złotawej (*Sabanejewia aurata*) i kielbia białopłetwego (*Gobio albipinnatus*).

Obszar ma również znaczenie dla ochrony ptaków oraz pełni funkcję Europejskiego Korytarza Ekologicznego, zaliczonego do ostoi o randze międzynarodowej w projekcie sieci ECONET Polska. W dolinie wyznaczono strefy priorytetowe, w których wdrażane są programy rolnośrodowiskowe.

W celu zachowania cennych przyrodniczo miejsc oraz coraz rzadziej występujących w Polsce gatunków roślin i zwierząt Dyrekcja Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” podjęła działania dotyczące utworzenia czterech nowych rezerwatów przyrody:

- rezerwat „Kalinik” – położony na północ od wsi Stary Bubel, położony również na terenie gminy Konstantynów, o pow. 180 ha, w granicach gminy
- rezerwat „Mieczyk” – obszar o powierzchni około 1ha położony na wschód od Wygody.
- rezerwat „Skorzyna” – położony w północno wschodnim końcu gminy, bezpośrednio nad Bugiem w pobliżu wsi Woroblin częściowo obejmuje teren gminy Rokitno. Obejmujący 22 ha terenu gminy Janów Podlaski.
- rezerwat „Ujście Czyżówki” – położony w dolinie Bugu między Starymi Buczycami a Wygodą o powierzchni około 170 ha. Obejmuje fragment rzeki Czyżówki wraz z jej ujściem, starorzeczem Bugu łącznie z przylegającymi podmokłymi łakami i łęgów nadrzecznych.

Obszar Gminy Janów Podlaski, położony jest w zlewni Bugu i odwadnianym bezpośrednio przez tą rzekę oraz dopływające ciek i rowy. Bug stanowi północną i częściowo wschodnią granicę gminy. Jest rzeką nieuregulowaną i tzw. „dziką”, co powoduje znaczne zróżnicowanie jej głębokości i szerokości. Na wysokości wschodniej ściany rezerwatu przyrody „Łęg Dębowy”, główny nurt rzeki przechodzi po stronie terenu gminy, powoduje podmywanie brzegu rzeki z polskiej strony. Wymaga to koniecznych zabezpieczeń i umocnień linii brzegowej rzeki.

Przez teren gminy przepływa rzeka Czyżówka płynąca początkowo w kierunku wschodnim od wsi Jakówki do Janowa Podlaskiego i dalej w kierunku północnym do Bugu. Jest to niewielki ciek o małym przepływie i wąskiej dolinie. W kierunku północnym przepływa Krzywula biorąc swój początek w sąsiedniej gminie Rokitno i uchodząca do Czyżówki w Janowie Podlaskim. Na rzece Krzywuli zbudowano dwa zbiorniki retencyjne o charakterze retencyjnym:

- zalew „Kozioł” o powierzchni 8,6 ha lustra wody,
- zalew „Zaborek” o powierzchni 8,4 ha lustra wody.

Oba te zbiorniki stanowią Własność Skarbu Państwa i pozostają w administracji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Naturalną sieć hydrologiczną uzupełniają linie starorzecza Bugu. Na gruntach torfowych w dolinie Czyżówki występują torfianiki, pozostałości po eksploatacji torfu.

1.13. Energetyka

1.13.1. Zaopatrzenie w gaz

Wg stanu na koniec 2023 r. w Gminie Janów Podlaski sieć gazowa nie występowała.

1.13.2. Gospodarka ciepła

Na obszarze Gminy Janów Podlaski brak jest zorganizowanych systemów ciepłowniczych. Gospodarka ciepła na terenie gminy opiera się głównie na kotłowniach indywidualnych gospodarstw domowych, zakładów pracy oraz lokalach dostarczających ciepło do budynków użyteczności publicznej i szkół, Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Kultury, wspólnoty mieszkaniowej. Na terenie gminy znajduje się sieć ciepła złożona z preizolatów o długości 422,50 mb dostarczając z kotłowni na biomasę zlokalizowanej przy Urzędzie Gminy Janów Podlaski ciepło do: Urzędu Gminy, 2 bloków Białskiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Zgoda”, Wspólnoty Mieszkaniowej, Zespołu Placówek Oświatowych w Janowie Podlaskim. Stan techniczny sieci należy oceniać jako zadawalający. Większość budynków i lokali mieszkaniowych na terenie gminy posiada ogrzewanie piecowe opalane węglem lub drzewem.

1.13.4. Energia odnawialna

Energia wiatrowa:

Potencjał rozwoju energetyki wiatrowej dla Gminy Janów Podlaski należy określić jako średnio korzystny.

Energia słoneczna:

Ze względu na potencjalną energię użyteczną prawie całe województwo lubelskie (obszar R II) znajduje się w rejonie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego kształtują się na poziomie 950-1 020 kWh/m². Obszar ten, jest zatem uznawany w Polsce za uprzywilejowany (o najlepszych warunkach do wykorzystania energii słonecznej).

1.14. Gospodarka wodno – ściekowa

W 2021 roku długość wodociągowej czynnej sieci rozdzielczej na terenie Gminy Janów Podlaski wynosiła około 94,5 km. 96,6% budynków mieszkalnych jest podłączonych do sieci wodociągowej. Wszystkie sołectwa posiadają dostęp do gminnej sieci wodociągowej, systematycznie podłączane są do niej nowe gospodarstwa domowe. W porównaniu do roku 2016, w 2021 liczba przyłączy wzrosła o 32 sztuki i wynosiła 1667 szt. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2021 r. – 4 610 osób.

Gmina Janów Podlaski prezentuje się szczególnie korzystnie na tle obszarów wiejskich powiatu i województwa – jej stopień zwodociągowania jest większy od średnich dla obszarów wiejskich tych jednostek. Oznacza to, że gminna sieć wodociągowa jest lepiej rozwinięta, niż sieci wodociągowe na obszarach wiejskich powiatu i regionu.

Ujęcie wody (hydrofornia) o wydajności 1 714 m³ położona jest w Janowie Podlaskim. Z ujęcia zaopatrywana jest w wodę pitną ludność gminy Janów Podlaski oraz wieś Klonownica Duża z gminy Rokitno.

Tabela 11 Długość czynnej sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy

długość czynnej sieci rozdzielczej						
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
98,1	98,1	94,3	94,3	94,3	94,5	94,5
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania						
[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
1 546	1 635	1 616	1 640	1 625	1 647	1 667

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym w 2021 roku wyniosła 139,6 dam³, a zużycie wody na jednego mieszkańca 27,9 m³. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2021 r. – 4 610 osób.

Tabela 12 Wskaźniki dla sieci wodociągowej

zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca						
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]
23,6	22,7	23,4	24,9	25,6	27,4	27,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej						
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
5 026	5 038	4 987	4 935	4 877	4 652	4 610

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Perspektywiczny wzrost zapotrzebowania na wodę będzie spowodowany zwiększeniem liczby użytkowników przy uwzględnieniu podwyższonego standardu wyposażenia mieszkań w instalację wodociągową, gazową i odprowadzającą ścieki.

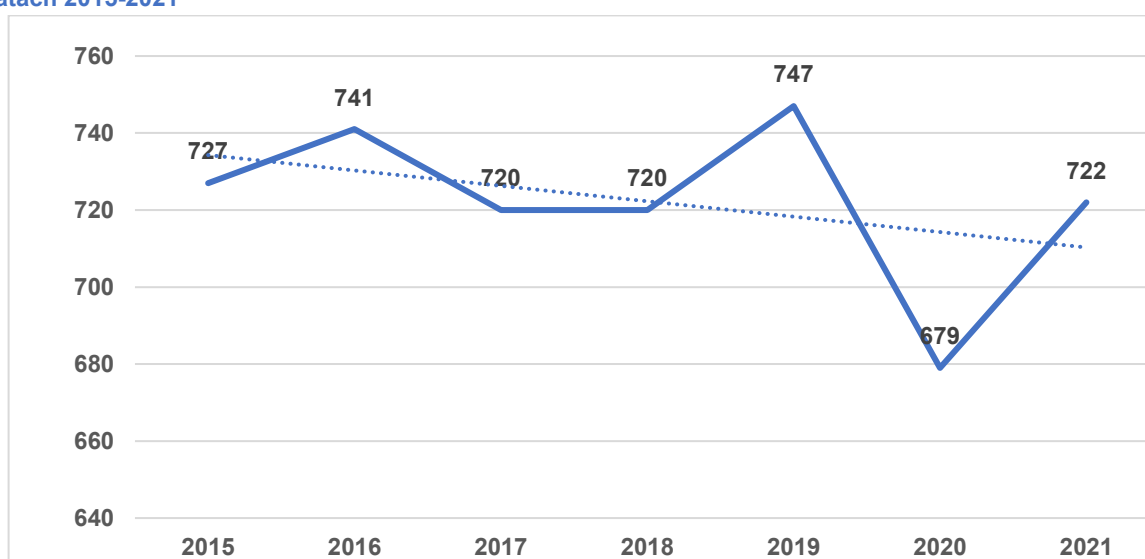
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na początek 2021 r. wynosiła 21,6 km. Dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminie posiada 42,9% gospodarstw domowych. Gmina posiada jedną stację zlewną. Nieczystości ciekłe (ścieki bytowe) odebrane w ciągu 2021 roku, w tym przekazane do stacji zlewnej wynoszą 320,2 m³.

Tabela 13 Wskaźniki dla sieci kanalizacyjnej

długość czynnej sieci kanalizacyjnej						
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
25,3	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania						
[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
727	741	720	720	747	679	722
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej						
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
2 316	2 338	2 314	2 287	2 310	2 083	2 138

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 20 Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – dynamika w latach 2015-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Janów Podlaski funkcjonuje jedna nowoczesna oczyszczalnia ścieków pracująca w oparciu o niskoobciążony osad czynny z wykorzystaniem technologii hybrydowej łącząca cechy przepływu ciągłego i systemów porcjowych SBR.

Na terenach nieskanalizowanych ścieki magazynowane są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone za pomocą wozów asenizacyjnych. Wg stanu na 31.12.2021 r. na terenie gminy funkcjonowało 487 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 152 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 14 Charakterystyka infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na terenie poszczególnych sołectw/miejscowości

Lp.	Miejscowość	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)	Obecność wodociągu (TAK/NIE)
1.	Błonie	NIE	TAK
2.	Bubel Granna	NIE	TAK
3.	Bubel Łukowska	NIE	TAK
4.	Jakówki	NIE	TAK
5.	Janów Podlaski	TAK	TAK
6.	Kajetanka	NIE	TAK
7.	Klonownica Mała	NIE	TAK
8.	Klonownica Plac	NIE	TAK
9.	Nowy Pawłów	NIE	TAK
10.	Ostrów	NIE	TAK
11.	Peredyło	NIE	TAK
12.	Polinów	NIE	TAK
13.	Romanów	NIE	TAK
14.	Stare Buczyce	NIE	TAK
15.	Stary Bubel	NIE	TAK
16.	Stary Pawłów	TAK	TAK
17.	Werchliś	NIE	TAK
18.	Woroblin	NIE	TAK
19.	Wygoda	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG Janów Podlaski

1.15. Polityka przestrzenna

Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej:

Charakterystyczną cechą terenów wiejskich Gminy Janów Podlaski jest występująca prawie we wszystkich wsiach towarzysząca zagrodowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Domy jednorodzinne lub wielorodzinne bez zagród, są posadowione głównie w Janowie Podlaskim i Wygodzie, towarzyszą im niewielkie działki na których są usytuowane niewielkie budynki gospodarcze, ogródki warzywne i kwiatowe.

Atrakcyjność przyrodnicza Gminy Janów Podlaski, a także rodzinne związki sprzyjają powolnemu, ale stałemu rozwojowi zabudowy letniskowej. Przejawia się to w budowie nowych obiektów letniskowych, przekształceń i modernizacji dawnej zabudowy bądź przenoszenie starych, ale ciekawych architektonicznie zabudowań z odległych nieraz miejscowości. Takie adaptacje są zjawiskiem pożądanym i godnym poparcia z punktu widzenia rozwoju agroturystyki. W Janowie Podlaskim zabudowa ma charakter małomiasteczkowy z siecią ulic i placów, których aktualnie jest 45.

Centralny punkt osady stanowi rynek – Plac Partyzantów, którego historyczny układ na przestrzeni wieków nie został zmieniony. W Janowie Podlaskim zachowały się historyczne monumentalne budowle, jak kościół p.w. św. Trójcy, kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, budynki dawnego sanktuarium, dzwonnica czy zamek biskupi, jak i typowa XIX i XX wieczna drewniana zabudowa małomiasteczkowa, głównie parterowa. Tylko przy rynku i ulicach z niego wychodzących w miarę zwarta. W pozostałych częściach cofnięta od ulicy, otoczona ogrodami lub zabudowaniami związanymi z gospodarką rolną. W centrum rynku usytuowany jest zespół sklepów – zwanych kramnicami.

Ze względu na szczególne wartości historyczne i kulturowe osada Janów Podlaski objęta jest ochroną konserwatorską i archeologiczną i wszelkie inwestycje, adaptacje, modernizacje

budynków oraz podziały działek muszą być uzgadniane ze służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Gmina Janów Podlaski posiada plany miejscowe obejmujące niewielką część gminy Janów Podlaski – Uchwała Nr XXI/215/2001 Rady Gminy Janów Podlaski z dnia 22.11.2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Janów Podlaski oraz Uchwała Nr XXI/216/2001 Rady Gminy Janów Podlaski z dnia 22.11.2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osady Janów Podlaski.

Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Janów Podlaski na terenie gminy został zaproponowany trójstopniowy rozwój układu hierarchii sieci osadniczej:

- lokalny ośrodek gminny: Janów Podlaski, który powinien otrzymać prawa miejskie,
- ośrodek wspomagający ośrodek gminny: Pawłów Nowy i Werchlis.
- wsie podstawowe: pozostałe.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze oraz istniejące zainwestowanie na obszarze gminy wydzielono jednostki strukturalne:

- Jednostka I – obszar funkcjonalny obejmujący miejscowość Janów Podlaski, Wygodę – teren Stadniny Koni oraz Stary Pawłów.

W Janowie Podlaskim koncentrują się usługi z zakresu obsługi ludności i rolnictwa oraz przemysł. Przez ośrodek przebiega droga wojewódzka.

Wygodą – funkcja ośrodka hodowli koni i krów wraz z zapleczem administracyjnym i mieszkaniowym.

Stary Pawłów – funkcja mieszkaniowa: zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej.

Wytoczono do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako główne kierunki rozwoju:

- utrwalenie jako dominującej roli Janowa Podlaskiego w sieci osadniczej gminy poprzez koncentrację funkcji: mieszkaniowej, administracji i usług z zakresu obsługi ludności,
 - wykształcenie ośrodka obsługi turystyki poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa,
 - rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,
 - rozwój drobnej wytwórczości i usług,
 - rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
 - rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
 - rozwój mieszkalnictwa oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji,
 - utworzenie Parku Krajobrazowego: Janów Podlaski i Wygodą,
 - rozwój bazy hodowlanej koni i krów,
 - poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną.
- Jednostka II – rolnicza obejmuje obszar gminy z wyłączeniem wymienionej jednostki I. Funkcją podstawową jest gospodarka rolna i leśna. Obszar charakteryzuje się wysoką jakością przestrzeni produkcyjnej z dominacją gleb IV i III klasy bonitacyjnej. Na całym obszarze jest prowadzona produkcja roślinna oraz hodowla bydła i trzody chlewnej. Sieć osadnicza ukształtowana jest w układzie pasmowym wzdłuż tras komunikacyjnych. Wytoczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jako główne kierunki rozwoju:
 - rozwój rolnictwa o kierunku hodowlanym oraz uprawy roślin intensywnych,
 - ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
 - rozwój usług z zakresu ludności, rolnictwa i turystyki,

- rozwój drobnej wytwórczości o małej uciążliwości dla środowiska,
- rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- kształtowanie ośrodka wspomagającego dla miejscowości gminnej z zakresu obsługi ludności w Werchlisiu i Pawłowie Nowym.

Wytyczne kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Janów Podlaski są zbieżne z wizją gminy ujętą w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, a także Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze Na Lata 2022-2030 (projekt grudzień 2022).

SRWL 2030

Gmina Janów Podlaski należy do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją w orębie OSI Podlaski.

Cechy wiodące:

- położenie na kierunkach przebiegów krajowych i europejskich powiązań transportowych (drogowych i kolejowych – Północne Pasma Aktywności Gospodarczej)
- dobrze rozwinięty sektor gospodarki obejmujący transport i gospodarkę magazynową wyraźnie wpływający na strukturę WDB tego obszaru
- liczne obiekty stawowe, w tym przede wszystkim w pradolinie Wieprza i dolinach jego dopływów, które predestynują obszar do rozwoju gospodarki rybackiej,
- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym przede wszystkim ze względu na dominującą przewagę słabych gleb,
- unikalny krajobraz osiedleńczo-nadrzeczny doliny dolnego Bugu.

Kierunki interwencji/tematyczne obszary wsparcia w kontekście realizacji celów SRWL:

Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych
Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

Ochrona walorów środowiska

Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw

Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

Plan Zagospodarowania
Przestrzennego Województwa
Lubelskiego

Gmina Janów Podlaski leży w zlewni
Klukówki

Wśród działań ukierunkowanych na zachowanie wartości obiektów dziedzictwa kulturowego jako priorytetowe uznaje się rewaloryzację oraz rewitalizację układów i zespołów urbanistycznych, ruralistycznych i przestrzennych Janowa Podlaskiego oraz restaurowanie i zabezpieczanie zespołów zamkowych, dworskich, pałacowo-obronnych, ratowania obiektów sakralnego budownictwa drewnianego

Rekomenduje się do utworzenia w Janowie Podlaskim parku kulturowego, które zgodnie z KPZK 2030, należy traktować jako obszary funkcjonalne ochrony krajobrazów kulturowych. Ze względu na kierunki napływu turystów, natężenie i rodzaj ruchu turystycznego wskazuje się rozwój infrastruktury turystycznej i służącej ochronie walorów turystycznych w zakresie turystyki krajoznawczo-poznawczej, zakresie turystyki kwalifikowanej konnej, biznesowej (szczególnie w zakresie rozwoju wielofunkcyjnych centrów konferencyjno-wystawienniczych)

Budowa trasy rowerowej w Polsce Wschodniej, odbudowa zbiornika Zaborek i Kozioł wraz z obiektami towarzyszącymi

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO
PRZYGRANICZNEGO OBSZARU
FUNKCJONALNEGO AKTYWNE POGRANICZE NA
LATA 2022-2030
PROJEKT grudzień 2022

Przygraniczny Obszar Funkcjonalny będzie ważnym ośrodkiem wzrostu na terenie województwa lubelskiego, gdzie wdrażane będą przedsięwzięcia, które wpłyną pozytywnie na rozwój gospodarczy i które będą istotne dla aktualnych i przyszłych mieszkańców terenu partnerstwa. W działania rozwojowe będą zaangażowani wszyscy mieszkańcy obszaru tak, aby stworzyć miejsce przyjazne do życia, w jak największym stopniu samowystarczające, wzmacniające jego walory, gdzie wszyscy dbają o środowisko naturalne i wspólnie przyczyniają się do stworzenia i rozwoju marki terytorialnej. Aktywne Pogranicze stanie się miejscem, z którego mieszkańcy będą dumni. Obszar będzie się też wykazywał odpornością na różnego rodzaju nieprzewidziane wydarzenia – klęski epidemiologiczne, żywiołowe itp.

CEL GŁÓWNY
Aktywne Pogranicze obszarem zrównoważonym wykorzystującym potencjał turystyczny i kulturowy, aktywnie wspierającym przedsiębiorców i rozwijającym się w oparciu o lokalne społeczności

Cel Strategiczny 1 Stworzenie marki Aktywne Pogranicze

Cel Strategiczny 2 Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza

Cel Strategiczny 3 Wsparcie Lokalnych Społeczności

1.16. Mieszkalnictwo

Tabela 15 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Janów Podlaski

przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania						
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
79,3	79,5	79,7	79,9	80,3	81,6	82,0
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę						
[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
28,5	28,8	29,2	29,7	30,4	31,2	31,8
mieszkania na 1000 mieszkańców						
359,8	361,9	366,4	371,8	378,1	382,6	388,2

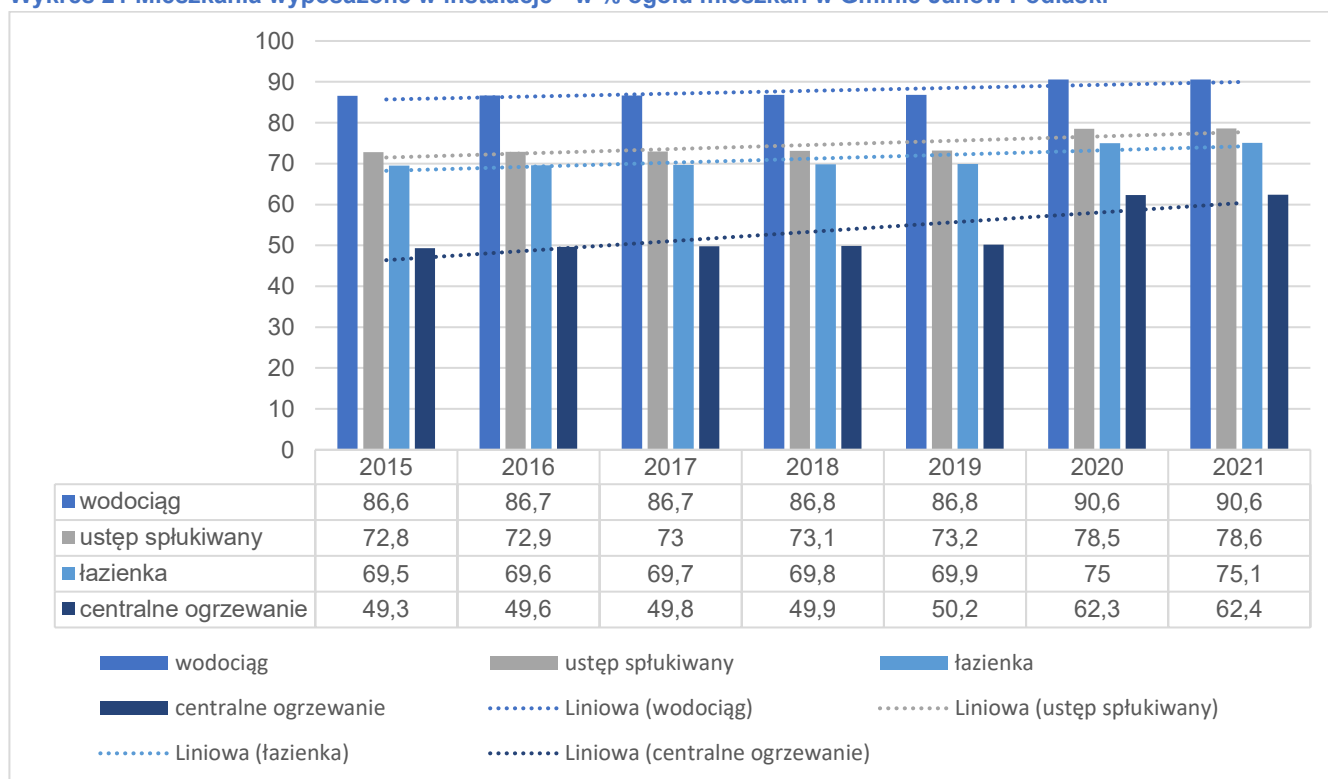
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca w 2021 r. wyniósł 31,8 m² i wzrósł w porównaniu do 2015 roku o 3,3 m²/osobę.

Średnia powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w 2021 r. wyniosła 82,0 m² i wzrosła w porównaniu do 2015 r. o 2,7 m².

W celu oceny stanu jakości mieszkań w gminie, ważna jest ich analiza pod względem wyposażenia w instalacje. Jak widać na poniższych wykresach, w ciągu ostatnich lat, nie wszystkie mieszkania stwarzały korzystne warunki życia dla ich lokatorów. Pocieszający jest jednak fakt, że od 2015 roku zauważalny jest wzrost liczby mieszkań wyposażonych w łazienki, centralne ogrzewanie oraz wodociągi.

Wykres 21 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Gminie Janów Podlaski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkania w Gminie Janów Podlaski są dobrze wyposażone w instalacje wodociągowe, natomiast wciąż połowa mieszkań nie posiada centralnego ogrzewania, a mniej niż połowa podłączona jest do kanalizacji. Rozbudowa infrastruktury technicznej pozostaje wyzwaniem,

ale widać już efekty stopniowej modernizacji.

1.17. Ochrona bezpieczeństwa

Siedziby i zarządy głównych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludności i mienia w Gminie Janów Podlaski znajdują się poza jej obszarem.

Bezpieczeństwo mieszkańcom zapewnia **Posterunek Policji w Janowie Podlaskim** oraz pracujący dzielnicowi.

Tabela 16 Poziom przestępczości w Gminie Janów Podlaski za rok 2021 w podziale na poszczególne miejscowości

Lp.	Miejscowość	Liczba przestępstw	Wykroczenia zanotowane	Interwencje domowe	Przestępstwa kryminalne	Liczba założonych „niebieskich kart”
1	Błonie	3	0	2	0	0
2	Bubel Granna	0	1	0	0	0
3	Bubel Łukowska	0	1	0	0	0
5	Jakówki	4	0	3	1	2
6	Janów Podlaski	41	53	38	9	9
7	Kajetanka	0	0	0	0	0
8	Klonownica Mała	1	1	4	0	0
9	Klonownica Plac	1	2	3	0	0
10	Nowy Pawłów	1	4	3	0	2
11	Ostrów	1	0	0	0	0
12	Peredyło	2	0	3	0	0
13	Polinów	4	0	0	0	0
14	Romanów	0	0	2	0	0
15	Stare Buczyce	1	2	0	0	0
	Stary Bubel	0	0	0	1	1
16	Stary Pawłów	1	2	3	0	0
17	Werchliś	2	2	2	0	2
18	Woroblin	1	0	0	0	0
19	Wygoda	1	0	3	0	0
Razem		64	68	66	11	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Janowie Podlaskim

Centrum gminy koncentruje największą liczbę incydentów kryminalnych i policyjnych, co jest typowe dla miejscowości centralnych o większej liczbie ludności i większym natężeniu życia społecznego. Wsie o rozproszonej zabudowie i małej liczbie mieszkańców odznaczają się znikomym poziomem przestępczości. Skala zdarzeń kryminalnych oraz przemocy domowej w Janowie Podlaskim wymaga dalszych działań profilaktycznych i wsparcia społecznego. Dane potwierdzają ogólnie wysoki poziom bezpieczeństwa w gminie, z lokalnymi punktami podwyższonego ryzyka (Janów Podlaski, pojedyncze inne wsie).

W 2021 roku poziom przestępczości w Gminie Janów Podlaski był bardzo niski poza ośrodkiem centralnym. Najwięcej incydentów dotyczyło Janowa Podlaskiego (zarówno przestępstwa, jak i wykroczenia czy interwencje domowe), a na terenach wiejskich poważne naruszenia prawa należały do rzadkości. Cała gmina charakteryzuje się stabilnym i niewielkim zagrożeniem przestępczością, przy czym działania prewencyjne i wsparcie powinny skupić się na głównym ośrodku gminnym.

Bezpieczeństwo przeciwpożarowe zapewnia jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Janowie Podlaskim.

Infrastruktura drogowa

Przez teren gminy na odcinku 17 km przebiega jedna droga wojewódzka Nr 698 relacji Siedlce – Łosice – Konstantynów – Terespol.

Obszar gminy pokryty jest siecią dróg powiatowych będących w zarządzie Powiatu Biała Podlaska o łącznej długości 48 km. Drogi te odznaczają się w większości nie najlepszym stanem nawierzchni bitumicznej. Sieć dróg lokalnych ewidencjonowanych na terenie gminy tworzą drogi gminne tj. drogi w sołectwach i ulice Janowa Podlaskiego, oraz drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych. Według posiadanej ewidencji łącznie dróg lokalnych jest 90 km w tym:

- dróg w sołectwach 76 km,
- ulic w Janowie Podlaskim 14 km,
- dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych 262 km

Stan dróg gminnych jest zróżnicowany. Należy jednak podkreślić, że na terenie Gminy nie ma dróg nieprzejezdnych.

Tabela 17 Drogi przebiegające przez teren gminy Janów Podlaski

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi
1.	100021L	droga wojewódzka nr 811 – Jakówki – Kolonia Romanów – droga pow. nr 1029L
2.	100025L	droga wojewódzka nr 698 – Jakówki – Wólka Polinowska
3.	100042L	droga powiatowa nr 1030L – Komarno wieś – dr. pow. 1031L
4.	100058L	droga powiatowa nr 1028L – Bubel - Granna – droga powiatowa nr 1027L
5.	100059L	droga powiatowa nr 1027L Bubel Łukowiska – droga powiatowa nr 1027L
6.	100060L	droga powiatowa nr 1027L – droga gminna nr 100059L /Bubel Łukowiska/
7.	100061L	droga powiatowa nr 1027L – Stare Buczyce – Stary Pawłów – droga gminna nr 100071L
8.	100062L	droga gminna nr 100063L /Nowe Buczyce/ - droga gminna nr 100061L /Stare Buczyce/
9.	100063L	droga wojewódzka nr 698 – Nowy Pawłów – Bubel - Granna – droga powiatowa nr 1028L
10.	100064L	ul. Kwiatowa
11.	100065L	droga wojewódzka nr 698 – Bubel - Granna – droga powiatowa nr 1028L
12.	100066L	droga powiatowa nr 1029L – Nowy Pawłów – Janów Podlaski (ul. Piłarki) – droga wojewódzka nr 698
13.	100067L	granica gminy Konstantynów – Peredyło – droga wojewódzka nr 698
14.	100068L	droga wojewódzka nr 698 – Peredyło
15.	100069L	droga powiatowa nr 1029L – Romanów
16.	100070L	droga powiatowa nr 1029L – Nowy Pawłów – droga powiatowa nr 1031L
17.	100071L	droga powiatowa nr 1027L – Stary Pawłów – Stadnina Koni
18.	100072L	droga powiatowa nr 1032L – Janów Podlaski (ul. Piłsudskiego) – droga wewnętrzna nr 005 Stadniny Koni
19.	100073L	droga wojewódzka nr 698 – droga gminna nr 100072L
20.	100074L	droga wojewódzka nr 698 – Janów Podlaski (ul. Bakaliowa) – dr.gm. 100076L
21.	100075L	droga gminna nr 100076L – granica gminy Rokitno /Cieleśnica/
22.	100076L	droga wojewódzka nr 698 – Hołodnica
23.	100077L	droga gminna nr 100076L – granica gminy Rokitno /Klonownica Duża
24.	100078L	droga powiatowa nr 1031L – kolonia Janów Podlaski – droga gminna nr 10077L

25.	100079L	droga powiatowa nr 1031L – Klonownica Mała – droga powiatowa nr 1031L
26.	100080L	droga gminna nr 1081L – Polinów Mauryki – Polinów Dąbrowa – droga powiatowa nr 1030 L
27.	100081L	droga powiatowa 1031L – Polinów Mauryki – droga powiatowa nr 1030L
28.	100082L	droga powiatowa nr 1031L – Klonownica Plac – Klonownica Duża - droga gminna 100194L
29.	100083L	droga gminna nr 100079L – Posiołek – Sachalin – kolonia Werchliś – droga powiatowa nr 1034L
30.	100084L	droga powiatowa nr 1034L – kolonia Kajetanka – granica gminy Rokitno (Alwus)
31.	100085L	droga wojewódzka nr 698 – Kajetanka – droga powiatowa nr 1034L
32.	100086L	droga wojewódzka nr 698 – kolonia Werchliś – droga powiatowa nr 1033L
33.	100087L	droga wojewódzka nr 698 – Ostrów- droga powiatowa nr 1033L
34.	100088L	droga wojewódzka nr 698 –Woroblin - droga powiatowa nr 1033L
35.	100089L	droga wojewódzka nr 698 – kolonia Błonie - /Cieleśnica/
36.	100090L	droga powiatowa nr 1036 – kolonia Błonie – granica gminy Rokitno (Cieleśnica)
37.	100091L	ul. Topolowa
38.	100092L	ul. Polna
39.	100093L	ul. Nowa
40.	100094L	ul. Tadeusza Kościuszki
41.	100095L	ul. Marii Konopnickiej
42.	100096L	ul. Nadrzeczna
43.	100097L	ul. Bolesława Chrobrego
44.	100098L	ul. Kazimierza Jagiellończyka
45.	100099L	ul. Podborna
46.	100100L	ul. Czesława Tańskiego
47.	100101L	ul. Stanisława Moniuszki
48.	100102L	ul. Krótka
49.	100103L	ul. Dominikańska
50.	100104L	ul. Walentego Skalskiego
51.	100105L	ul. Dolna
52.	100106L	ul. Henryka Sienkiewicza
53.	100107L	ul. Gabriela Narutowicza
54.	100108L	ul. Garbarska
55.	100109L	ul. Adama Naruszewicza
56.	100110L	ul. Popław
57.	100111L	ul. Starocerkiewna
58.	100112L	ul. Szkolna
59.	100113L	ul. Plac Partyzantów
60.	100114L	ul. Sztaroklasztorna
61.	100115L	ul. Wiejska
62.	100116L	ul. Adama Mickiewicza
63.	100117L	ul. Bolesława Prusa
64.	100118L	ul. Elizy Orzeszkowej
65.	100119L	ul. Juliusza Słowackiego
66.	100120L	ul. Ogrodowa
67.	100121L	ul. Kąpielowa
68.	100122L	ul. Bandosa
69.	100123L	ul. Brzeska
70.	100124L	ul. Parkowa
71.	100125L	ul. Przechodnia
72.	100126L	ul. Łąkowa
73.	100127L	ul. Jana Łosowicza
74.	100128L	ul. Cicha
75.	000001	Werchliś- droga na działce ewidencyjnej nr 104

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z U Janów Podlaski

2. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

2.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji zakładała w głównej mierze oparcie się mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- ✓ środowiskowych – niskiego stopnia inwestycji w odnawialne źródła energii, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- ✓ technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer.

Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczających średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, czy dane zjawisko ma

charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

Celem wyznaczenia na obszarze całej gminy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, analiza danych przebiegała 2-etapowo:

- ✓ ETAP 1 - wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Janów Podlaski
- ✓ ETAP 2 - wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Janów Podlaski.

2.2. ETAP 1 – wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Janów Podlaski

W celu jednoznacznego wskazania na jakim obszarze gminy występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy na miejscowości.

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych opierała się na następujących założeniach:

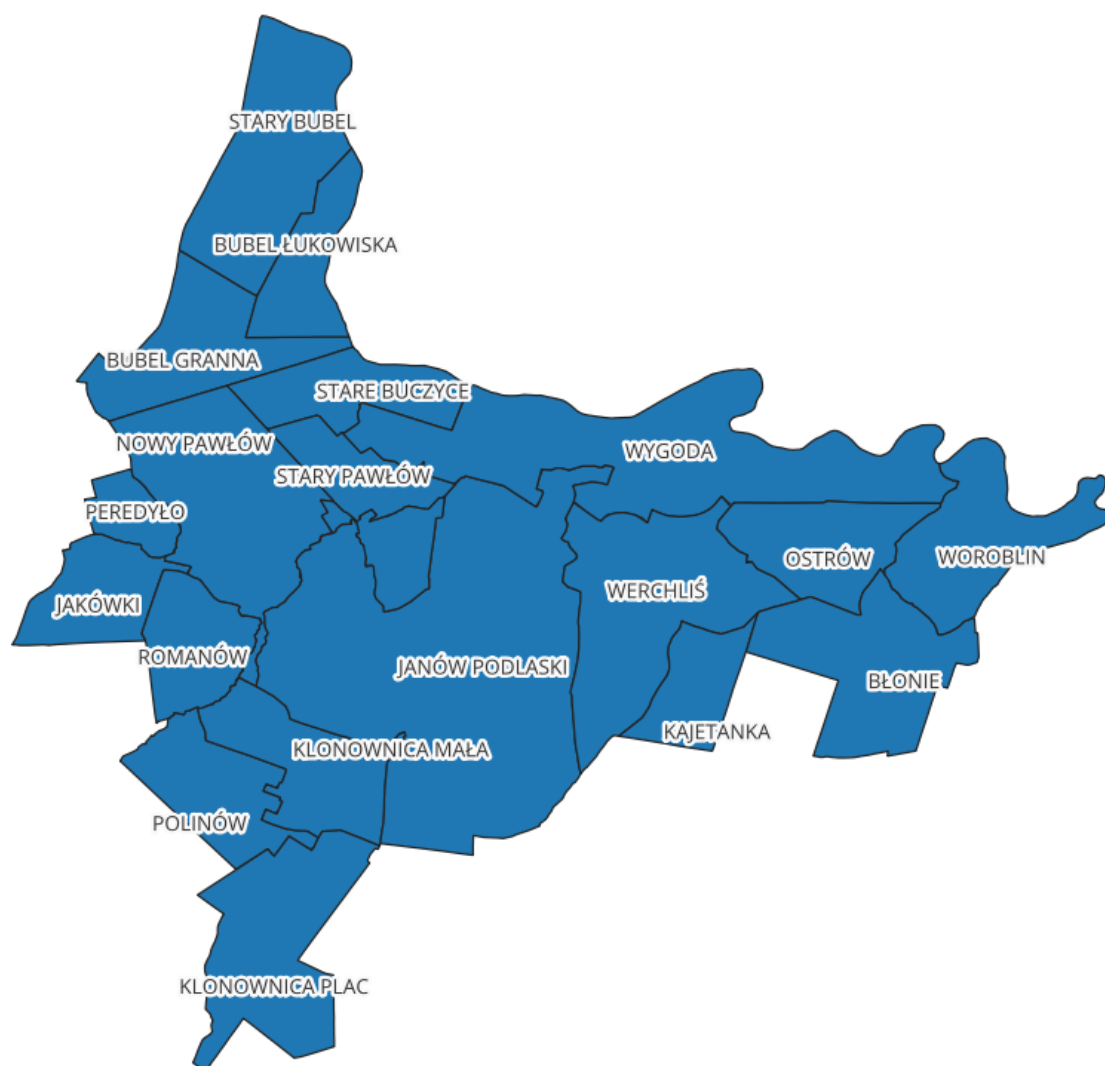
Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe dokonać podziału gminy na sołectwa/ miejscowości. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział gminy na takie obszary.

Tabela 18 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach GPR

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Udział ludności %	Powierzchnia w ha	Udział powierzchni %
1.	Błonie	131	2,44%	740,80	5,45%
2.	Bubel Granna	81	1,51%	573,74	4,22%
3.	Bubel Łukowska	72	1,34%	335,55	2,47%
4.	Jakówki	156	2,91%	374,91	2,76%
5.	Janów Podlaski	2818	52,48%	2854,72	21,03%
6.	Kajetanka	31	0,58%	299,89	2,20%
7.	Klonownica Mała	159	2,96%	517,08	3,81%
8.	Klonownica Plac	159	2,96%	793,99	5,84%
9.	Nowy Pawłów	407	7,58%	969,59	7,14%
10.	Ostrów	168	3,13%	478,70	3,52%
11.	Peredyło	76	1,42%	169,12	1,25%
12.	Polinów	64	1,19%	451,61	3,32%
13.	Romanów	75	1,40%	376,28	2,77%
14.	Stare Buczyce	154	2,87%	394,65	2,90%
15.	Stary Bubel	157	2,92%	827,73	6,09%
16.	Stary Pawłów	254	4,73%	280,41	2,06%
17.	Werchliś	217	4,04%	993,12	7,32%
18.	Woroblin	91	1,69%	617,01	4,55%
19.	Wygoda	100	1,86%	1524,86	11,23%

Źródło: udostępnione przez Urząd Gminy Janów Podlaski

Mapa 3 Podział gminy na obszary porównawcze

Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmgp_2.html?gmap=gp0

2.2.1. Wskaźniki delimitujące obszary zdegradowane

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno- funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 19 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Lp.	Kategoria	Wskaźnik	Opis
1.	SFERA SPOŁECZNA	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
2.		Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
3.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym.
4.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym wśród osób z niepełnosprawnościami.

5.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym z tytułu ubóstwa.
6.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu choroby na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym wśród osób chorych.
7.		Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
8.		Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

9.		Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komisariatu Policji w Janowie Podlaskim. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych miejscowościach przyjęto liczbę przestępstw i wykroczeń przeliczeniu na 100 mieszkańców.
10.		„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komisariatu Policji w Janowie Podlaskim. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto oraz ilość założonych „niebieskich kart” oraz interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
11.		Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Janów Podlaski
12.	SFERA GOSPODARCZA	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia poziomu wzrostu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w poszczególnych /miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Janów Podlaski, rejestr CEIDG.
13.		Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziomu aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw j posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w poszczególnych /miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Janów Podlaski, rejestr CEIDG.

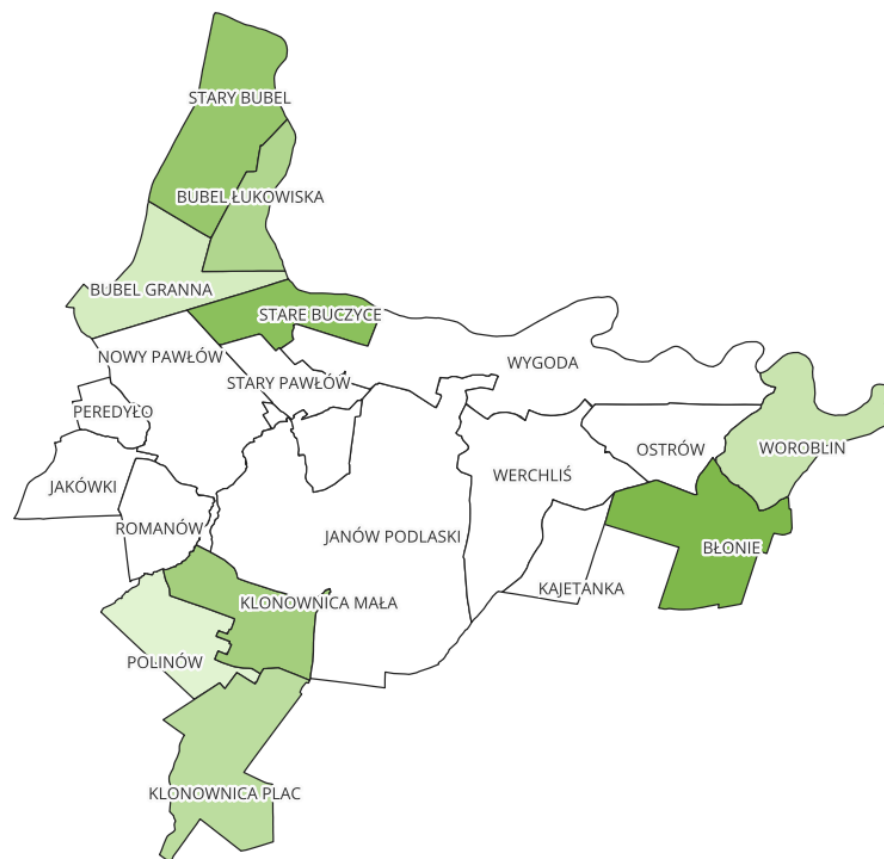
14.	SFERA ŚRODOWISKOWA	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną, a także zapewnienie bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia mieszkańców Gminy Janów Podlaski.
15.	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic w skali od 0 – niedostateczna do 3 – zadowalająca. Źródło: badania własne
16.	SFERA TECHNICZNA	Obecność terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru miejscowości	Wskaźnik opisujący poziom degradacji terenów w obrębie obszaru/sołectwa. Źródło danych: Urząd Gminy. Degradacja przestrzeni, w tym przestrzeni publicznej przejawia się m.in. w występowaniu zdegradowanych, zaniedbanych obiektów: pustostanów, budynków niewykorzystanych, które utraciły swoją funkcję. Z powodu występowania takich obiektów przestrzeń przestaje być reprezentacyjna, co przekłada się na atrakcyjność turystyczno-gospodarczą całej gminy. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje zawarte w dokumentach gminnych, a także informacje uzyskane od poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie.

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Wyniki dla poszczególnych miejscowości wg ww. wskaźników

Tabela 20 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%]

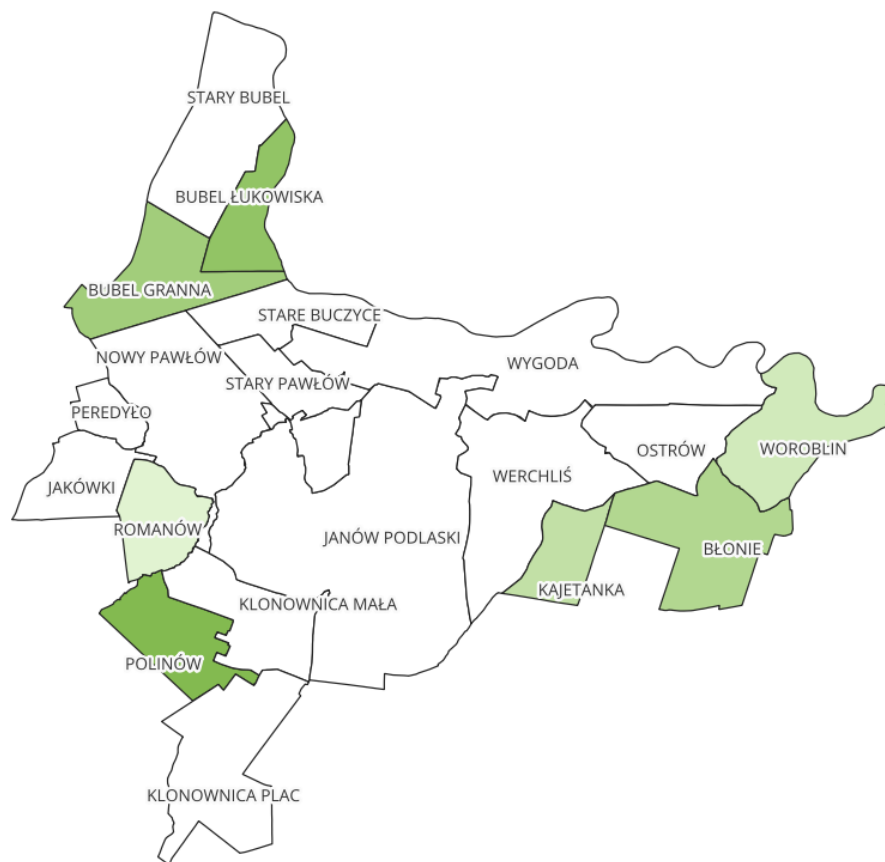
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	17,39
Bubel Granna	8,33
Bubel Łukowiska	14,06
Jakówki	17,61
Janów Podlaski	20,48
Kajetanka	17,65
Klonownica Mała	14,07
Klonownica Plac	13,75
Nowy Pawłów	21,64
Ostrów	27,07
Peredyło	28,95
Polinów	3,17
Romanów	22,39
Stare Buczyce	17,24
Stary Bubel	15,17
Stary Pawłów	22,82
Werchliś	21,13
Woroblin	10
Wygoda	21,36
Średnia	17,59

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 21 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]

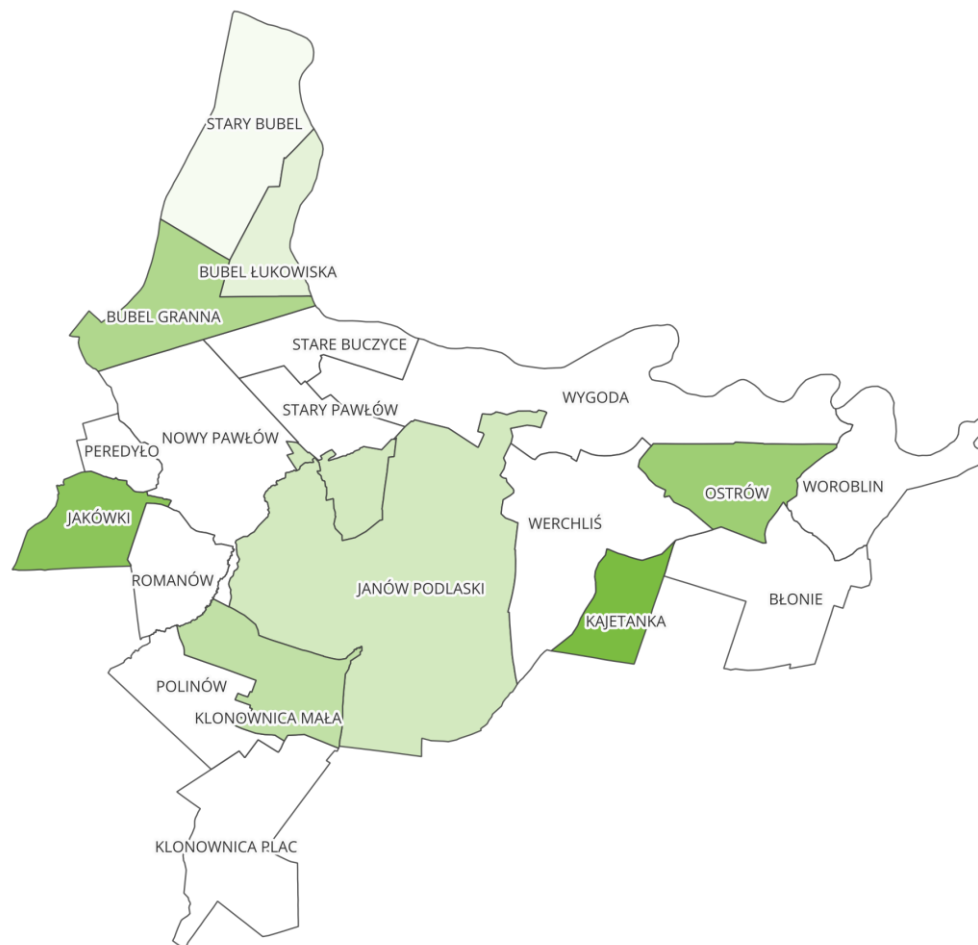
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	29,57
Bubel Granna	30,95
Bubel Łukowiska	35,94
Jakówki	24,65
Janów Podlaski	21,76
Kajetanka	29,41
Klonownica Mała	22,96
Klonownica Plac	23,13
Nowy Pawłów	18,73
Ostrów	22,56
Peredyło	18,42
Polinów	36,51
Romanów	25,37
Stare Buczyce	22,76
Stary Bubel	23,45
Stary Pawłów	18,26
Werchliś	23,71
Woroblin	27,5
Wygoda	21,36
Średnia	25,11

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 22 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

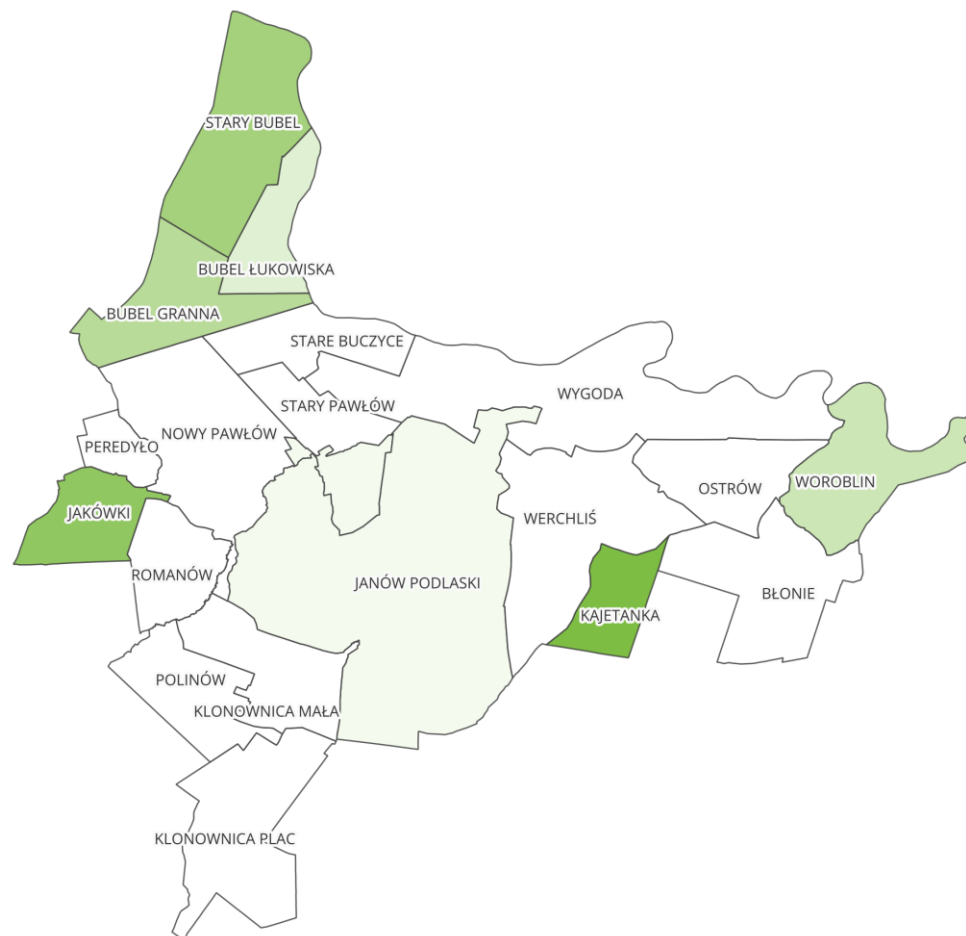
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	3,82
Bubel Granna	9,88
Bubel Łukowiska	8,33
Jakówki	11,54
Janów Podlaski	8,73
Kajetanka	25,81
Klonownica Mała	8,81
Klonownica Plac	3,77
Nowy Pawłów	4,91
Ostrów	10,12
Peredyło	1,32
Polinów	3,13
Romanów	1,33
Stare Buczyce	5,19
Stary Bubel	8,28
Stary Pawłów	4,33
Werchliś	2,76
Woroblin	7,69
Wygoda	1
Średnia	6,88

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim

Tabela 23 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców

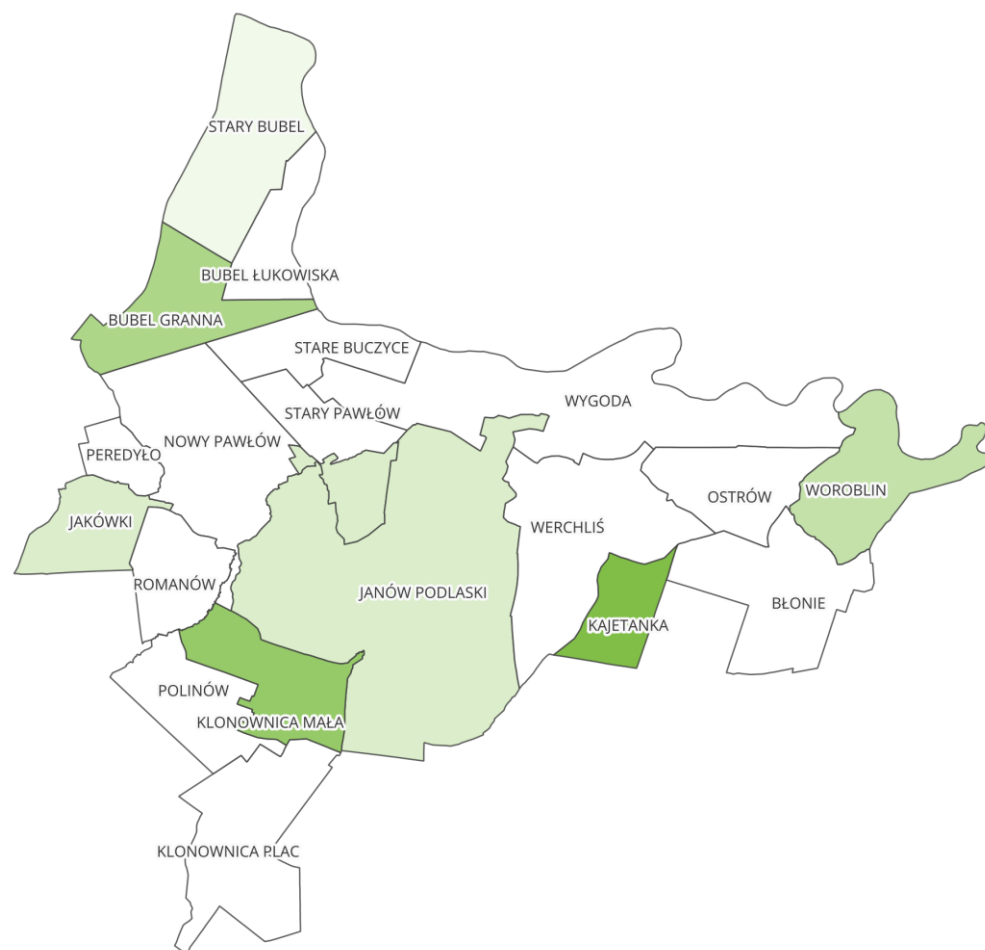
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	3,05
Bubel Granna	4,94
Bubel Łukowska	4,17
Jakówki	5,77
Janów Podlaski	4,01
Kajetanka	9,68
Klonownica Mała	3,77
Klonownica Plac	3,14
Nowy Pawłów	2,21
Ostrów	2,38
Peredyło	1,32
Polinów	1,56
Romanów	1,33
Stare Buczyce	3,25
Stary Bubel	5,73
Stary Pawłów	2,36
Werchliś	2,3
Woroblin	4,4
Wygoda	0
Średnia	3,52

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim

Tabela 24 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców

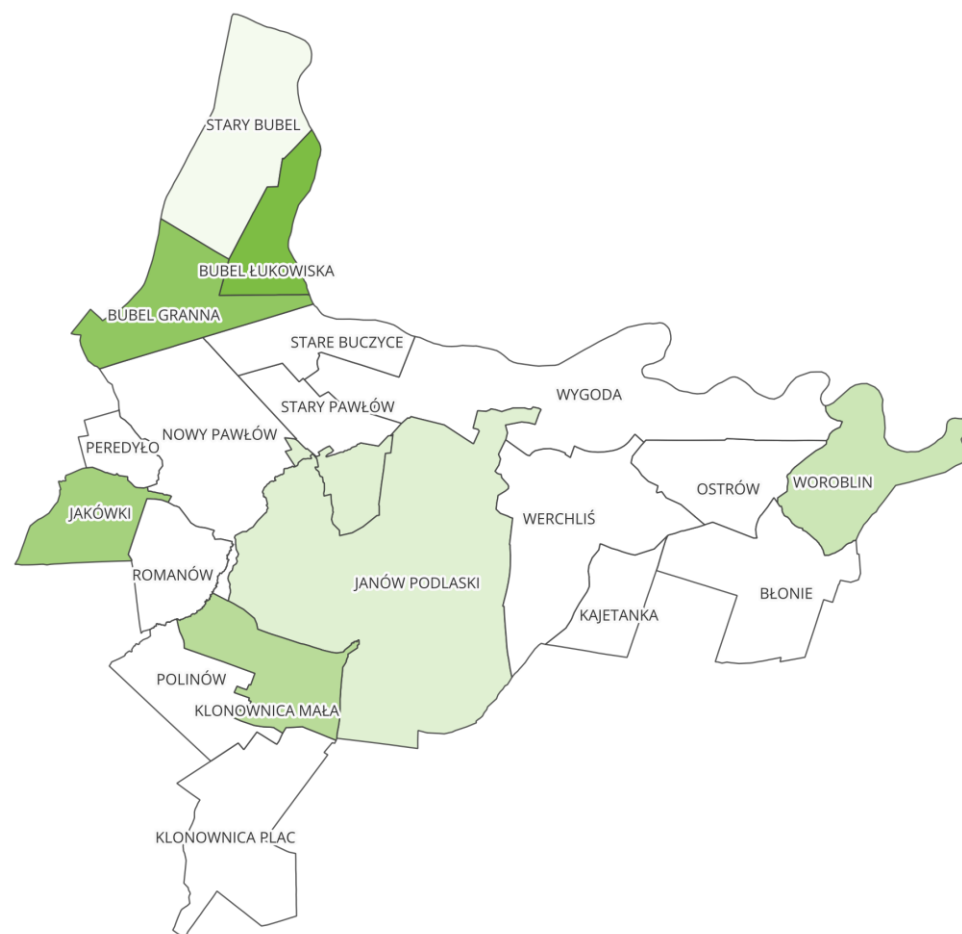
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	0
Bubel Granna	2,47
Bubel Łukowska	0
Jakówki	1,92
Janów Podlaski	1,92
Kajetanka	12,9
Klonownica Mała	3,14
Klonownica Plac	0
Nowy Pawłów	1,23
Ostrów	4,76
Peredyło	0
Polinów	1,56
Romanów	0
Stare Buczyce	1,3
Stary Bubel	0,64
Stary Pawłów	0,39
Werchliś	0
Woroblin	2,2
Wygoda	1
Średnia	1,86

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim

Tabela 25 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu choroby na 100 mieszkańców

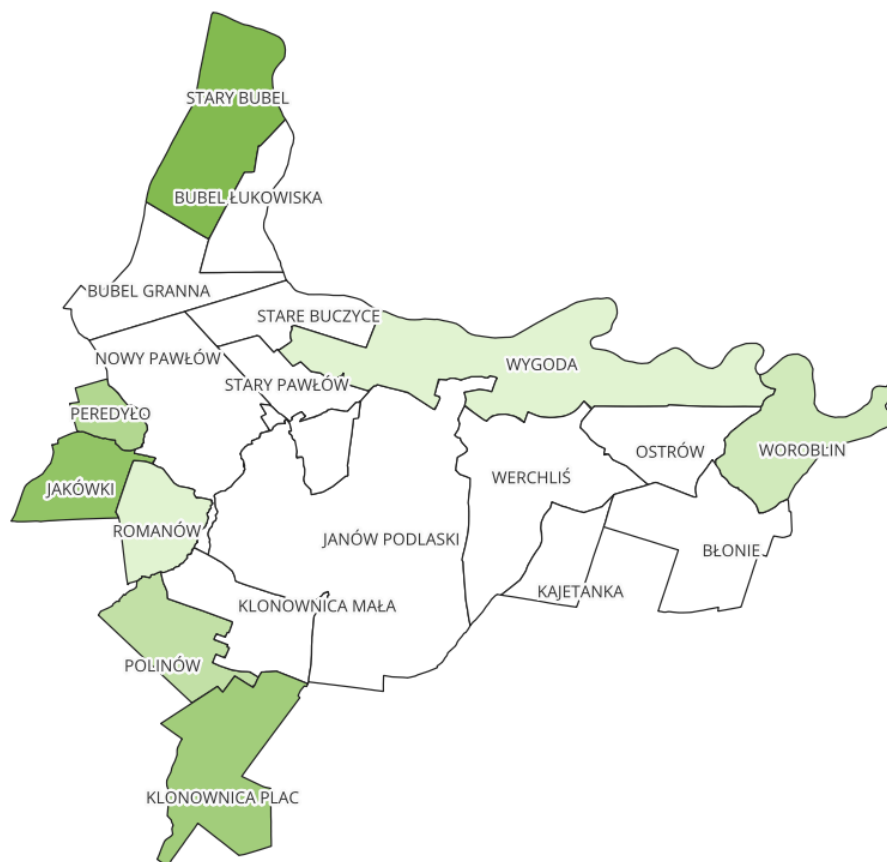
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	0
Bubel Granna	2,47
Bubel Łukowiska	2,78
Jakówki	1,28
Janów Podlaski	0,78
Kajetanka	0
Klonownica Mała	1,26
Klonownica Plac	0
Nowy Pawłów	0,49
Ostrów	0
Peredyło	0
Polinów	1,56
Romanów	0
Stare Buczyce	0
Stary Bubel	0,64
Stary Pawłów	0
Werchliś	0,46
Woroblin	1,1
Wygoda	0
Średnia	0,67

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie Podlaskim

Tabela 26 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

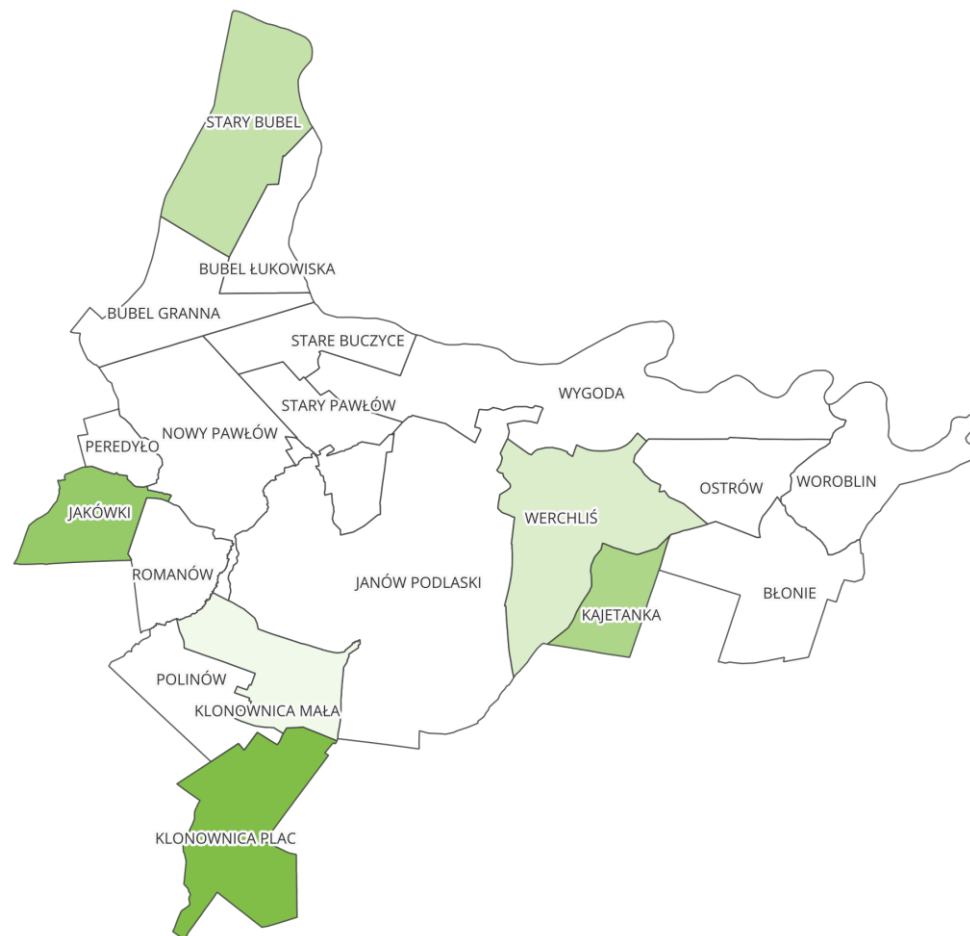
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	2,29
Bubel Granna	1,23
Bubel Łukowiska	2,78
Jakówki	6,41
Janów Podlaski	3,55
Kajetanka	3,23
Klonownica Mała	3,14
Klonownica Plac	5,66
Nowy Pawłów	3,69
Ostrów	1,79
Peredyło	5,26
Polinów	4,69
Romanów	4
Stare Buczyce	1,95
Stary Bubel	7,01
Stary Pawłów	3,54
Werchliś	3,69
Woroblin	4,4
Wygoda	4
Średnia	3,81

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

Tabela 27 Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców

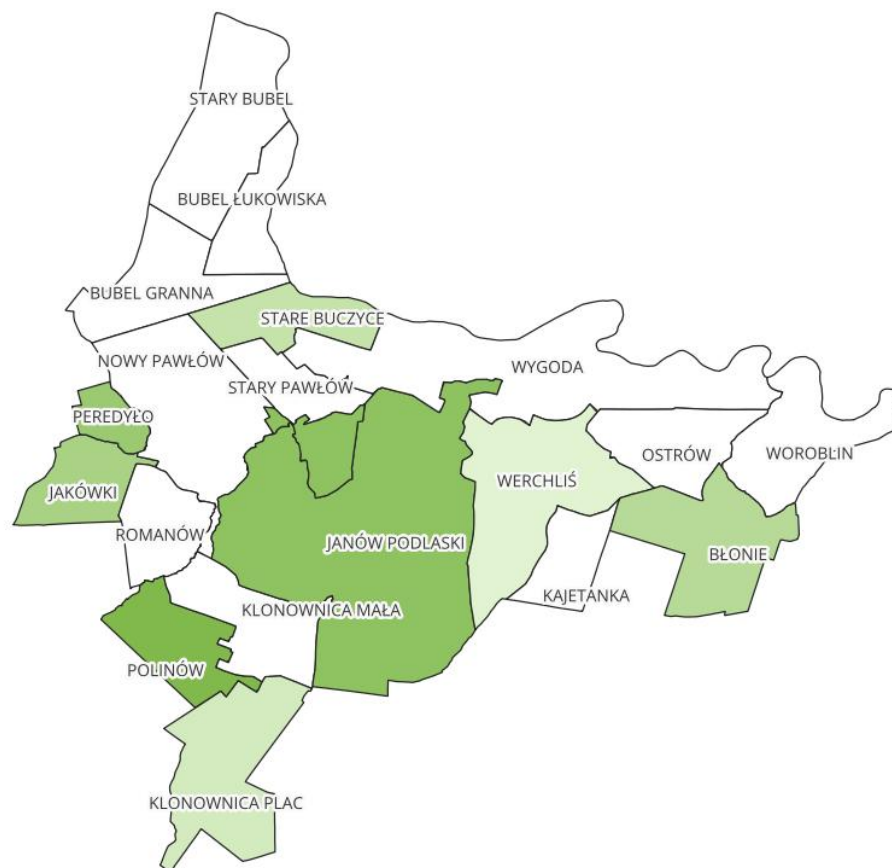
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	0,76
Bubel Granna	1,23
Bubel Łukowiska	1,39
Jakówki	3,85
Janów Podlaski	1,49
Kajetanka	3,23
Klonownica Mała	1,89
Klonownica Plac	4,4
Nowy Pawłów	1,72
Ostrów	0,6
Peredyło	1,32
Polinów	0
Romanów	0
Stare Buczyce	0,65
Stary Bubel	3,18
Stary Pawłów	1,18
Werchliś	2,3
Woroblin	1,1
Wygoda	0
Średnia	1,59

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej

Tabela 28 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców

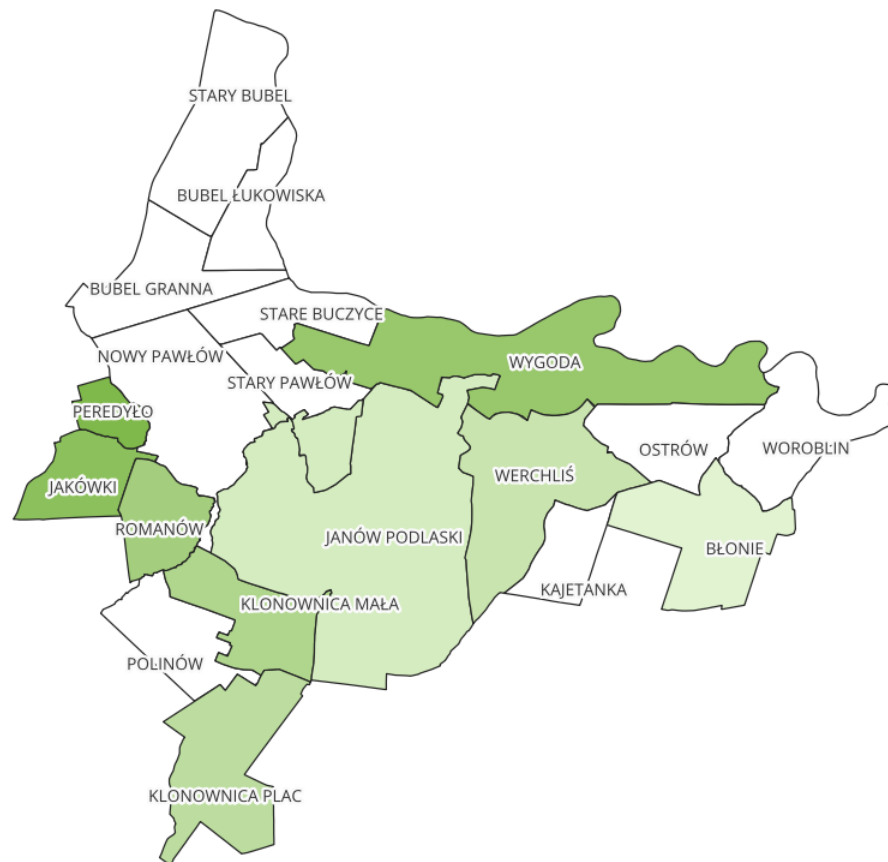
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	2,29
Bubel Granna	1,23
Bubel Łukowiska	1,39
Jakówki	2,56
Janów Podlaski	3,34
Kajetanka	0
Klonownica Mała	1,26
Klonownica Plac	1,89
Nowy Pawłów	1,23
Ostrów	0,6
Peredyło	2,63
Polinów	6,25
Romanów	0
Stare Buczyce	1,95
Stary Bubel	0
Stary Pawłów	1,18
Werchliś	1,84
Woroblin	1,1
Wygoda	1
Średnia	1,67

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Janowie Podlaskim

Tabela 29 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców

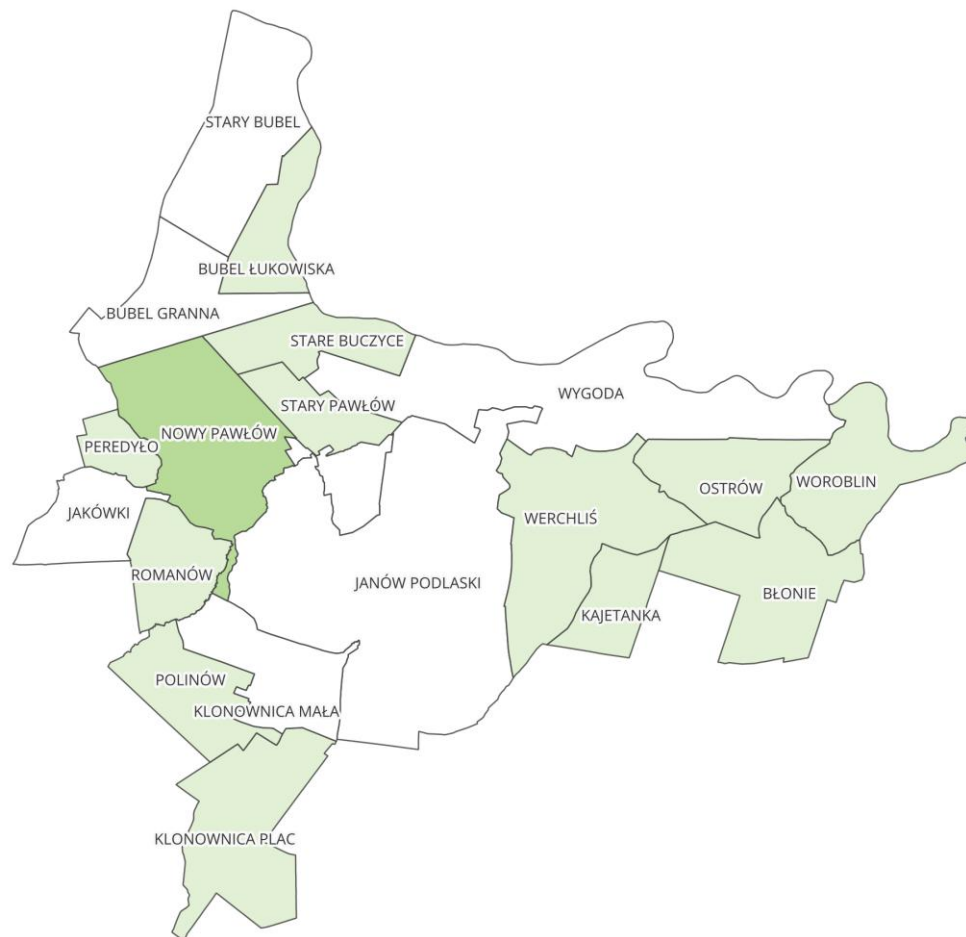
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	1,53
Bubel Granna	0
Bubel Łukowiska	0
Jakówki	3,21
Janów Podlaski	1,67
Kajetanka	0
Klonownica Mała	2,52
Klonownica Plac	1,89
Nowy Pawłów	1,23
Ostrów	0
Peredyło	3,95
Polinów	0
Romanów	2,67
Stare Buczyce	0
Stary Bubel	0,64
Stary Pawłów	1,18
Werchliś	1,84
Woroblin	0
Wygoda	3
Średnia	1,33

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Janowie Podlaskim

Tabela 30 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	0
Bubel Granna	2,47
Bubel Łukowska	0
Jakówki	0,64
Janów Podlaski	0,35
Kajetanka	0
Klonownica Mała	0,63
Klonownica Plac	0
Nowy Pawłów	0,25
Ostrów	0
Peredyło	0
Polinów	0
Romanów	0
Stare Buczyce	0
Stary Bubel	0,64
Stary Pawłów	0
Werchliś	0
Woroblin	0
Wygoda	1
Średnia	0,31

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Janów Podlaski oraz BDL GUS

Tabela 31 Wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu choroby na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców
Błonie	17,39	29,57	3,82	3,05	0	0	2,29	0,76	2,29	1,53	0
Bubel Granna	8,33	30,95	9,88	4,94	2,47	2,47	1,23	1,23	1,23	0	2,47
Bubel Łukowska	14,06	35,94	8,33	4,17	0	2,78	2,78	1,39	1,39	0	0
Jakówki	17,61	24,65	11,54	5,77	1,92	1,28	6,41	3,85	2,56	3,21	0,64
Janów Podlaski	20,48	21,76	8,73	5,43	1,92	0,78	3,55	1,49	3,34	1,67	0,35
Kajetanka	17,65	29,41	25,81	9,68	12,9	0	3,23	3,23	0	0	0
Klonownica Mała	14,07	22,96	8,81	3,77	3,14	1,26	3,14	1,89	1,26	2,52	0,63
Klonownica Plac	13,75	23,13	3,77	3,14	0	0	5,66	4,4	1,89	1,89	0
Nowy Pawłów	21,64	18,73	4,91	2,21	1,23	0,49	3,69	1,72	1,23	1,23	0,25
Ostrów	27,07	22,56	10,12	2,38	4,76	0	1,79	0,6	0,6	0	0
Peredyło	28,95	18,42	1,32	1,32	0	0	5,26	1,32	2,63	3,95	0
Polinów	3,17	36,51	3,13	1,56	1,56	1,56	4,69	0	6,25	0	0
Romanów	22,39	25,37	1,33	1,33	0	0	4	0	0	2,67	0
Stare Buczyce	17,24	22,76	5,19	3,25	1,3	0	1,95	0,65	1,95	0	0
Stary Bubel	15,17	23,45	8,28	5,73	0,64	0,64	7,01	3,18	0	0,64	0,64
Stary Pawłów	22,82	18,26	4,33	2,36	0,39	0	3,54	1,18	1,18	1,18	0
Werchliś	21,13	23,71	2,76	2,3	0	0,46	3,69	2,3	1,84	1,84	0
Woroblin	10	27,5	7,69	4,4	2,2	1,1	4,4	1,1	1,1	0	0
Wygoda	21,36	21,36	1	0	1	0	4	0	1	3	1
Średnia arytmetyczna	17,59	25,11	6,88	3,52	1,86	0,67	3,81	1,59	1,67	1,33	0,31
Odchylenie standardowe	6,39	4,50	9,11	4,97	9,22	4,48	3,33	4,31	4,72	4,75	4,59

Wskaźniki powyższe wymagają odpowiedniej standaryzacji. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych obszarach/sołectwach opracowano porównywalny wskaźnik. W pierwszym etapie powinno się znormalizować poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

- t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i
- x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i
- $\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,
- S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Tabela 32 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców
Błonie	-0,03	0,99	-0,34	-0,09	-0,20	-0,15	-0,45	-0,19	0,13	0,04	-0,07
Bubel Granna	-1,45	1,30	0,33	0,29	0,07	0,40	-0,77	-0,08	-0,09	-0,28	0,47
Bubel Łukowska	-0,55	2,41	0,16	0,13	-0,20	0,47	-0,31	-0,05	-0,06	-0,28	-0,07
Jakówki	0,00	-0,10	0,51	0,45	0,01	0,14	0,78	0,52	0,19	0,40	0,07
Janów Podlaski	0,35	-0,34	0,5	0,78	0,31	0,22	-0,06	-0,02	0,55	0,27	0,01
Kajetanka	0,01	0,96	2,08	1,24	1,20	-0,15	-0,17	0,38	-0,35	-0,28	-0,07
Klonownica Mała	-0,55	-0,48	0,21	0,05	0,14	0,13	-0,20	0,07	-0,09	0,25	0,07
Klonownica Plac	-0,60	-0,44	-0,34	-0,08	-0,20	-0,15	0,56	0,65	0,05	0,12	-0,07
Nowy Pawłów	0,63	-1,42	-0,22	-0,26	-0,07	-0,04	-0,03	0,03	-0,09	-0,02	-0,01
Ostrów	1,48	-0,57	0,36	-0,23	0,31	-0,15	-0,61	-0,23	-0,23	-0,28	-0,07
Peredyło	1,78	-1,49	-0,61	-0,44	-0,20	-0,15	0,44	-0,06	0,20	0,55	-0,07
Polinów	-2,26	2,53	-0,41	-0,39	-0,03	0,20	0,27	-0,37	0,97	-0,28	-0,07
Romanów	0,75	0,06	-0,61	-0,44	-0,20	-0,15	0,06	-0,37	-0,35	0,28	-0,07
Stare Buczyce	-0,06	-0,52	-0,19	-0,05	-0,06	-0,15	-0,56	-0,22	0,06	-0,28	-0,07
Stary Bubel	-0,38	-0,37	0,15	0,45	-0,13	-0,01	0,96	0,37	-0,35	-0,15	0,07
Stary Pawłów	0,82	-1,52	-0,28	-0,23	-0,16	-0,15	-0,08	-0,10	-0,10	-0,03	-0,07
Werchliś	0,55	-0,31	-0,45	-0,24	-0,20	-0,05	-0,03	0,16	0,04	0,11	-0,07
Woroblin	-1,19	0,53	0,09	0,18	0,04	0,10	0,18	-0,11	-0,12	-0,28	-0,07
Wygoda	0,59	-0,83	-0,65	-0,71	-0,09	-0,15	0,06	-0,37	-0,14	0,35	0,15

Wartości wskaźników po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. W następnym etapie należy określić, czy dany wskaźnik jest **stymulantą**, czy **destymulantą**, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki, czy też prowadzą do kryzysu.

Jeżeli wśród wskaźników znajdzie się stymulantą, uzyskane wartości należy przekształcić zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian

Tabela 33 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców*
Błonie	0,03	0,99	-0,34	-0,09	-0,20	-0,15	-0,45	-0,19	0,13	0,04	0,07
Bubel Granna	1,45	1,30	0,33	0,29	0,07	0,40	-0,77	-0,08	-0,09	-0,28	-0,47
Bubel Łukowska	0,55	2,41	0,16	0,13	-0,20	0,47	-0,31	-0,05	-0,06	-0,28	0,07
Jakówki	-0,00	-0,10	0,51	0,45	0,01	0,14	0,78	0,52	0,19	0,40	-0,07
Janów Podlaski	-0,35	-0,34	0,5	0,78	0,31	0,22	-0,06	-0,02	0,55	0,27	-0,01
Kajetanka	-0,01	0,96	2,08	1,24	1,20	-0,15	-0,17	0,38	-0,35	-0,28	0,07
Klonownica Mała	0,55	-0,48	0,21	0,05	0,14	0,13	-0,20	0,07	-0,09	0,25	-0,07
Klonownica Plac	0,60	-0,44	-0,34	-0,08	-0,20	-0,15	0,56	0,65	0,05	0,12	0,07
Nowy Pawłów	-0,63	-1,42	-0,22	-0,26	-0,07	-0,04	-0,03	0,03	-0,09	-0,02	0,01
Ostrów	-1,48	-0,57	0,36	-0,23	0,31	-0,15	-0,61	-0,23	-0,23	-0,28	0,07
Peredyło	-1,78	-1,49	-0,61	-0,44	-0,20	-0,15	0,44	-0,06	0,20	0,55	0,07
Polinów	2,26	2,53	-0,41	-0,39	-0,03	0,20	0,27	-0,37	0,97	-0,28	0,07
Romanów	-0,75	0,06	-0,61	-0,44	-0,20	-0,15	0,06	-0,37	-0,35	0,28	0,07
Stare Buczyce	0,06	-0,52	-0,19	-0,05	-0,06	-0,15	-0,56	-0,22	0,06	-0,28	0,07
Stary Bubel	0,38	-0,37	0,15	0,45	-0,13	-0,01	0,96	0,37	-0,35	-0,15	-0,07
Stary Pawłów	-0,82	-1,52	-0,28	-0,23	-0,16	-0,15	-0,08	-0,10	-0,10	-0,03	0,07
Werchliś	-0,55	-0,31	-0,45	-0,24	-0,20	-0,05	-0,03	0,16	0,04	0,11	0,07
Woroblin	1,19	0,53	0,09	0,18	0,04	0,10	0,18	-0,11	-0,12	-0,28	0,07
Wygoda	-0,59	-0,83	-0,65	-0,71	-0,09	-0,15	0,06	-0,37	-0,14	0,35	-0,15

*stymulanta

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który będzie sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego należy posłużyć się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego świadczy o występowaniu kryzysu w sferze społecznej w danym obszarze.

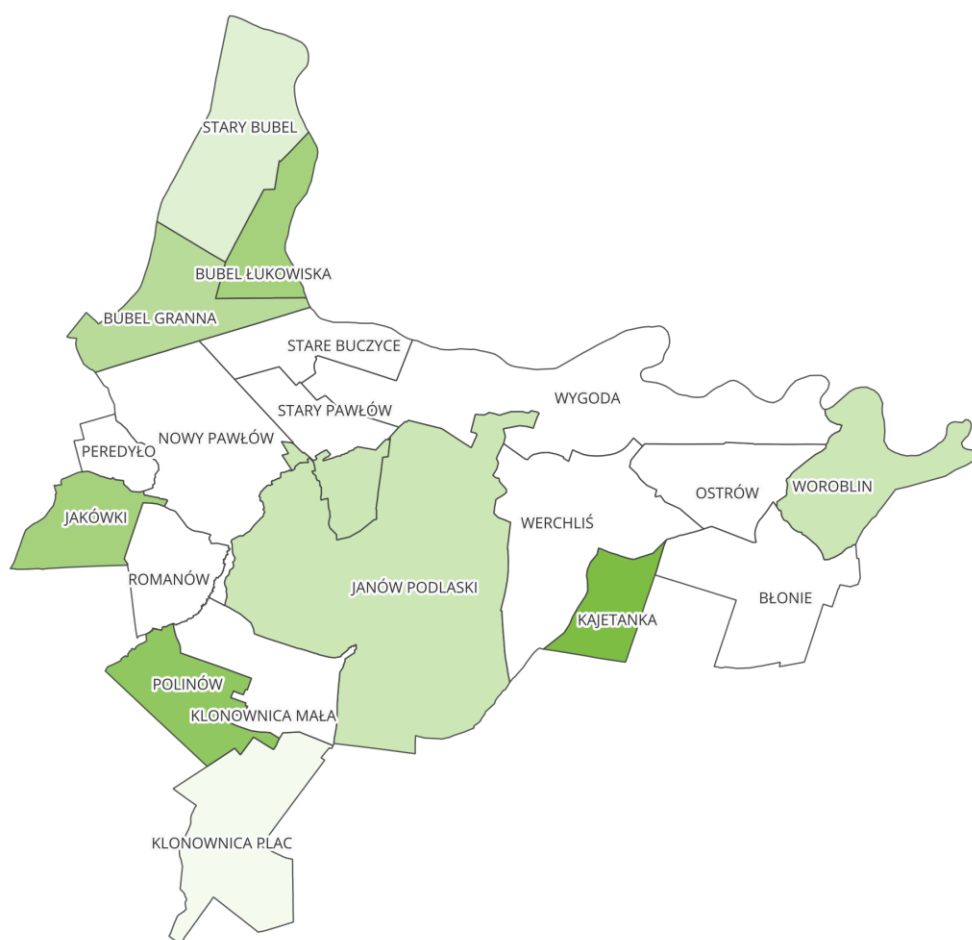
Tabela 34 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Demografia		Pomoc społeczna				Bezrobocie		Przestępczość	Patologie	Aktywność społeczna	Liczba wskaźników kryzysowych	Wskaźnik syntetyczny
Błonie	0,03	0,99	-0,34	-0,09	-0,2	-0,15	-0,45	-0,19	0,13	0,04	0,07	5	-0,01
Bubel Granna	1,45	1,3	0,33	0,29	0,07	0,4	-0,77	-0,08	-0,09	-0,28	-0,47	6	0,2
Bubel Łukowska	0,55	2,41	0,16	0,13	-0,2	0,47	-0,31	-0,05	-0,06	-0,28	0,07	6	0,26
Jakówki	0	-0,1	0,51	0,45	0,01	0,14	0,78	0,52	0,19	0,4	-0,07	9	0,26
Janów Podlaski	-0,35	-0,34	0,5	0,78	0,31	0,22	-0,06	-0,02	0,55	0,27	-0,01	6	0,17
Kajetanka	-0,01	0,96	2,08	1,24	1,2	-0,15	-0,17	0,38	-0,35	-0,28	0,07	6	0,45
Klonownica Mała	0,55	-0,48	0,21	0,05	0,14	0,13	-0,2	0,07	-0,09	0,25	-0,07	7	0,05
Klonownica Plac	0,6	-0,44	-0,34	-0,08	-0,2	-0,15	0,56	0,65	0,05	0,12	0,07	6	0,08
Nowy Pawłów	-0,63	-1,42	-0,22	-0,26	-0,07	-0,04	-0,03	0,03	-0,09	-0,02	0,01	3	-0,25
Ostrów	-1,48	-0,57	0,36	-0,23	0,31	-0,15	-0,61	-0,23	-0,23	-0,28	0,07	3	-0,28
Peredyło	-1,78	-1,49	-0,61	-0,44	-0,2	-0,15	0,44	-0,06	0,2	0,55	0,07	4	-0,32
Polinów	2,26	2,53	-0,41	-0,39	-0,03	0,2	0,27	-0,37	0,97	-0,28	0,07	6	0,44
Romanów	-0,75	0,06	-0,61	-0,44	-0,2	-0,15	0,06	-0,37	-0,35	0,28	0,07	4	-0,22
Stare Buczyce	0,06	-0,52	-0,19	-0,05	-0,06	-0,15	-0,56	-0,22	0,06	-0,28	0,07	3	-0,17
Stary Bubel	0,38	-0,37	0,15	0,45	-0,13	-0,01	0,96	0,37	-0,35	-0,15	-0,07	5	0,11
Stary Pawłów	-0,82	-1,52	-0,28	-0,23	-0,16	-0,15	-0,08	-0,1	-0,1	-0,03	0,07	1	-0,31
Werchliś	-0,55	-0,31	-0,45	-0,24	-0,2	-0,05	-0,03	0,16	0,04	0,11	0,07	4	-0,13
Woroblin	1,19	0,53	0,09	0,18	0,04	0,1	0,18	-0,11	-0,12	-0,28	0,07	8	0,17
Wygoda	-0,59	-0,83	-0,65	-0,71	-0,09	-0,15	0,06	-0,37	-0,14	0,35	-0,15	2	-0,3

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie **kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji**, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, środowiskowy, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w Gminie Janów Podlaski przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: **Bubel Granna, Bubel Łukowska, Jakówki, Janów Podlaski, Kajetanka, Klonownica Mała, Klonownica Plac, Polinów, Stary Bubel, Woroblin.**

Mapa 4 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Janów Podlaski

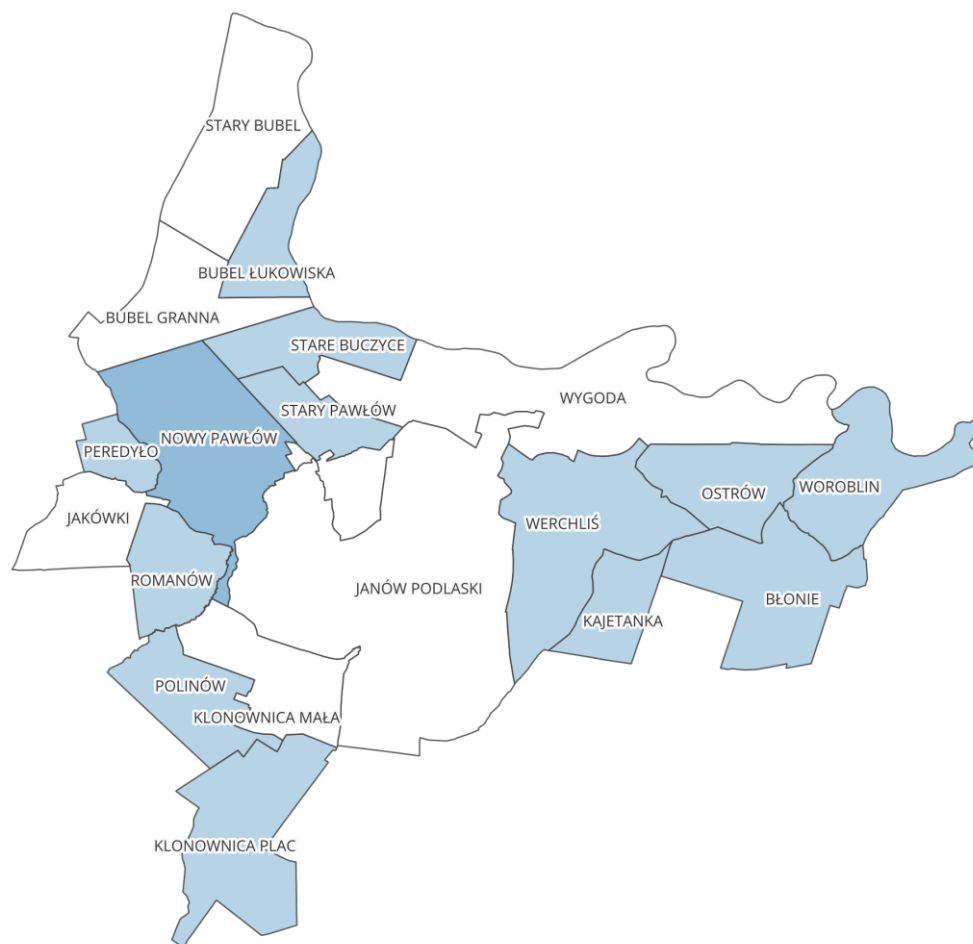
Źródło: Opracowanie własne.

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo zdiagnozować występowanie, co **najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych lub technicznych.**

Sfera gospodarcza:

Tabela 35 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)

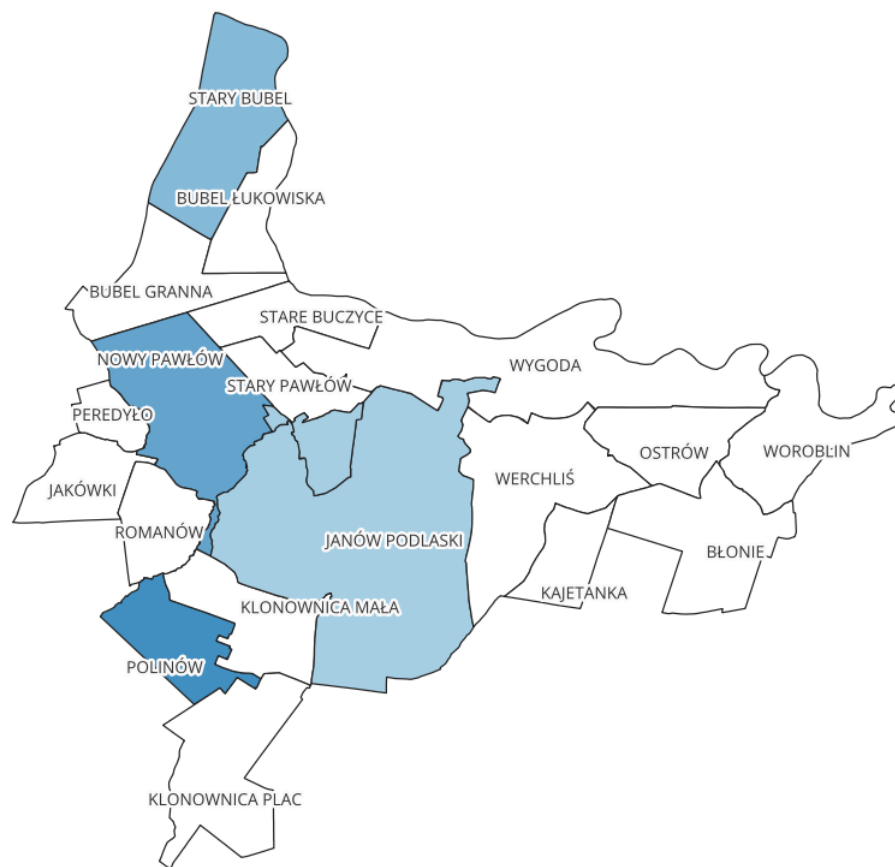
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	0,76
Bubel Granna	0
Bubel Łukowiska	0
Jakówki	0
Janów Podlaski	0,5
Kajetanka	0
Klonownica Mała	0
Klonownica Plac	0,63
Nowy Pawłów	0,25
Ostrów	0
Peredyło	0
Polinów	0
Romanów	0
Stare Buczyce	1,3
Stary Bubel	0,64
Stary Pawłów	0,79
Werchliś	0
Woroblin	1,1
Wygoda	0
Średnia	0,31

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Tabela 36 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	0
Bubel Granna	0
Bubel Łukowska	0
Jakówki	0
Janów Podlaski	0,5
Kajetanka	0
Klonownica Mała	0
Klonownica Plac	0
Nowy Pawłów	0,98
Ostrów	0
Peredyło	0
Polinów	1,56
Romanów	0
Stare Buczyce	0
Stary Bubel	0,64
Stary Pawłów	0
Werchliś	0
Woroblin	0
Wygoda	0
Średnia	0,19

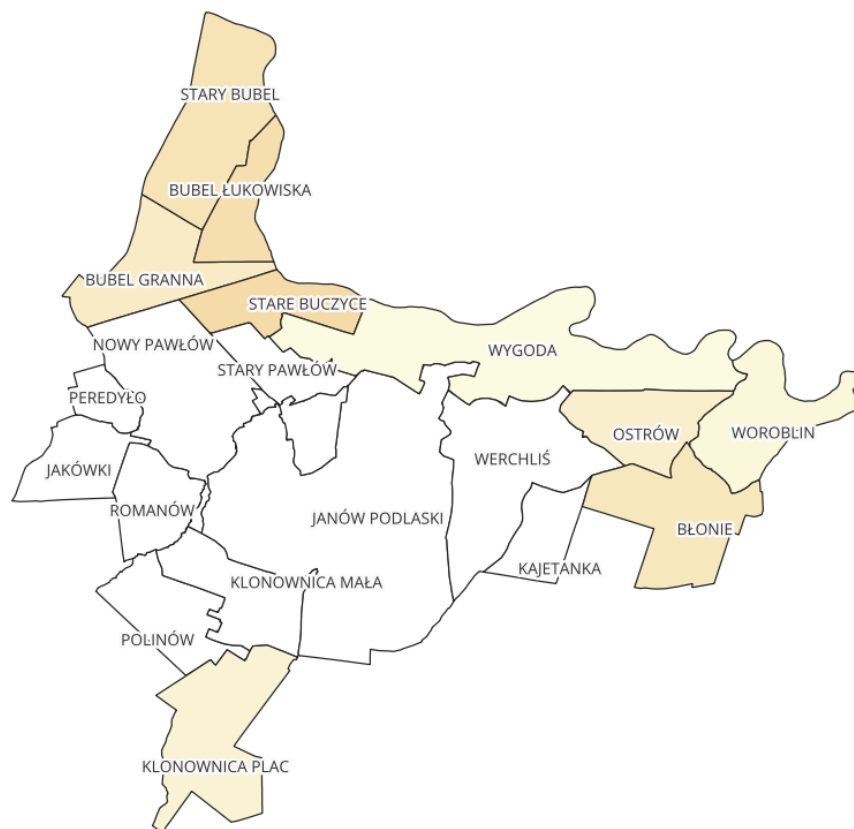

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Sfera środowiskowa:

Tabela 37 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	9,92
Bubel Granna	9,88
Bubel Łukowska	11,11
Jakówki	14,74
Janów Podlaski	14,58
Kajetanka	12,9
Klonownica Mała	17,61
Klonownica Plac	7,55
Nowy Pawłów	16,22
Ostrów	8,33
Peredyło	18,42
Polinów	15,63
Romanów	21,33
Stare Buczyce	12,34
Stary Bubel	10,19
Stary Pawłów	16,14
Werchliś	13,82
Woroblin	6,59
Wygoda	0
Średnia	12,49

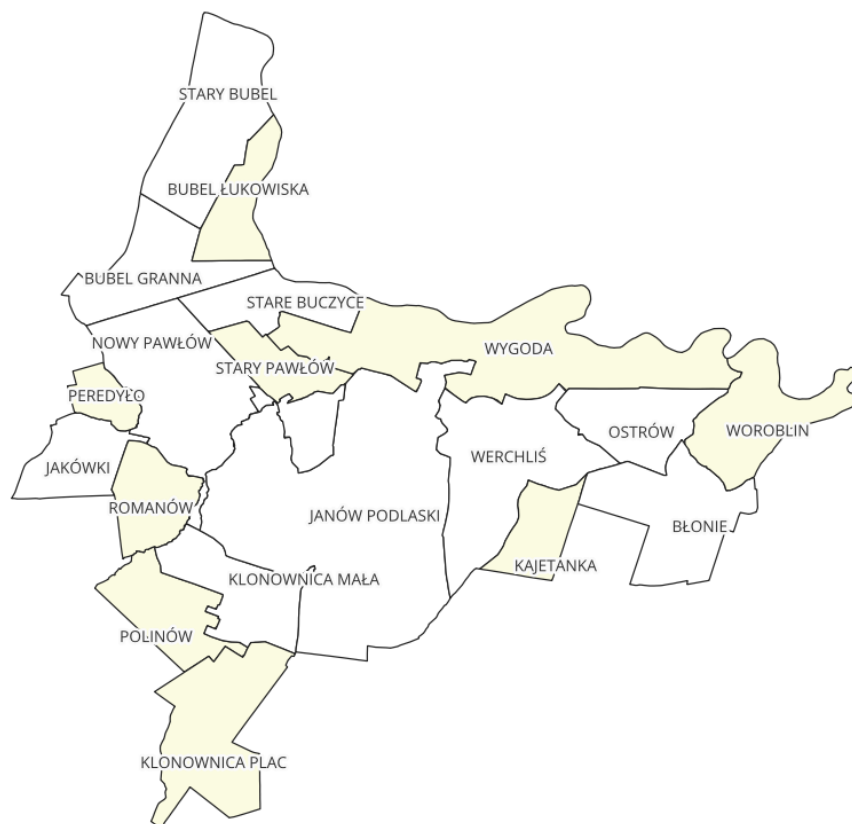

Źródło: UG Janów Podlaski

Sfera funkcjonalno- przestrzenna:

Tabela 38 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	1
Bubel Granna	1
Bubel Łukowiska	0
Jakówki	1
Janów Podlaski	3
Kajetanka	0
Klonownica Mała	1
Klonownica Plac	0
Nowy Pawłów	1
Ostrów	1
Peredyło	0
Polinów	0
Romanów	0
Stare Buczyce	1
Stary Bubel	1
Stary Pawłów	0
Werchliś	1
Woroblin	0
Wygoda	0
Średnia	0,63

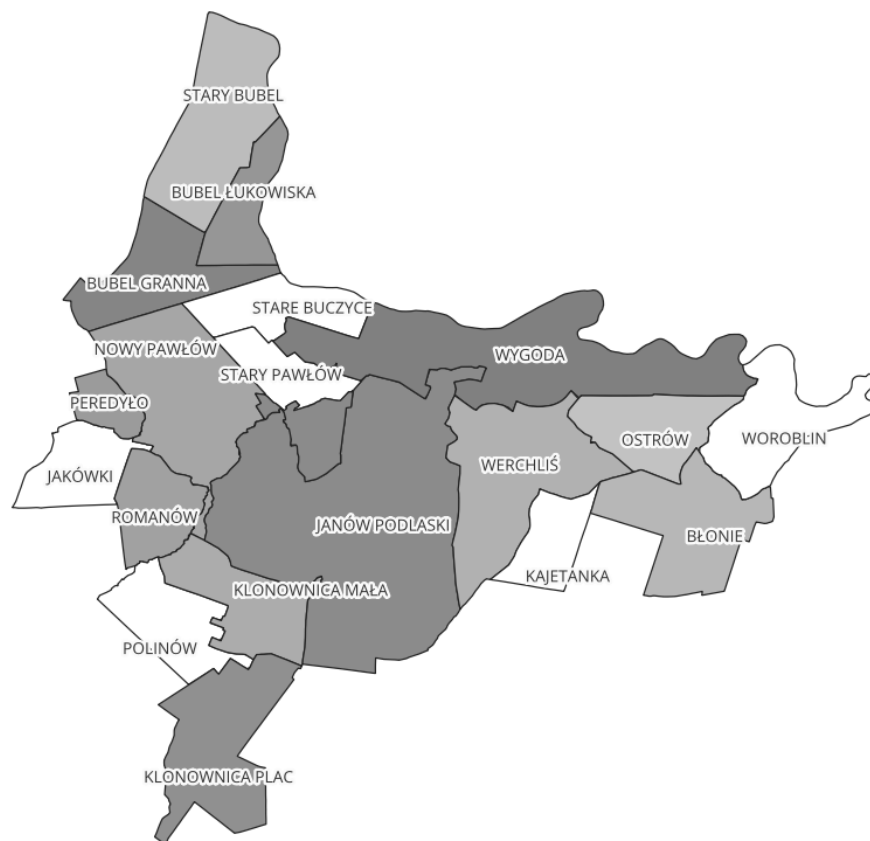

Źródło: UG Janów Podlaski, 3- zadowalająca, 2- dostateczna, 1- niska, 0- niedostateczna

Sfera techniczna:

Tabela 39 Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Błonie	0,03
Bubel Granna	2,59
Bubel Łukowiska	0,63
Jakówki	0
Janów Podlaski	1,3
Kajetanka	0
Klonownica Mała	0,14
Klonownica Plac	1,1
Nowy Pawłów	0,15
Ostrów	0,01
Peredyło	0,18
Polinów	0
Romanów	0,17
Stare Buczyce	0
Stary Bubel	0,02
Stary Pawłów	0
Werchliś	0,12
Woroblin	0
Wygoda	3,05
Średnia	0,5

Źródło: UG Janów Podlaski

Tabela 40 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Błonie	0,76	0	9,92	1	0,03
Bubel Granna	0	0	9,88	1	2,59
Bubel Łukowiska	0	0	11,11	0	0,63
Jakówki	0	0	14,74	1	0
Janów Podlaski	0,5	0,5	14,58	3	1,3
Kajetanka	0	0	12,9	0	0
Klonownica Mała	0	0	17,61	1	0,14
Klonownica Plac	0,63	0	7,55	0	1,1
Nowy Pawłów	0,25	0,98	16,22	1	0,15
Ostrów	0	0	8,33	1	0,01
Peredyło	0	0	18,42	0	0,18
Polinów	0	1,56	15,63	0	0
Romanów	0	0	21,33	0	0,17
Stare Buczyce	1,3	0	12,34	1	0
Stary Bubel	0,64	0,64	10,19	1	0,02
Stary Pawłów	0,79	0	16,14	0	0
Werchliś	0	0	13,82	1	0,12
Woroblin	1,1	0	6,59	0	0
Wygoda	0	0	0	0	3,05
Średnia arytmetyczna	0,31	0,19	12,49	0,63	0,5
Odchylenie standardowe	3,26	4,15	5,94	4,06	5,42

Tabela 41 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Błonie	0,14	-0,05	-0,43	0,09	-0,09
Bubel Granna	-0,10	-0,05	-0,44	0,09	0,39
Bubel Łukowiska	-0,10	-0,05	-0,23	-0,16	0,02
Jakówki	-0,10	-0,05	0,38	0,09	-0,09
Janów Podlaski	0,06	0,07	0,35	0,58	0,15
Kajetanka	-0,10	-0,05	0,07	-0,16	-0,09
Klonownica Mała	-0,10	-0,05	0,86	0,09	-0,07
Klonownica Plac	0,10	-0,05	-0,83	-0,16	0,11
Nowy Pawłów	-0,02	0,19	0,63	0,09	-0,06
Ostrów	-0,10	-0,05	-0,70	0,09	-0,09
Peredyło	-0,10	-0,05	1,00	-0,16	-0,06
Polinów	-0,10	0,33	0,53	-0,16	-0,09
Romanów	-0,10	-0,05	1,49	-0,16	-0,06
Stare Buczyce	0,30	-0,05	-0,03	0,09	-0,09
Stary Bubel	0,10	0,11	-0,39	0,09	-0,09
Stary Pawłów	0,15	-0,05	0,61	-0,16	-0,09
Werchliś	-0,10	-0,05	0,22	0,09	-0,07
Woroblin	0,24	-0,05	-0,99	-0,16	-0,09
Wygoda	-0,10	-0,05	-2,10	-0,16	0,47

Tabela 42 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru
Błonie	-0,14	-0,05	0,43	-0,09	-0,09
Bubel Granna	0,10	-0,05	0,44	-0,09	0,39
Bubel Łukowiska	0,10	-0,05	0,23	0,16	0,02
Jakówki	0,10	-0,05	-0,38	-0,09	-0,09
Janów Podlaski	-0,06	0,07	-0,35	-0,58	0,15
Kajetanka	0,10	-0,05	-0,07	0,16	-0,09
Klonownica Mała	0,10	-0,05	-0,86	-0,09	-0,07
Klonownica Plac	-0,10	-0,05	0,83	0,16	0,11
Nowy Pawłów	0,02	0,19	-0,63	-0,09	-0,06
Ostrów	0,10	-0,05	0,70	-0,09	-0,09
Peredyło	0,10	-0,05	-1,00	0,16	-0,06
Polinów	0,10	0,33	-0,53	0,16	-0,09
Romanów	0,10	-0,05	-1,49	0,16	-0,06
Stare Buczyce	-0,30	-0,05	0,03	-0,09	-0,09
Stary Bubel	-0,10	0,11	0,39	-0,09	-0,09
Stary Pawłów	-0,15	-0,05	-0,61	0,16	-0,09
Werchliś	0,10	-0,05	-0,22	-0,09	-0,07
Woroblin	-0,24	-0,05	0,99	0,16	-0,09
Wygoda	0,10	-0,05	2,10	0,16	0,47

*stymulanta

Tabela 43 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru	Liczba wskaźników kryzysowych
Błonie	-0,14	-0,05	0,43	-0,09	-0,09	1
Bubel Granna	0,10	-0,05	0,44	-0,09	0,39	3
Bubel Łukowiska	0,10	-0,05	0,23	0,16	0,02	4
Jakówki	0,10	-0,05	-0,38	-0,09	-0,09	1
Janów Podlaski	-0,06	0,07	-0,35	-0,58	0,15	2
Kajetanka	0,10	-0,05	-0,07	0,16	-0,09	2
Klonownica Mała	0,10	-0,05	-0,86	-0,09	-0,07	1
Klonownica Plac	-0,10	-0,05	0,83	0,16	0,11	3
Nowy Pawłów	0,02	0,19	-0,63	-0,09	-0,06	2
Ostrów	0,10	-0,05	0,70	-0,09	-0,09	2
Peredyło	0,10	-0,05	-1,00	0,16	-0,06	2
Polinów	0,10	0,33	-0,53	0,16	-0,09	3
Romanów	0,10	-0,05	-1,49	0,16	-0,06	2
Stare Buczyce	-0,30	-0,05	0,03	-0,09	-0,09	1
Stary Bubel	-0,10	0,11	0,39	-0,09	-0,09	2
Stary Pawłów	-0,15	-0,05	-0,61	0,16	-0,09	1
Werchliś	0,10	-0,05	-0,22	-0,09	-0,07	1
Woroblin	-0,24	-0,05	0,99	0,16	-0,09	2
Wygoda	0,10	-0,05	2,10	0,16	0,47	4

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary Gminy Janów Podlaski, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co powoduje stan kryzysowy. Wskazanie obszarów było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy. Jak wynika z powyższej tabeli obszary kryzysowe można zdiagnozować w zasadzie w każdej miejscowości Gminy Janów Podlaski.

Tabela 44 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Nazwa obszaru	Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	Obecność terenów zdegradowanych	Łączna liczba wskaźników kryzysowych	Udział Powierzchni [%]	Udział Ludności [%]
Bubel Granna	TAK	TAK	TAK	8	4,22%	1,51%
Bubel Łukowiska	TAK	TAK	TAK	9	2,47%	1,34%
Jakówki	TAK	TAK	-	11	2,76%	2,91%
Janów Podlaski	TAK	TAK	TAK	7	21,03%	52,48%
Kajetanka	TAK	TAK	-	9	2,20%	0,58%
Klonownica Mała	TAK	TAK	TAK	9	3,81%	2,96%
Klonownica Plac	TAK	TAK	TAK	8	5,84%	2,96%
Polinów	TAK	TAK	-	10	3,32%	1,19%
Stary Bubel	TAK	TAK	TAK	8	6,09%	2,92%
Woroblin	TAK	TAK	-	11	4,55%	1,69%

Źródło: Opracowanie własne.

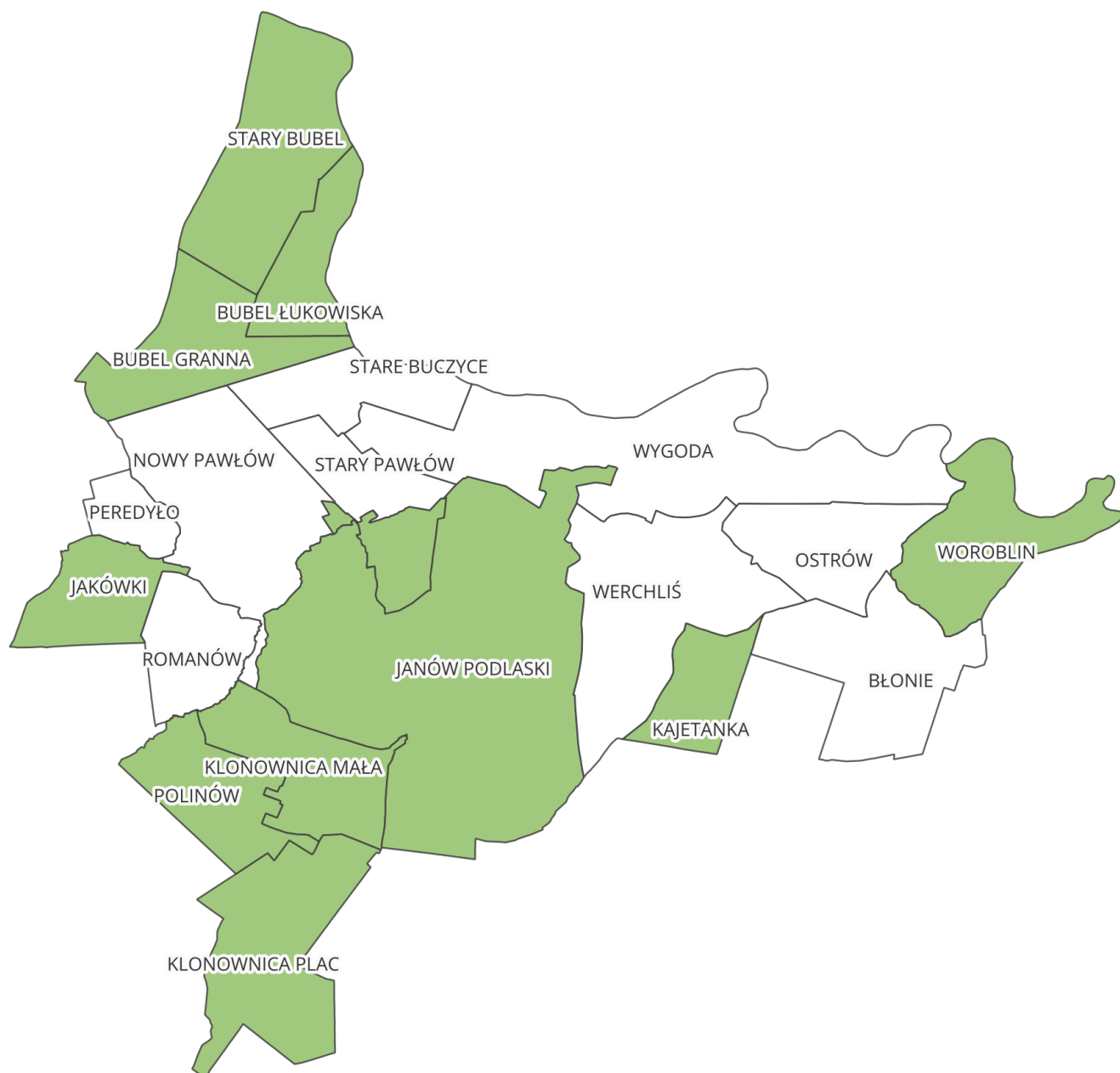
Powierzchnia wyznaczonych obszarów zdegradowanych stanowi 56,29% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 70,54% mieszkańców gminy.

Cechuje je nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów we wszystkich 5 sferach:

- ✓ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ✓ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- ✓ środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- ✓ technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

Mapa 5 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Źródło: Opracowanie własne.

2.3. ETAP 2 – wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Janów Podlaski

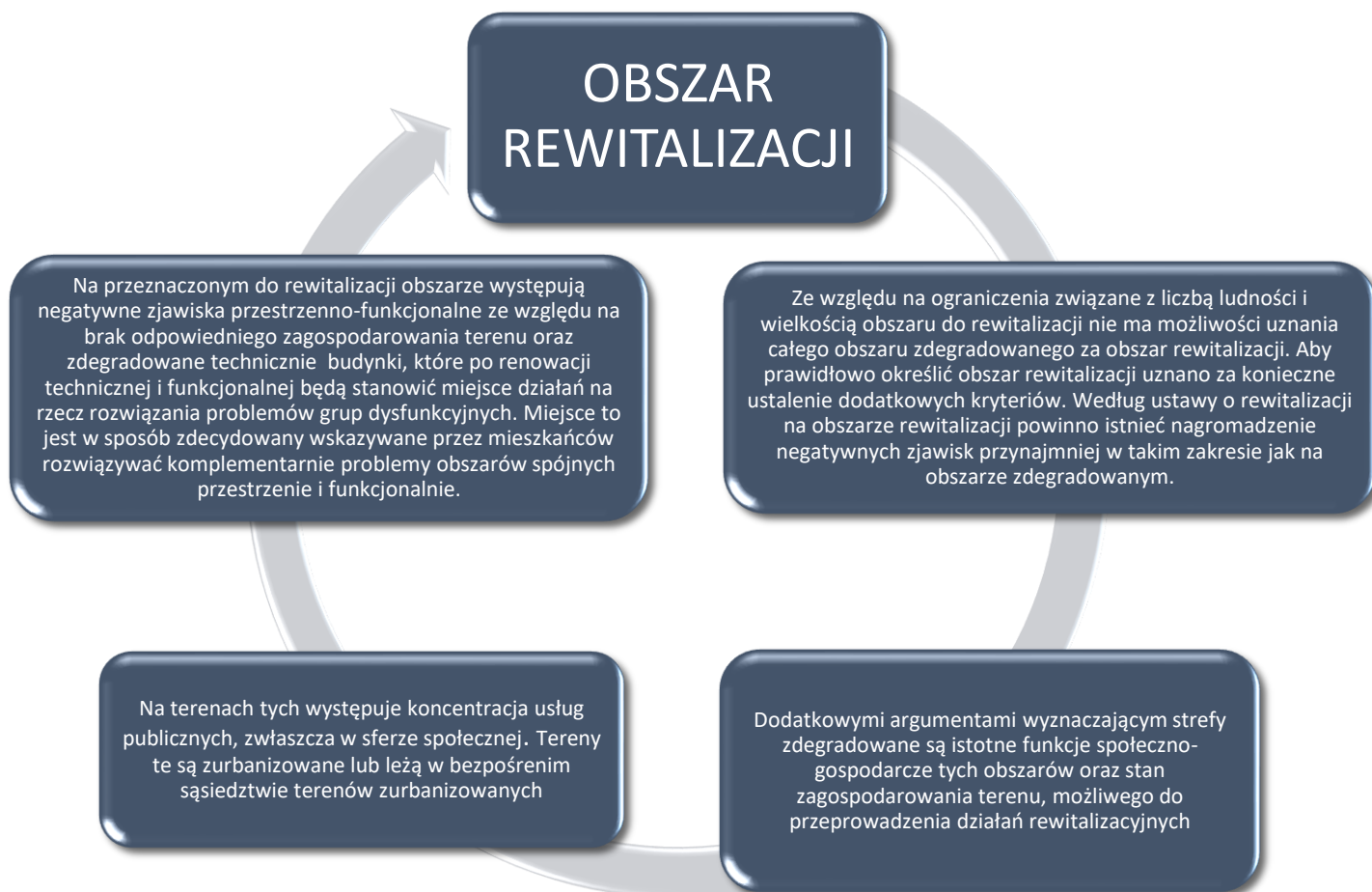
Konieczne jest zatem przystąpienie do kolejnego etapu delimitacji, by móc wskazać na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk) na obszarach zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, który będzie się zawierał na terenie nie większym niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i zamieszkałym nie więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Janów Podlaski.

W celu jednoznacznego wyznaczenia Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Janów Podlaski oraz wskazania na jakim obszarze Gminy Janów Podlaski (OZ) występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym (negatywnym) przypisano odpowiadające im wskaźniki.

Punktem odniesienia terytorialnego było wyodrębnienie w ramach miejscowości zdegradowanych Obszaru Rewitalizacji (OR) w oparciu o czynniki kryzysowe:

1. stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej, która po przeprowadzeniu działań inwestycyjnych może być wykorzystana w celu znaczącej poprawy stanu przestrzeni publicznej szczególnie w obszarze grup dysfunkcyjnych,
2. koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w związku z gęstością zaludnienia obszaru, co generuje i wzmacnia z natury negatywne postawy zachowania, szczególnie ze strony osób wykluczonych oraz pochodzących ze środowisk patologicznych.

Procedura wyznaczania OR opierała się na następujących założeniach:

2.4. Podsumowanie – delimitacja Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Janów Podlaski

Rewitalizacja jest procesem, którego działania prowadzą do poprawy sytuacji społecznej. Mieszkańcy borykający się z problemami bezrobocia i starzenia się oraz patologiami w rodzinach narażeni są na wykluczenie społeczne. Poprawa tej sytuacji będzie możliwa poprzez działania aktywizujące i integrujące społeczność. W tym celu konieczne jest zapewnienie odpowiedniego dialogu z mieszkańcami oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i publicznej do potrzeb mieszkańców.

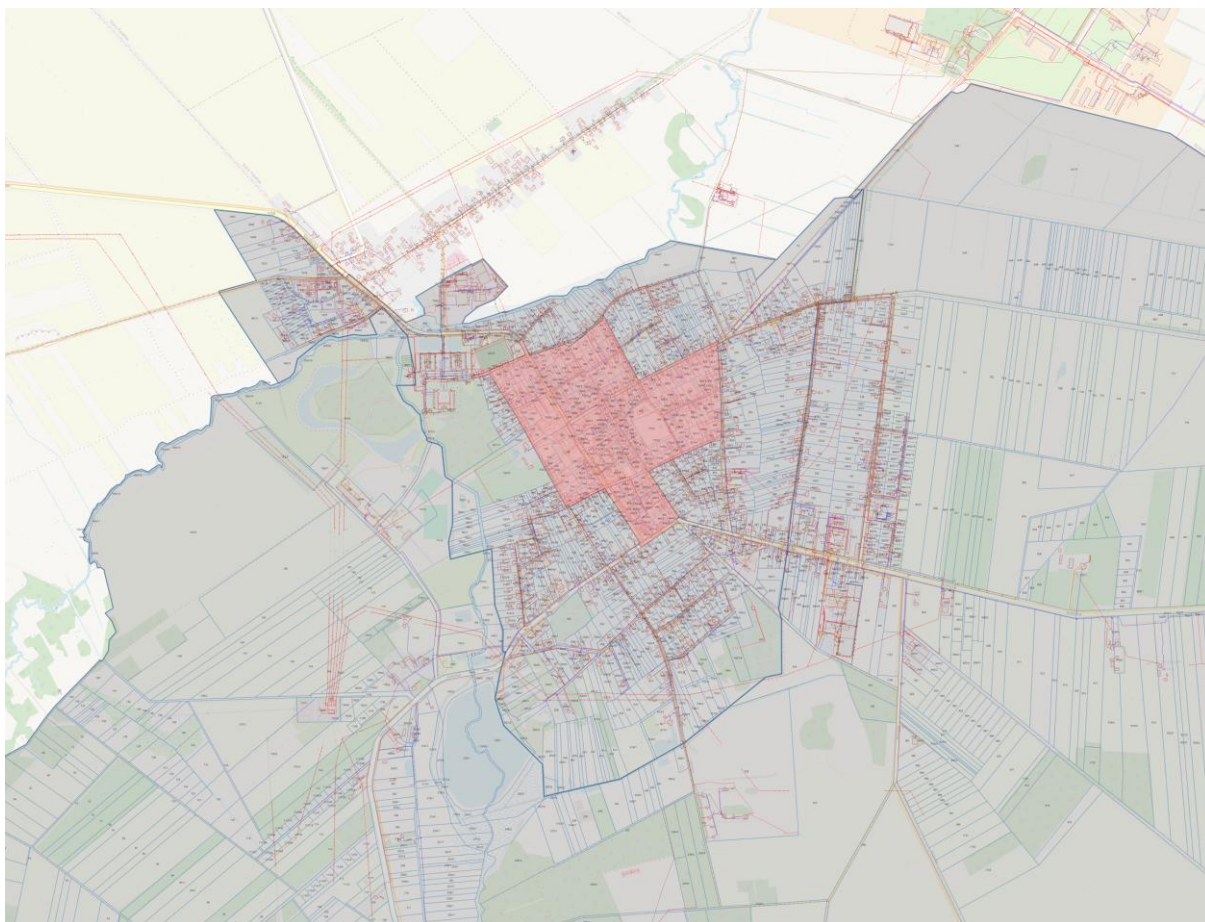
Delimitacja negatywnych zjawisk występujących w Gminie Janów Podlaski przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: **Bubel Granna, Bubel Łukowska, Jakówki, Janów Podlaski, Kajetanka, Klonownica Mała, Klonownica Plac, Polinów, Stary Bubel, Woroblin**. Powierzchnia wyznaczonych obszarów zdegradowanych stanowi 56,29% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 70,54% mieszkańców gminy.

W związku z tym, że obszar ten stanowi więcej niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i jest zamieszkały przez więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Janów Podlaski zawężono go i **do rewitalizacji wskazano część sołectwa Janów Podlaski o powierzchni 33,3 ha, zamieszkiwany przez 1599 osób**. Obszar Rewitalizacji Janów Podlaski ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego ze względu na pełnioną funkcję. Skupione są tutaj najważniejsze instytucje pełniące funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy. Na terenie tym występuje koncentracja usług publicznych, zwłaszcza w sferze społecznej. Obszar ten pełni funkcję gminnego ośrodka obsługi mieszkańców, w obszarze którego koncentrują się usługi publiczne (administracja samorządowa, kultura, ochrony zdrowia, edukacja) oraz usługi rynkowe. Janów Podlaski jest obszarem, który wymaga wsparcia lokalnej społeczności w celu niwelowania negatywnych zjawisk społecznych w oparciu o zrewitalizowane przestrzenie i budynki. Poddając analizie sytuację demograficzną na wybranym do rewitalizacji obszarze wynika, że dochodzi tam do ubytku naturalnego ludności. Pogłębia się problem starzenia demograficznego mieszkańców oraz zjawiska patologiczne.

Problemy zidentyfikowane wskaźnikowo i potwierdzone analizą dokumentów gminnych jednoznacznie wskazują, że interwencja rewitalizacyjna skoncentrowana na tym obszarze może przynieść najistotniejsze, najbardziej potrzebne i mierzalne efekty społeczne, gospodarcze i jakościowe. Na podstawie pogłębionej diagnozy jakościowej obszaru rewitalizacji stwierdzono powiązanie problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych.

W skład obszaru rewitalizacji obszaru wchodzi zatem:

Obszar I: Janów Podlaski - powierzchnia - 33,3 ha, ludność – 1599 osób

Podjęcie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji znaczenie wpłynie na poprawę zidentyfikowanych problemów w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Pomogą one odzyskać dotychczasowe funkcje pełnione przez obszar i wykreować nowe funkcje, które wynikają z aktualnych potrzeb mieszkańców.

Tabela 45 Delimitacja obszaru rewitalizacji Gminy Janów Podlaski

Obszar Rewitalizacji	
Numer Podobszaru	I
Nazwa obszaru/sołectwa	Janów Podlaski
Powierzchnia podobszaru (ha)	33,3 ha
Odsetek powierzchni podobszaru w ogólnej powierzchni gminy (%)	0,25%
Liczba ludności podobszaru	1599
Odsetek ludności podobszaru w ludności ogółem gminy (%)	29,55%

Źródło: Opracowanie własne.

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru

zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się **jako obszar rewitalizacji**.

Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Janów Podlaski spełnia kryteria określone w wytycznych, ponieważ stanowi 0,25% powierzchni gminy (33,3 ha) i jest zamieszkanym przez 29,55% jej mieszkańców (1599 osoby).

Tym samym obszar rewitalizacji mieści się w limitach określonych w Wytycznych (< 20% powierzchni gminy i < 30% liczby jej mieszkańców).

Analiza wykazała, że poza problemami, obszar ten posiada największy potencjał do efektywnej interwencji – zgromadzenie instytucji życia społecznego, bliskość usług pozwoli na szybkie wdrożenie działań naprawczych o największym oddziaływaniu. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji potencjały społeczne (organizacje NGO, lokalni liderzy, grupy nieformalne, struktury parafialne i oświatowe) mogą być wykorzystane do aktywizacji mieszkańców i wdrożenia działań partycypacyjnych, edukacyjnych i pomocowych. Ostatecznym kryterium wyboru podobszaru do rewitalizacji był fakt jego dużego znaczenia dla potencjalnego rozwoju gminy i tworzenia warunków dla przyszłego funkcjonowania społeczności lokalnej. Fakt ten był podkreślany przez wszystkie grupy w ramach rozmów prowadzonych w środowisku lokalnym. Do rewitalizacji wybrano obszar, który może przyczynić się w największym stopniu do uzyskania efektu synergii, czyli pozytywnego wpływu na resztę gminy. Wybrany obszar rewitalizacji jest z jednej strony najważniejszy z punktu widzenia przyszłego rozwoju gminy, jak i generuje największą liczbę problemów rozwojowych w sferze społecznej jak i technicznej.

Spis tabel:

Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminy Janów Podlaski	8
Tabela 2 Liczba mieszkańców wg miejscowości zameldowanych na pobyt stały – stan na 31.12.2021 r.....	10
Tabela 3 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Janów Podlaski (2021 r.)	15
Tabela 4 Dostęp do infrastruktury kultury oraz jej stan na poziomie miejscowości gminy.....	18
Tabela 5 Świadczenia wypłacone przez GOPS w 2021 r.	23
Tabela 6 Liczba ludności korzystająca z OPS w poszczególnych miejscowościach Gminy Janów Podlaski.....	23
Tabela 7 Liczba NGO's w podziale na miejscowości.....	25
Tabela 8 Liczba przedsiębiorstw działających w poszczególnych miejscowościach	27
Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych w podziale na poszczególne miejscowości w 2022 r.	31
Tabela 10 Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem w Gminie Janów Podlaski w roku 2020 oraz liczba gospodarstw w poszczególnych kategoriach	33
Tabela 11 Długość czynnej sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy	38
Tabela 12 Wskaźniki dla sieci wodociągowej.....	38
Tabela 13 Wskaźniki dla sieci kanalizacyjnej.....	39
Tabela 14 Charakterystyka infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na terenie poszczególnych sołectw/miejscowości	40
Tabela 15 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Janów Podlaski	44
Tabela 16 Poziom przestępczości w Gminie Janów Podlaski za rok 2021 w podziale na poszczególne miejscowości	45
Tabela 17 Drogi przebiegające przez teren gminy Janów Podlaski	46
Tabela 18 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach GPR	49
Tabela 19 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego	51
Tabela 20 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%].....	55
Tabela 21 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	56
Tabela 22 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	57
Tabela 23 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców.....	58
Tabela 24 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	59
Tabela 25 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu choroby na 100 mieszkańców	60
Tabela 26 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	61
Tabela 27 Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	62
Tabela 28 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców.....	63
Tabela 29 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	64
Tabela 30 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	65
Tabela 31 Wartości wskaźników dla sfery społecznej	66
Tabela 32 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej.....	68
Tabela 33 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty.....	70

Tabela 34 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej.....	72
Tabela 35 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	74
Tabela 36 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	75
Tabela 37 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców.....	76
Tabela 38 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe).....	77
Tabela 39 Udział powierzchni terenów zdegradowanych w powierzchni ogółem obszaru	78
Tabela 40 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	79
Tabela 41 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	80
Tabela 42 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty	81
Tabela 43 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	82
Tabela 44 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową.....	83
Tabela 45 Delimitacja obszaru rewitalizacji Gminy Janów Podlaski.....	88

Spis map:

Mapa 1 Położenie Gminy Janów Podlaski na tle powiatu bialskiego	7
Mapa 2 Położenie poszczególnych miejscowości na terenie Gminy Janów Podlaski	8
Mapa 4 Podział gminy na obszary porównawcze	50
Mapa 5 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Janów Podlaski	73
Mapa 6 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	84

Spis wykresów:

Wykres 1 Powierzchnia miejscowości Gminy Janów Podlaski (%)	9
Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy w latach 2015 - 2022.....	10
Wykres 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości w 2021 r.....	11
Wykres 4 Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 osób	12
Wykres 5 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Janów Podlaski w 2015 oraz 2021 r.....	12
Wykres 6 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Janów Podlaski w latach 2015 -2021	14
Wykres 7 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Janów Podlaski w latach 2015-2021..	14
Wykres 8 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2021 roku.....	15
Wykres 9 Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Janowie Podlaskim	18
Wykres 10 Wskaźniki czytelnictwa na terenie Gminy Janów Podlaski	18
Wykres 11 Udział procentowy podmiotów gospodarczych w Gminie Janów Podlaski w roku 2021 wg sekcji PKD 2007	26
Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Janów Podlaski.....	26
Wykres 13 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD w poszczególnych miejscowościach Gminy Janów Podlaski w 2021 r.	28
Wykres 14 Podmioty gospodarcze w Gminie Janów Podlaski klasyfikowane w 2021 r. wg kryterium liczby pracujących	29
Wykres 15 Podmioty gospodarcze w Gminie Janów Podlaski w 2021 r. wg sektorów własnościowych.....	29
Wykres 16 Liczba osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Janów Podlaski w latach 2015-2021.....	30
Wykres 17 Liczba osób pracujących w Gminie Janów Podlaski w podziale na płeć w latach 2015-2021	30
Wykres 18 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Janów Podlaski w latach 2015-2021	31
Wykres 19 Użytkowanie gruntów w Gminie Janów Podlaski w ha	32
Wykres 20 Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – dynamika w latach 2015-2021	39
Wykres 21 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Gminie Janów Podlaski	44